

Op weg naar participatie

Onderzoek naar de bevorderende en belemmerende aspecten van de inburgeringscursus van VluchtelingenWerk Oost-Nederland Zwolle

VWON Zwolle

Op weg naar participatie

Een onderzoek naar bevorderende en belemmerende aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle.

In opdracht van mevrouw D. Voskuil, namens hogeschool Viaa.

Mei 2017

Begeleiders

Roelien Ebbers- van Aalst, eerste beoordelaar

Christien Westerik, tweede beoordelaar

Uitgevoerd als afstudeeronderzoek SPH & MWD, hogeschool Viaa te Zwolle

Vera van der Mijden, 1310249, v.vandermijden@viaa.nl

Annelies Post, 1310789, a.post2@viaa.nl

Nathalia Rahajaän, 1310021, n.rahajaan@viaa.nl

Annick van Zwieten, 1310118, a.vanzwieten@viaa.nl

Opleiding

SPH & MWD

Hogeschool Viaa

Grasdorpstraat 2

8012 DP Zwolle

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de auteurs.

Voorwoord

Dit onderzoek is door vier studenten van hogeschool Viaa te Zwolle uitgevoerd. De onderzoeksgroep bestaat uit twee vierdejaars studenten, Nathalia Rahajaän en Vera van der Mijden, die de voltijd opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD) volgen en twee vierdejaarsstudenten, Annick van Zwieten en Annelies Post, die de voltijd opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) volgen.

Motivatie opdrachtgever

Samen met mevrouw Voskuil, onze begeleider (teamleider inburgeringscursus) van VluchtelingenWerk Oost Nederland Zwolle, hebben wij eerst zelf gekeken wat we zouden willen onderzoeken. Ook hebben we gekeken wat de organisatie graag wilde weten. Dit hebben we besproken met de teamleider en zij gaf aan dat ze graag wilde weten wat de effecten zijn van de inburgeringscursus als het gaat om participatie. Dit had ook onze interesse en zo kwamen we uit op onze onderzoeksvraag. Mevrouw Voskuil gaf aan dat binnen de organisatie geen tijd was om dit te onderzoeken, maar dat de vraag er al wel enige tijd lag. Vandaar dat wij dit als onderzoeksgroep graag wilden oppakken.

Motivatie studenten

Wij vinden het relevant om iets bij te kunnen dragen aan VluchtelingenWerk Oost Nederland Zwolle, omdat wij het werk dat zij doen erg belangrijk vinden. Door ervaring en/of stage hebben wij gezien dat het voor vluchtelingen erg belangrijk is dat zij opgevangen worden, dat ze iemand hebben die naar hun luistert en dat ze zich geliefd en welkom voelen. Vluchtelingen hebben vrijwel altijd traumatische ervaringen opgelopen in hun land van herkomst en/of tijdens de reis naar Europa. Aan het begin van het vierde leerjaar zijn we op buitenlandoriëntatie geweest. Zo is Annick naar Athene geweest en zij kwam hier in contact met vluchtelingen. Toen ze terug kwam vertelde ze over wat ze had gezien en had meegemaakt, deze verhalen raakte ons allemaal. Zo had Annick veel armoede gezien en heeft ze naar de levensverhalen geluisterd. We hebben gezien dat vluchtelingen een kwetsbare doelgroep vormen en daar willen we ons voor inzetten. Daarom is het werk dat VluchtelingenWerk doet (maatschappelijke begeleiding, inburgering, taalcoaches e.a.) zo belangrijk voor ons en willen we hierin iets betekenen voor de organisatie.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar mevrouw Voskuil voor de begeleiding tijdens ons onderzoek in de inburgeringscursus van VWON Zwolle. Tevens gaat onze dank uit naar mevrouw Ebbers en mevrouw Westerik voor de begeleiding vanuit hogeschool Viaa te Zwolle. Ook gaat onze dank uit naar de cursisten die mee wilden werken aan ons onderzoek en ons te woord hebben gestaan tijdens de interviews. Tenslotte danken we de docenten, klassenassistenten¹ en maatschappelijk begeleiders van VWON Zwolle die mee hebben gewerkt aan het invullen van de enquêtes.

In het verdere onderzoek gebruiken wij de afkorting VWON als wij het hebben over VluchtelingenWerk Oost Nederland. Daarbij richten wij ons specifiek op VWON Zwolle.

Wij wensen een ieder die dit onderzoek gaat lezen veel leesplezier toe.

Zwolle, 14 juni 2017

Annelies Post, Vera van der Mijden, Nathalia Rahajaän en Annick van Zwieten

¹ De benaming klassenassistent is volgens het gebruik van VluchtelingenWerk Nederland.

Inhoudsopgave

Informatiepagina.....	2
Op weg naar participatie	2
Voorwoord	3
Samenvatting	6
1. Inleiding.....	8
1.1 Inleiding	8
1.2 Aanleiding	8
1.2.1 Wat is VluchtelingenWerk Oost Nederland?	8
1.2.2 Waar loopt VluchtelingenWerk Oost Nederland tegenaan?	9
1.2.3 Ontstaan van de vraag.....	9
1.2.4 Voorlopige vraagstelling	9
1.3 Theoretisch kader	10
1.3.1 Inleiding	10
1.3.2 Doelgroep en cultuurverschillen	10
1.3.3 Werkwijze inburgeringscursus en de maatschappelijk begeleiding	12
1.3.4 Teamsamenstelling VWON Zwolle	14
1.3.5 Stichting VWON Zwolle	14
1.3.6 Inburgeringslocaties in Zwolle	15
1.3.7 Samenwerkingspartners VWON Zwolle	15
1.3.8 Mensbeeld VluchtelingenWerk Nederland	16
1.3.9 Wet inburgering	16
1.3.10 Wet- en regelgeving	17
1.3.11 De Nederlandse samenleving en vluchtelingen	18
1.4 Probleemomschrijving	20
1.4.1 Inleiding	20
1.4.2 Probleemomschrijving en doelstelling	20
1.4.3 Centrale vraagstelling en deelvragen	20
1.5 Begripsafbakening	21
2. Methode.....	22
2.1 Inleiding	22
2.2 Deelonderzoeken en onderzoeksprocedures	22
2.2.1 Deelonderzoek 1: Interviews met cursisten	22
2.2.2 Deelonderzoek 2: Enquêtes docenten en klassenassistenten	23
2.2.3 Deelonderzoek 3: Enquêtes maatschappelijk begeleiders	23
2.3 Meetinstrumenten	24
2.3.1 Interviews	24
2.3.2 Enquêtes.....	25
2.4 Analysemethoden	27
3. Resultaten	28
3.1 Inleiding	28
3.2 Methodische verantwoording	28
3.2.1 Interviews	28
3.2.2 Enquêtes.....	29
3.3 Resultaten interviews met cursisten	30
3.3.1 Algemene vragen.....	30
3.3.2 Ongeorganiseerde sociale participatie	30
3.3.3 Georganiseerde sociale participatie	32
3.3.4 Maatschappelijke participatie	34
3.3.5 Afsluitende vragen	34
3.2.6 Overige vragen	35
3.2.7 Samenvatting.....	36
3.4 Resultaten enquêtes docenten en klassenassistenten	36
3.4.1 Algemene vragen.....	36
3.4.2 Ongeorganiseerde sociale participatie	37

3.4.3 Georganiseerde sociale participatie	40
3.4.4 Maatschappelijke participatie	41
3.4.5 Afsluitende vragen	42
3.4.6 Samenvatting	42
3.5 Resultaten enquêtes met maatschappelijk begeleiders	43
3.5.1 Algemene vragen	43
3.5.2 Ongeorganiseerde sociale participatie	43
3.5.3 Georganiseerde sociale participatie	44
3.5.4 Maatschappelijke participatie	45
3.5.5 Afsluitende vragen	45
3.5.6 Samenvatting	46
3.6 Vergelijkende paragraaf	46
4. Conclusie en aanbevelingen	47
4.1 Inleiding	47
4.2 Conclusie	47
4.2.1 Conclusies deelvragen	47
4.2.2 Eindconclusie	49
4.3 Aanbevelingen	49
4.4 Discussie	51
4.5 Reflectie op het onderzoek	53
5. Bibliografie	54
Bijlage 1: Introductie interview	57
Bijlage 2: Interviewvragen	58
Bijlage 3: Introductiebrief enquête	60
Bijlage 4: Enquêtevragen docenten en klassenassistenten	62
Bijlage 5: Enquêtevragen maatschappelijk begeleiders	64
Bijlage 6: Uitnodiging presentatie	66

Samenvatting

Onderwerp en opzet van het onderzoek

De inburgeringsplicht is sinds januari 2007 vastgelegd in de Wet Inburgering (WI). Deze wet is van toepassing op alle vreemdelingen van 16 tot 65 jaar van buiten de EU die blijvend in Nederland willen en mogen verblijven en voor enkele specifieke groepen genaturaliseerde Nederlanders. Een gewenst doel van de inburgeringscursus is dat cursisten voldoende handvatten krijgen om te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving. Het is echter de vraag of de inburgeringscursus daadwerkelijk effect heeft op de participatie van de cursisten en welk effect dat is. Deze kwestie is naar voren gebracht door de organisatie VWON Zwolle. Er is immers weinig bekend over de participatie van de cursisten die een inburgeringscursus volgen of hebben gevolgd.

Om een beeld te krijgen in hoeverre de inburgeringscursus effect heeft op het participeren, is het van belang om te onderzoeken wat bevorderend en/of belemmerend is vanuit de inburgeringscursus. In dit onderzoek is aandacht besteed aan drie partijen die zicht hebben op de participatie van deze cursisten, namelijk: de cursisten, de docenten en klassenassistenten van de inburgeringscursus en de maatschappelijk begeleiders van VWON Zwolle. Op deze manier is een zo compleet mogelijk beeld ontstaan van de bevorderende en/of belemmerende aspecten van de inburgeringscursus volgens de direct betrokkenen.

De centrale vraagstelling in dit onderzoek is: Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn bevorderend en/of belemmerend voor het participeren van haar cursisten in de Nederlandse samenleving?

Om een antwoord te krijgen op deze vraag, is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek is bij de cursisten een gestructureerd interview gehouden. Bij de docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders is er gebruik gemaakt van kwalitatieve enquêtes. Door open vragen te stellen, is er (kwalitatieve) informatie verkregen.

Conclusies

Uit dit onderzoek blijkt dat bevorderende aspecten van de inburgeringscursus de verschillende thema's uit de lesstof zijn, zoals het thema voorstellen en boodschappen doen. Ook geven cursisten aan dat oefenen met lezen, luisteren, praten en contact opnemen met instanties hun helpt om contact te maken met Nederlanders. Door zowel de cursisten als de docenten en klassenassistenten worden de (thema's uit de) boeken als bevorderend aspect aangedragen. Daarbij geven de cursisten aan de oefeningen in de lessen, de uitleg van de docent en het werken in een kleine én grote groep als bevorderend te ervaren. De docenten en klassenassistenten geven hierbij aan dat ze het leren van de Nederlandse taal, de woordenschatontwikkeling en de begeleiding van de taalcoach als bevorderend ervaren voor de participatie van de cursisten in de Nederlandse samenleving.

Op basis van de verkregen resultaten van de interviews en enquêtes is te concluderen dat de belemmerende aspecten voor de cursisten de onderwerpen zijn die niet of te weinig worden behandeld. Bijvoorbeeld cursussen of verenigingen. Cursisten zouden hier meer informatie over willen ontvangen. Ook blijken de volgende aspecten belemmerend te zijn: Te weinig oefenen in de praktijk, te weinig lesuren en een te groot niveauverschil in de klas tussen cursisten. Ook blijkt uit de resultaten dat een aantal cursisten de klassenassistenten in de lessen belemmerend vinden, omdat zij hun niet altijd goed begrijpen.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dus dat cursisten meer lesuren en praktijkoefeningen wensen, zodat zij beter en sneller de Nederlandse taal zullen beheersen. De docenten en klassenassistenten bevestigen dit en geven aan dat dit (meer) bevorderend zou zijn voor het participatieproces van de cursisten. Zij geven daarbij aan dat de lessen te saai zijn en te veel nadruk wordt gelegd op de dictees en de grammatica. Daarbij kan er op basis van de resultaten geconcludeerd worden dat er behoefte is aan meer variatie van werkvormen, zoals het toevoegen van rollenspellen in de lessen.

Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Meer lesuren

Meer lesuren zou ervoor zorgen dat de cursisten de geleerde stof beter kunnen onthouden.

Aanbeveling 2: Meer praktijkoefeningen

Meer oefeningen buiten school en op excursie gaan naar bijvoorbeeld werkplekken of projecten in de buurt.

Aanbeveling 3: Afwisseling van werkvormen in de les

Meer rollenspellen in de les, de cursisten een spreekbeurt laten houden. Ook is er behoefte aan praktijkvoorbeelden, bijvoorbeeld door brieven te bespreken.

Aanbeveling 4: Voorlichting door andere partijen

Meer informatie over bijvoorbeeld cursussen, verenigingen, vervolgopleiding of werk. Daarbij kunnen partijen worden uitgenodigd om voorlichting te geven.

Aanbeveling 5: Meer ondersteuning voor klassenassistenten

Klassenassistenten toerusten met handvatten wat betreft hun rol in de les en de uitvoering daarvan.

Aanbeveling 6: Structurele evaluaties cursisten

Structurele evaluaties realiseren met cursisten die (bijna) klaar zijn met de inburgeringscursus. Cursisten kunnen tips en tops geven over de inburgeringscursus en zo kan de cursus verbeterd worden.

Aanbeveling 7: Verbinding tussen maatschappelijk begeleiders en de inburgeringscursus

Maatschappelijk begeleiders hebben weinig zicht op de inburgeringscursus en de lesinhoud. Het zou een waardevolle toevoeging zijn om de maatschappelijk begeleiders en de inburgeringscursus meer met elkaar in verbinding te brengen.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Dit rapport bevat een onderzoek naar de inburgeringscursus die VluchtelingenWerk Oost Nederland Zwolle aanbiedt. Allereerst wordt het knelpunt beschreven en de aanleiding hiervan. Daarna volgt een theoretische verdieping in verschillende aspecten van het knelpunt. Tot slot wordt de voorlopige vraagstelling van dit onderzoek vastgesteld.

1.2 Aanleiding

1.2.1 Wat is VluchtelingenWerk Oost Nederland?

VluchtelingenWerk Oost Nederland (VWON) zet zich in voor asielzoekers, vluchtelingen en andere nieuwkomers. VWON is een regionale stichting en is lid van VluchtelingenWerk Nederland. Het hoofdkantoor is gevestigd in Arnhem. Zo'n 4200 vrijwilligers en circa 200 beroepskrachten zetten zich in voor vluchtelingen en asielzoekers in de regio. In al het werk dat VWON doet, handelt ze vanuit de volgende missie: "VWON komt op voor de rechten van vluchtelingen en helpt hun en anderen bij het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland" (VWON, sd).

Betrokken, onafhankelijk, respectvol en deskundig zijn de kernwaarden van VWON. Deze kernwaarden worden uitgedragen in de volgende werkzaamheden (VluchtelingenWerk Nederland, sd):

- Bescherming bij toelating
 - Ondersteuning asielprocedure
 - Gezinshereniging
 - Next Step (informatie en advies aan uitgeprocedeerden)
- Ondersteuning bij integratie
 - Coaching vestiging
 - Coaching zelfredzaamheid
 - Coaching participatie
- Taalmaatjes
- Arbeidsparticipatie
- Inburgeren met VluchtelingenWerk
- Informatie en Advies
- Regionaal Steunpunt Rechtshulpverlening
- Noodfonds voor vluchtelingen

Binnen dit onderzoek wordt er verder ingegaan op de inburgeringscursus. Een inburgeringscursus is een onderwijspakket dat wordt aangeboden aan immigranten. Het heeft als doel om hun het nieuwe thuisland beter te leren kennen en beter te kunnen participeren in de samenleving (Taalunieversum, 2017). Inburgeren is noodzakelijk om elkaar goed te kunnen verstaan en te begrijpen. In een land met zoveel nationaliteiten is het van belang dat iedereen op de hoogte is hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit. Als je Nederlands spreekt kun je gemakkelijker contacten leggen, een goede baan krijgen en zelf je zaken regelen (Elmas, 2008). Een gewenst doel van de inburgeringscursus is dus dat cursisten voldoende handvatten krijgen om te kunnen participeren in de samenleving. Bij VWON leeft de vraag of de inburgeringscursus daarin (voldoende) slaagt.

Voor vluchtelingen met een status is het in Nederland wettelijk verplicht om een inburgeringscursus te volgen en ook af te ronden. In paragraaf 1.3.10 wordt verder ingegaan op de wet- en regelgeving rondom inburgeren.

Dit onderzoek vindt plaats in de vestiging Zwolle. Meer informatie over de werkzaamheden van VWON in Zwolle zijn te vinden in paragraaf 1.3.5.

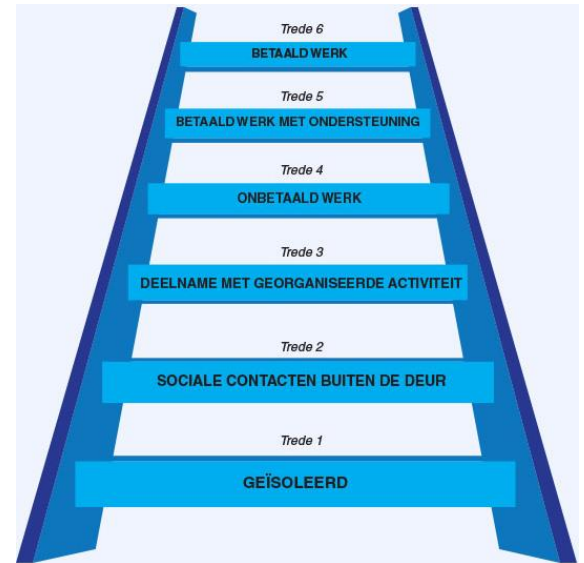
1.2.2 Waar loopt VluchtelingenWerk Oost Nederland tegenaan?

Er is weinig bekend over participatie van cursisten die een inburgeringscursus hebben gevolgd of nog volgen. Er worden bij VWON Zwolle geen gegevens bijgehouden over de activiteiten die deze cursisten, buiten de inburgeringscursus, in de Nederlandse samenleving ontwikkelen. Bovendien zijn er veel andere factoren die van invloed kunnen zijn op de participatie van cursisten. Denk aan de situatie op de arbeidsmarkt, de opleiding die de cursist al in het land van herkomst heeft gehad en het aantal jaren dat hij of zij al in Nederland is. Participeren in de samenleving kan op verschillende manieren. Participeren kan door het hebben van betaald of onbetaald werk (met ondersteuning), door het volgen van een opleiding, door het actief meewerken op school of door, zonder hulp van anderen, contacten te onderhouden met Nederlandse instanties en medeburgers buiten de deur (Koert, 2010).

In een rapport van B&A Consulting bv worden drie vormen van participatie onderscheiden:

- Maatschappelijke participatie: betaalde en onbetaalde arbeid;
- Georganiseerde sociale participatie: lidmaatschap van verenigingen, het volgen van cursussen;
- Ongeorganiseerde sociale participatie: dienstverleningscontacten, persoonlijke contacten (Koert, 2010).

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat iedere cursist door het volgen van een inburgeringstraject steeds een trede hoger komt op de participatieladder, zie figuur 1 (Disk Eindhoven, 2017). Door het leren van de taal en het beter leren begrijpen hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit, wordt het voor cursisten eenvoudiger om contacten te leggen en zelfstandig deel te nemen in het maatschappelijke verkeer (Koert, 2010).

Figuur 1 Participatieladder

Omdat VWON Zwolle onvoldoende zicht heeft op de effecten van de inburgeringscursus op de participatie van haar cursisten, maar een positief effect van de cursus op deze participatie wel gewenst is, is dit onderzoek tot stand gekomen. Hier is meer over te lezen in de volgende paragraaf.

1.2.3 Ontstaan van de vraag

In een gesprek met de teamleider van inburgering Zwolle, kwam al vrij snel de onderzoekbehoefte van VWON Zwolle naar voren. VWON Zwolle heeft weinig financiële middelen en tijd om onderzoek te verrichten naar de resultaten en effecten van de inburgeringscursus. Toch is hier grote behoefte aan volgens de stichting.

In gesprekken met de teamleider van de inburgeringscursus kwam onder andere naar voren dat sommige cursisten moeite hebben om het geleerde uit de inburgeringscursus in de praktijk te brengen. Daarnaast heeft VWON Zwolle geen zicht op de cursisten als ze hun examen hebben gehaald en daarom weet zij niet in hoeverre de cursisten participeren in de samenleving. VWON Zwolle wil graag weten of de inburgeringscursus effect heeft op de participatie van cursisten en welk effect dat is.

VWON Zwolle is ook benieuwd of de inburgeringscursus voldoende vaardigheden aanbiedt, die cursisten vervolgens kunnen inzetten om te participeren in de samenleving. Hierbij gaat het specifiek om de cursisten die de inburgeringscursus volgen bij VWON Zwolle.

1.2.4 Voorlopige vraagstelling

Zoals eerder genoemd komt onze onderzoeksvraag vanuit de instelling zelf. De instelling wil te weten komen welk effect de inburgeringscursus heeft op de participatie van de cursisten. Met andere woorden: sluit de inburgeringscursus voldoende aan op de behoeften van cursisten als het gaat om participeren?

1.3 Theoretisch kader

1.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden op micro-, meso- en macroniveau de verschillende factoren beschreven die van invloed zijn op twee curriculaire elementen in het onderzoeksthema, namelijk 'inburgeringscursus' en 'participeren'.

Op *microniveau* (§1.3.2-1.3.4) wordt de doelgroep vluchtelingen beschreven. Hierbij wordt er ingegaan op hun problematieken en op cultuurverschillen in vergelijking met de Nederlandse cultuur. Daarnaast worden de werkzaamheden van VWON Zwolle weergegeven die ondersteuning bieden in het proces van participeren en integreren. Zo worden de methoden beschreven die VWON Zwolle hanteert tijdens de inburgeringscursussen en de maatschappelijk begeleiding. Ook worden de verschillende thema's weergegeven die aan bod komen tijdens de cursus. Als laatste worden de kenmerken van het team van VWON Zwolle beschreven.

Op *mesoniveau* (§1.3.5-1.3.9) wordt er beschreven hoe de organisatie(structuur) van VWON Zwolle eruit ziet en wat dit te maken kan hebben met het knelpunt. Daarnaast wordt de samenwerking beschreven tussen partners en/of hulpverleningsinstanties. Als laatste wordt de rol van visie en mensbeeld van VWON Zwolle op de hulpverlening beschreven.

Tenslotte worden op het *macroniveau* (§1.3.10-1.3.11) de wet- en regelgeving en internationale afspraken beschreven. Ook wordt benoemd wat de meningen van Nederlandse burgers zijn als het gaat om het opvangen van vluchtelingen en hoe er effectief geparticipeerd kan worden volgens de statushouders. Dit laatste is van belang om een zo compleet mogelijk beeld van de verschillende perspectieven weer te geven.

1.3.2 Doelgroep en cultuurverschillen

In het onderzoek staan de cursisten centraal die hun inburgeringscursus volgen bij VWON Zwolle. Deze cursisten zijn vluchtelingen die uit verschillende landen komen. De meest voorkomende landen zijn Syrië en Eritrea, zie figuur 2 (Justice, 2016).

Wanneer is iemand een vluchteling? Volgens het Vluchtelingenverdrag, aangenomen door de Verenigde Naties in 1951 (Amnesty International, sd), is een vluchteling iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging en daarom zijn thuisland heeft verlaten. Redenen voor vervolging kunnen ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur zijn. De vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen tegen deze vervolging. In Nederland krijgt hij, na goedkeuring van zijn asielaanvraag, een tijdelijke asielvergunning en de garantie dat hij niet wordt teruggestuurd naar zijn eigen land voor de duur van de verkregen vergunning. Verder krijgt hij een aantal bijzondere rechten, zoals toegang tot de arbeidsmarkt, zodat hij in staat wordt gesteld een nieuw leven op te bouwen in Nederland (VluchtelingenWerk, sd).

Veel vluchtelingen hebben ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt. Ze hebben uit angst hun huis en haard verlaten om zichzelf en eventueel hun familie in veiligheid te brengen. Ook komt het vaak voor dat ze verschrikkelijke dingen hebben gezien en meegemaakt in het land van herkomst, zoals oorlog, geweld en marteling. Bovendien kunnen zij traumatische ervaringen opdoen tijdens hun vluchtreis. Deze trauma's hebben forse impact op de fysieke en psychische gezondheid. 'Vluchtelingen hebben tien maal vaker dan gemiddeld een posttraumatische stress stoornis' (Pharos, sd).

In figuur 2 is te zien dat in 2016 de meeste vluchtelingen afkomstig waren uit Syrië, een land waarvan het merendeel van de bevolking bestaat uit moslims (InfoNu, 2012). Volgens hoogleraar-directeur van het Inter-Cultureel Instituut David Pinto, een Joodse Marokkaan, heeft de Nederlandse samenleving te maken met islamitische migranten die een volledig ander wereldbeeld hebben.

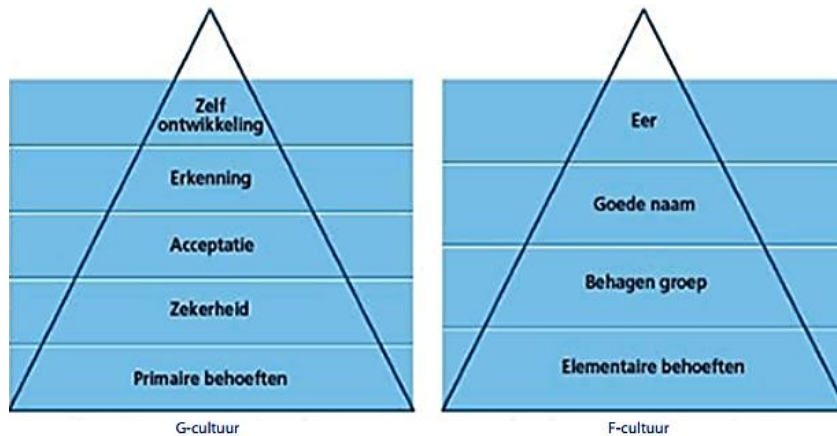
Top Total asylum applications in The Netherlands December 2016

	Country of citizenship		%
1	Syrian Arab Republic	2,035	52%
2	Eritrea	345	9%
3	Stateless	207	5%
4	Morocco	133	3%
5	Algeria	103	3%
6	Afghanistan	82	2%
7	Serbia	78	2%
8	Iraq	72	2%
9	Albania	71	2%
10	Libyan Arab Jamahiriya	67	2%
	Others	686	18%
Total December 2016		3,879	100%

Figuur 2 Herkomstlanden van vluchtelingen

‘Er is geen grotere cultuurskloof denkbaar dan met de autochtone Nederlander’, zegt Pinto. ‘De immigranten die nu uit het Midden-Oosten komen staan vaak ronduit vijandig tegenover de westerse cultuur’ (Meijer, 2012).

Belangrijke verschillen in cultuur zitten volgens Pinto in een verschillend waardepatroon. Hij maakt dit duidelijk aan de hand van de piramide van Maslow; waar Nederlanders zich richten op zelfontplooiing en dit zien als hoogste waarde, hechten immigranten uit het Midden-Oosten het meeste waarde aan eer. En waar Nederlanders het belangrijk vinden om individuele vrijheid te ervaren, is voor immigranten uit het Midden-Oosten het collectief richtinggevend. Onderstaand zijn de piramides te zien van de hiërarchie van menselijke behoeften van Maslow (links) en Pinto (rechts) voor de G- en de F-structuren (Pinto P. d., 2004).

Figuur 3 Piramide van menselijke behoeften naar cultuursort

De moderne westerse culturen zijn volgens Pinto grofmazig (G-cultuur) en de traditionele niet-westerse culturen zijn fijnmazig (F-cultuur). Dat wil zeggen:

- In G-culturen zijn mensen in de eerste plaats individuen, die verantwoordelijk zijn voor het eigen gedrag. Mensen moeten hun gedrag grotendeels zelf bepalen. De identiteit in een G-cultuur wordt bepaald door eigen waarden en normen, door eigen zingeving van je leven.
- In F-culturen speelt de groepsgebondenheid een grote rol. Mensen zijn vooral groepslid en verantwoordelijk voor het groepsbelang. Het gedrag van mensen ligt voor een groot deel vast in gedetailleerde gedragsregels. De identiteit in een F-cultuur wordt bepaald door de plaats die je in de groep inneemt en door de waarden, normen en zingeving van de groep (Profi-Leren, sd).

Ook als er gekeken wordt naar Afrikaanse immigranten en hun land van herkomst, zijn er grote cultuurverschillen te zien in vergelijking met Nederland. In Eritrea bijvoorbeeld wordt kritiek op de regering niet getolereerd. Critici van het regime lopen een groot risico om te worden opgepakt en slachtoffer te worden van marteling en mishandeling. Ook is er geen persvrijheid, hierdoor lopen kritische journalisten gevaar. In Eritrea worden bovendien niet alle religies erkend en religieuze minderheden lopen hierdoor het risico te worden vervolgd (VluchtelingenWerk, sd). In een artikel van de NOS vertelt een Eritrese vluchteling het volgende over de Eritrese cultuur: *‘In onze cultuur kijken we weg als iemand ons aanspreekt, en we lopen vaak met ons hoofd gebogen. Dat is heel anders dan de Nederlandse cultuur’* (Voorn, 2015).

Op grond van deze inzichten is het zeer waarschijnlijk dat in het onderzoek gesproken wordt met vluchtelingen die traumatische gebeurtenissen hebben meegemaakt. Ook ontstaat er contact met mensen met een andere culturele achtergrond die andere normen en waarden kennen. Mogelijk komt deze thematiek ook naar voren in het vervolg van het onderzoek. Dat vraagt van professionals een open houding ten opzichte van andere culturen, normen en waarden.

Het is ook van belang om rekening te houden met mensen die waarschijnlijk traumatische gebeurtenissen hebben meegemaakt. Wat betreft de onderzoeksvraag verwacht de onderzoeksgroep dat de traumatische gebeurtenissen negatieve invloed kunnen hebben op de participatie van vluchtelingen in de samenleving.

1.3.3 Werkwijze inburgeringscursus en de maatschappelijk begeleiding

Inburgeringscursus

Pharos beschrijft in het werkboek van VWON dat iedere vluchteling van 16 tot 65 jaar volgens de Wet inburgering (Wi) de plicht heeft om na aankomst in een gemeente een inburgeringscursus te volgen (Pharos, 2012). VWON Zwolle beschrijft dat inburgeraars vervolgens drie tot vier keer per week les krijgen (8 uur per week). Deze lessen worden gegeven door een docent, daarnaast worden er vrijwillige klassenbegeleiders vanuit VluchtelingenWerk ingezet (VluchtelingenWerk Oost- Nederland, sd).

Een inburgeraar kan twee verschillende cursussen kiezen. Als eerste de inburgeringscursus, waar ook de analfabete vluchtelingen onder vallen. Ten tweede is er het staatsexamen NT2. Een inburgeraar kan voor staatsexamen NT2 in aanmerking komen als de inburgeraar opgeleid is voor een baan op middelbaar hoger niveau (DUO, sd).

Onder de inburgeringscursus vallen vanaf 2015 de volgende examens: lezen, luisteren, schrijven, spreken, Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) (DUO, sd). Vanaf 2015 vallen onder het Staatsexamen NT2 drie examens, namelijk: staatsexamen NT2, Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) (DUO, sd).

Naast de cursus krijgen inburgeraars vrijwillig een taalcoach die hun één op één begeleidt bij de inburgering. Op deze manier is de verwachting dat het slagingspercentage van het inburgeringstraject hoger is (VluchtelingenWerk Oost- Nederland, sd).

Methoden tijdens de cursussen

Tijdens de cursussen worden verschillende lesmethodes gebruikt om de inburgeraars te helpen zich voor te bereiden op het examen. Hieronder zijn deze methodes weergegeven en wordt ook zichtbaar bij welke cursus welke methode wordt ingezet.

Alfabetiseringscursus	7/43 (1 t/m 7) Tempo (3 boekjes)
Inburgeringscursus	Taalcompleet A1 en A2 Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) Spreken (A2) Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA)
Staatsexamen	De Sprong Finale De Opmaat

Tabel 1 Gebruikte methoden tijdens de verschillende cursussen

Tijdens de lessen van de inburgeringscursus wordt er begonnen met een klassikale uitleg. De docent legt het thema uit wat in die les behandeld gaat worden en doet kleine oefeningen met de cursisten. Als het thema bijvoorbeeld klok kijken is, zal de docent een aantal cursisten aanwijzen die de tijd van de oefenklok mogen aflezen. Of als het thema nieuws is, zal de docent een krantenartikel voorlezen aan de cursisten en vervolgens een aantal vragen aan hun stellen over het artikel.

Na dit interactieve en klassikale moment, wordt de groep van ongeveer 15 cursisten verdeeld in kleine groepjes. Over het algemeen nemen de docent en de twee klassenassistenten allen een groep van vijf cursisten mee. Deze groepjes worden gemaakt op basis van niveau en behoefte, sommige cursisten hebben immers meer begeleiding en uitleg nodig dan anderen. In de kleine groepjes worden opdrachten gemaakt in het boek. Deze opdrachten sluiten aan op het thema wat klassikaal is uitgelegd en bieden extra oefenmogelijkheden. De opdrachten worden in het groepje nabesproken en gecontroleerd.

Vervolgens krijgen de cursisten opdrachten mee die ze thuis moeten maken of met hun taalcoach kunnen bespreken. Ook kunnen de cursisten online oefenen met de verschillende thema's en opdrachten. Op die manier ontvangen de cursisten zoveel mogelijk leermogelijkheden.

In het bovengenoemde was al iets te lezen over lesthema's. In onderstaande tabel worden de behandelde boeken van de inburgeringscursus en de bijbehorende thema's weergegeven:

Boek	Thema's
Taalcompleet A1	Voorstellen, boodschappen, vervoer en wonen
Taalcompleet A2 (en Spreken A2)	Nederland, geld, kinderen, gezondheid, gemeente, werk zoeken, werken, opleidingen
Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM)	Werk en inkomen, omgangsvormen (normen en waarden), wonen, gezondheid en gezondheidszorg, geschiedenis en geografie, instanties, staatsinrichting en rechtsstaat, opvoeding en onderwijs
Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA)	Beroepenoriëntatie, realistisch beroepsbeeld, je eigenschappen kennen, beroepskansen, beroepscompetenties verwerven, netwerk opbouwen, werk vinden, werkcultuur, examen voorbereiding

Tabel 2 Thema's die in aan bod komen in de verschillende methoden

Het valt op dat de thema's van de boeken veelal dezelfde opbouw hebben. Er wordt per thema begonnen met het leren van een aantal woorden, die de cursisten vervolgens in zinsverband moeten brengen. Ten slotte moeten ze de spelling en grammatica hiervan leren en begrijpen. In het boek Spreken A2 wordt er verder ingegaan op het uitspreken van de geleerde stof. KNM en ONA bevatten veel praktijk gerelateerde thema's die cursisten tegen kunnen komen in hun dagelijks leven, zoals werk, omgangsvormen, opvoeding en onderwijs.

Maatschappelijk begeleiding

Naast de inburgeringscursus krijgen de vluchtelingen met een verblijfstatus, ook wel statushouders genoemd, ondersteuning van een maatschappelijk begeleider. Deze begeleiding biedt ondersteuning bij de integratie en participatie van statushouders. Het is er vooral op gericht dat de statushouder wegwijs wordt in de samenleving. Ze krijgen daarbij hulp bij allerlei praktische zaken op het gebied van huisvesting, inkomen en gezondheidszorg. Daarnaast richt de maatschappelijke begeleiding zich op zelfredzaamheid en het vergroten van het sociale netwerk.

Tijdens de maatschappelijke begeleiding van statushouders werkt VluchtelingenWerk Nederland volgens de methodiek CODAE. Deze afkorting staat voor het volgende: C: Contact, O: Oriëntatie, D: Doel, A: Actie, E: Evalueren. De uitgangspunten van deze methode zijn de hulpvraag en de mogelijkheden van de vluchteling of migrant (VluchtelingenWerk Nederland, 2012-2013). Pharos heeft in opdracht van VluchtelingenWerk Nederland een werkboek ontwikkeld. Hierin beschrijft Pharos dat het CODAE- model het belang van een goede kennismaking benadrukt, waarin er ruimte is voor het stellen van vragen en het geven van informatie. Dit geldt voor zowel de begeleider als voor de vluchteling. Het CODAE- model komt aan de orde in de basistrainingen voor begeleiders van VluchtelingenWerk Nederland (Pharos, 2012).

Tijdens de maatschappelijke begeleiding monitort VluchtelingenWerk Nederland de cliënt op de zelfredzaamheid aan de hand van een zogenaamde zelfredzaamheidmatrix. Dit wordt gedaan op de thema's huisvesting, financiën, kennis over gezondheidszorg en reguliere instanties, opleiding en werk.

Naast de zelfredzaamheidmatrix maakt VluchtelingenWerk Nederland ook gebruik van de participatieladder. Zoals al beschreven in paragraaf 1.2.2, loopt deze ladder van een geïsoleerd leven tot volledige participatie in de samenleving. VluchtelingenWerk Nederland streeft ernaar dat iedere vluchteling aan het eind van de begeleiding minimaal één trede hoger is op de participatieladder, als bij de start van het inburgeringstraject (VluchtelingenWerk Nederland, 2012-2013).

1.3.4 Teamsamenstelling VWON Zwolle

VWON Zwolle is een vrijwilligersorganisatie die bestaat uit een groep van zo'n 180 vrijwilligers en stagiaires. De staf is verantwoordelijk voor de organisatie en ondersteunt deze vrijwilligers en stagiaires met informatie, advies en werkbegeleiding. De staf bestaat uit de volgende functies: leidinggevend aan vrijwilligers (LaV'ers), coaching zelfredzaamheid, informatie en advies, consulent integratie, teamleider inburgering en medewerkers inburgering.

Daarnaast zijn er nog verschillende NT2 docenten en maatschappelijk begeleiders die worden betrokken in het onderzoek. De docenten zijn in het bezit van een NT2 diploma, zij zijn dus bevoegd om voor de klas te staan en Nederlands als tweede taal te geven. Deze docenten worden niet ingezet door VWON Zwolle, maar komen via een detacheringsbureau (zoals toTAAL) binnen bij de inburgeringscursus.

Naar aanleiding van bovengenoemde gedeelte worden de vrijwilligers en stagiaires gevraagd om hun medewerking aan dit onderzoek. Dat betekent dat deze mensen wellicht geen sociale opleiding hebben afgerond of een diploma hebben om te werken met deze doelgroep. Deze vrijwilligers en stagiaires verrichten niet zomaar hun werkzaamheden bij VWON Zwolle, maar doen dit ook vanuit een intrinsieke motivatie. Het kan echter wel betekenen dat deze vrijwilligers onvoldoende vaardigheden bezitten om te kunnen anticiperen op de doelgroep en hun eventuele geestelijke en lichamelijke gesteldheid (bijvoorbeeld trauma's.)

1.3.5 Stichting VWON Zwolle

In deze paragraaf wordt gekeken hoe VWON Zwolle is gecoördineerd en hoe er aandacht wordt besteed aan de continuïteit van de stichting. Daarnaast wordt er gekeken met welke grotere gehelen, samenwerkingspartners en kaders de stichting te maken heeft. Aansluitend zal er worden gekeken wat deze zaken te maken hebben met de vraagstelling van dit onderzoek.

Fusie

Sinds 1 januari 2013 zijn Vluchtelingenwerk Overijssel (waar Zwolle onder viel) en Vluchtelingenwerk Gelderland samengevoegd tot stichting Vluchtelingenwerk Oost-Nederland (VWON) (VluchtelingenWerk Oost Nederland, 2014).

Organisatiecultuur

Stichting VWON Zwolle is een onafhankelijke, vrijwilligersorganisatie die pleit voor de belangen van vluchtelingen die een nieuw bestaan opbouwen in Zwolle (VluchtelingenWerk Nederland, sd). De stichting werkt niet vanuit een religieus principe maar er zijn wel omgangsregels opgesteld voor haar medewerkers. Hieronder staan een aantal omgangsregels die stichting VWON Zwolle hanteert:

- Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij is. Ik discrimineer niet.
- Ik respecteer de privacy en grenzen van anderen.
- Ik houd rekening met de levens-, geloofs-, en politieke overtuiging en culturele achtergrond van de ander (VluchtelingenWerk Nederland, 2013).

De stichting borgt dat de medewerkers en vrijwilligers vanuit deze omgangsregels opereren middels een overeenkomst die ze bij aanvang moeten ondertekenen.

Werkzaamheden

De werkzaamheden die binnen VWON Zwolle worden verricht, zijn: ondersteuning bij uitgediende, taalmaatjes (individuele taalondersteuning), het traject coaching vestiging (wegwijs maken in de lokale en Nederlandse samenleving), het traject coaching zelfredzaamheid (eventueel traject na coaching vestiging waarbij de vluchteling verder wordt geholpen bij zelfredzaamheid), gezinshereniging, inburgeringscursus, informatie en advies, praktijkcoaches en empowerment. Deze werkzaamheden vinden plaats middels één-op-één begeleiding, klassikaal en met behulp van spreekuren (informatie en advies).

Verder voert de stichting een aantal projecten uit op het gebied van taal, integratie en ontmoeting (VluchtelingenWerk Oost Nederland, 2014).

1.3.6 Inburgeringslocaties in Zwolle

In Zwolle wordt op verschillende locaties de inburgeringscursus aangeboden. Eén van de inburgeringslocaties in Zwolle is het Deltion College. Hier wordt de inburgeringscursus en het staatsexamen aangeboden. De les bestaat uit het geven van een klassikale uitleg en het geven van instructies. Vervolgens werken de cursisten zelfstandig op eigen tempo achter de computer (Deltion, sd). De tweede locatie is VWON Zwolle. Hier wordt de inburgeringscursus aangeboden. De cursisten kunnen kiezen voor locatie VWON Zwolle als ze laaggeletterd zijn en meer baat hebben bij ondersteuning en begeleiding. De opdrachten worden daarbij in groepen gemaakt onder begeleiding van een docent of klassenassistent. De derde locatie is het Windesheim. Hier wordt de inburgeringscursus en het staatsexamen aangeboden. De cursisten kunnen worden voorbereid op een studie in Nederland. Dit kan alleen geschieden mits de cursist in herkomstland een middelbare schoolopleiding heeft gevolgd en verder wil gaan studeren in Nederland (Windesheim, sd). De les wordt in het Engels gegeven. De laatste locatie is Landstede. Hier wordt het inburgeringsexamen en het staatsexamen aangeboden. De les bestaat uit het geven van een klassikale uitleg. Vervolgens zal de cursist opdrachten maken in de groep (Landstede, sd).

De cursist mag zelf zijn/haar inburgeringslocatie kiezen, hiervoor krijgt de cursist uitleg en informatie van de maatschappelijk begeleiders. Op basis van deze voorlichting maakt de cursisten zijn/haar keuze voor een inburgeringslocatie. Het kan bevorderlijk zijn voor het participeren in de samenleving wanneer er wordt gekozen voor een inburgeringslocatie die past bij het tempo en niveau van de cursist. Anderzijds kan het belemmerend zijn voor het participeren in de samenleving wanneer er wordt gekozen voor een inburgeringslocatie die niet aansluit bij het tempo en niveau van de cursist.

1.3.7 Samenwerkingspartners VWON Zwolle

VWON Zwolle werkt onder andere samen met de gemeente Zwolle. Als een vluchteling wordt gehuisvest in de gemeente Zwolle, krijgt ze een uitnodiging om op gesprek te komen bij de inkomensconsulent. In het gesprek wordt uitleg gegeven over het inrichtingsgeld en de bijstandsuitkering die de vluchteling zal ontvangen. VWON Zwolle wordt op de hoogte gehouden van deze afspraak met de inkomensconsulent. Wanneer de vluchteling niet op de afspraak verschijnt, zal de gemeente contact opnemen met VWON Zwolle. Tevens hebben de gemeente en VWON Zwolle contact met elkaar wanneer de vluchteling geen (voldoende) uitkering of inrichtingsgeld heeft ontvangen.

Wanneer het specifiek gaat om inburgering, draagt de gemeente geen verantwoordelijkheid om de vluchtelingen een inburgeringsaanbod te bieden. Vluchtelingen zijn namelijk zelf verantwoordelijk om hun inburgeringscursus te behalen (VluchtelingenWerk Nederland, sd). DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) is de opdrachtgever voor de vluchtelingen om een inburgeringsdiploma te behalen. DUO stelt ook de inburgeringscursus verplicht en geeft boetes als het inburgeringsdiploma niet binnen drie jaar gehaald is (DUO, sd). Hoewel de gemeente Zwolle geen verantwoordelijkheid draagt om een inburgeringsaanbod te bieden, biedt ze wel taaltrajecten aan zoals het Taalpunt. Ook biedt de gemeente Zwolle sinds januari 2016 een zogenoemd participatieverklaringstraject aan, hier richt men zich op de participatie in de Nederlandse samenleving en de bereidheid daaraan actief bij te dragen. Hierbij krijgen vluchtelingen informatie over de Nederlandse en lokale samenleving. Dit heeft betrekking op de onderzoeksvraag, omdat het een vrijwillig traject is dat de cursisten kan helpen bij de participatie in de samenleving.

Daarnaast werkt VWON Zwolle nauw samen met de sociale wijkteams. Nadat statushouders acht maanden begeleiding krijgen op het gebied van huisvesting, worden ze overgedragen aan een sociaal wijkteam. Deze helpt hun verder met bijvoorbeeld het verwerken van post. Dit heeft betrekking op onze onderzoeksvraag, omdat een sociaal wijkteam de cursisten verder helpt hun zelfredzaamheid te vergroten. Bijvoorbeeld op het gebied van het begrijpen en verwerken van post.

Daarnaast werkt VWON Zwolle samen met het COA (Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers), IND (Immigratie en Naturalisatiedienst) en woningcorporaties. De laatstgenoemde partij kan invloed uitoefenen op de participatie van de cursisten, omdat zij bepalen waar de cursist wordt gehuisvest.

Als de cursist in een omgeving wordt geplaatst waar Nederlandssprekende mensen wonen, kan dit bevorderend zijn voor de participatie in de samenleving. Als de cursist echter in een omgeving wordt geplaatst waar voornamelijk allochtonen wonen, kan dit belemmerend zijn voor de participatie in de Nederlandse samenleving.

1.3.8 Mensbeeld VluchtelingenWerk Nederland

De medewerkers van VluchtelingenWerk Nederland (sd) beschrijven hun visie en mensbeeld op de inburgering als volgt: *‘Voor de organisatie Vluchtelingenwerk Nederland zijn vluchtelingen bijzondere migranten. Ze vinden dat bij de inburgering van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving rekening moet worden gehouden met hun specifieke achtergrond en de omstandigheden waarin zij verkeren. De organisatie vindt het belangrijk dat de inburgering zo veel mogelijk moet aansluiten bij de capaciteiten en behoeften van vluchtelingen. Op deze manier kunnen ze zo snel mogelijk zelfstandig en volwaardig deelnemen aan de samenleving: een goede start. Via inburgering verwerven vluchtelingen noodzakelijke basale kennis, vaardigheden en competenties die nodig zijn voor het opbouwen van een nieuw bestaan in Nederland. Het stimuleren van zelfredzaamheid staat centraal. Taalbeheersing, kennis van de maatschappij en economische zelfstandigheid zijn daarvoor van belang. Dit vergroot hun kans op een succesvolle integratie en participatie’* (VluchtelingenWerk Nederland, sd).

Een essentieel principe voor VluchtelingenWerk is dat de vluchteling en zijn belangen centraal staan. Het is daarbij belangrijk dat de begeleider altijd handelt in het belang van de vluchteling (VluchtelingenWerk Nederland, sd). In de werkwijze van de organisatie is het belangrijk om de zelfstandigheid van vluchtelingen te bevorderen. De kracht van haar werkwijze ligt in de wisselwerking tussen persoonlijke begeleiding en kennis van de praktijk enerzijds en de collectieve belangenbehartiging (beleidsbeïnvloeding, draagvlakversterking, bemiddeling en interventie) anderzijds. Het is ook belangrijk dat de medewerkers van VluchtelingenWerk een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen met de vluchtelingen. Een vertrouwensrelatie is van belang is voor een goede begeleiding en belangenbehartiging (VluchtelingenWerk Nederland, sd).

De werkwijze van VWON Zwolle richt zich op zelfredzaamheid. VWON Zwolle wijst vluchtelingen op hun verantwoordelijkheden en op de gevolgen als ze die niet nemen, waarbij ze zoekt naar een balans tussen draagkracht en draaglast. VWON Zwolle zorgt voor een cursusaanbod van zo hoog mogelijke kwaliteit. VWON Zwolle pleit voor participatief leren, individuele taal coaching en leer-werktrajecten om een brug te bouwen tussen vluchteling en samenleving. Daarnaast laat VWON Zwolle vluchtelingen zelf voorlichting geven aan vluchtelingen en ze informeert de Nederlandse samenleving over wat inburgering is en zou moeten zijn (VluchtelingenWerk Nederland, sd).

1.3.9 Wet inburgering

Sinds januari 2007 is de Wet Inburgering (Wi) in werking getreden (VluchtelingenWerk Oost- Nederland, 2014). Het evaluatierapport *‘Inburgering in Nederland’* vermeldt dat de inburgeringsplicht overeenkomstig de Wet Inburgering van toepassing is op vreemdelingen buiten de Europese Unie (EU), Europese Economische Ruimte (EER) of Zwitserland in de leeftijd van 16 tot 65 jaar. Dit geldt alleen als ze een verblijfsvergunning hebben voor onbepaalde tijd. Dit betekent dat vreemdelingen met een tijdelijke vergunning of een vergunning voor medische behandeling niet onder de Wet Inburgering vallen (Organisatieadviseurs, 2010). Andere excepties op de inburgeringsplicht zijn onder andere: Beschikken over bepaalde certificaten of diploma’s of cliënten die nog volledig leerplichtig zijn (VluchtelingenWerk Oost Nederland, 2014).

Per 1 januari 2013 is de Wet Inburgering verbeterd. De gemeenten bieden een inburgeringsvoorziening aan, aan de vreemdelingen die vóór 1 januari 2013 een inburgeringsplicht hebben. Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) moet de Wet Inburgering verwezenlijken bij vreemdelingen die na 1 januari 2013 inburgeringsplichtig zijn geworden. DUO houdt zich bezig met de continuïteit van de Wet Inburgering en het afnemen van inburgeringsexamens (VluchtelingenWerk Oost- Nederland, 2014).

Volgens DUO kan een vrijstelling door DUO worden verschaft als (VluchtelingenWerk Oost Nederland, 2014):

- *Er een diploma voortgezet Nederlandstalig onderwijs (VMBO, HAVO, VWO) of hoger is behaald;*
- *Er een staatsexamen NT2, programmacertificaat naturalisatietoets, WIN (Wet Inburgering Nieuwkomers) certificaat met daarbij de verklaring van de onderwijsinstelling (ROC) is behaald;*
- *Mensen denken een vrijstelling te kunnen ontvangen, maar dit niet op grond van diploma's krijgen. Voor deze mensen geldt de regeling dat ze eenmalig examen kunnen doen op B1 niveau (dit is hoger dan het niveau van Inburgering).*

Een vrijstelling kan worden verzocht bij DUO. Deze vrijstelling kan aan de cursist worden verschaft als de belemmering zo serieus is dat niet kan worden verwacht dat hij binnen vijf jaar het inburgeringsexamen zal kunnen verrichten. Een zelfstandige arts zal kijken of er reden is om een vrijstelling te verschaffen. Als de cursist het examen kan verrichten met de nodige veranderingen, zal DUO ervoor zorgen dat deze veranderingen worden toegepast. Op deze manier wordt er rekening gehouden met de omstandigheden van de cursist in zijn of haar participatie in de samenleving (VluchtelingenWerk Oost Nederland, 2014).

1.3.10 Wet- en regelgeving

Financiën

De inburgeringscursus wordt gefinancierd door DUO. De cursist krijgt het geld niet zelf. DUO betaalt het geld aan de instelling waar de cursist de inburgeringscursus doet. Daarbij mag de cursist geld lenen zolang ze inburgeringsplichtig is. Ze kunnen maximaal 10.000 euro lenen bij DUO. De cursisten kunnen geld lenen voor de inburgeringscursus, het inburgeringsexamen, de alfabetiseringscursus, de NT2-opleiding en het NT2 examen (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd).

Na de inburgeringstermijn van drie jaar krijgt de cursist een brief van DUO. Als de cursist niet heeft voldaan aan de inburgeringsplicht dan moet de lening worden terugbetaald met rente. De cursist heeft 10 jaar om de lening terug te betalen. Als de cursist wel heeft voldaan aan de inburgeringsplicht, hoeft de cursist niets terug te betalen (Dienst Uitvoering Onderwijs, sd). Op deze manier kan het voor de cursisten bijdragen aan hun participatie in de samenleving, omdat het voor de cursisten een extrinsieke motivatie kan zijn om de cursus binnen drie jaar te behalen.

Regelgeving

De regelgeving van VWON bestaat uit de toelating, opvang, integratie en eventuele terugkeer van asielzoekers. Deze is vastgelegd in procedures, wetten en beleid (Nederland, Procedures, wetten en beleid, sd). De procedure van een asielzoeker begint met de aanvraag van een asielprocedure. Een asielzoeker die in Nederland aankomt, moet zich melden bij de centrale opvanglocatie in het Groningse Ter Apel. Vervolgens kan hij zich voorbereiden op de gesprekken met de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), de zogeheten 'gehoren'. Na deze gehoren neemt de IND een beslissing over de asielaanvraag (Nederland, Asielprocedure, sd). Wanneer de IND besluit de asielaanvraag toe te kennen dan krijgt men een verblijfsstatus. Zodra ze erkend worden als vluchteling en in Nederland mogen blijven, moeten ze inburgeren. Verplichte inburgering geldt voor mensen die aan alle onderstaande voorwaarden voldoen:

- Tussen de 18 en 65 jaar
- In het bezit van een verblijfsvergunning
- Niet in het bezit van een paspoort van een land uit de Europese Unie of Turkije

Het inburgeringsexamen bestaat sinds januari 2015 uit zes onderdelen: schrijfvaardigheid, leesvaardigheid, spreekvaardigheid, luistervaardigheid, kennis Nederlandse maatschappij en oriëntatie Nederlandse arbeidsmarkt (VluchtelingenWerk Nederland, sd).

Wetgeving

Sinds de inwerkingtreding van de Vreemdelingenwet 2000 per 1 april 2001, bestaan er vier typen verblijfsvergunningen:

- De verblijfsvergunning bepaalde tijd regulier. De vergunning wordt altijd verleend onder een beperking, bijvoorbeeld gezinshereniging, studie of arbeid in loondienst. De vergunning wordt meestal verleend voor de duur van één jaar. Afhankelijk van de beperking kan dat ook drie of vijf jaar zijn (Immigratie- en Naturalisatiedienst, sd). Met deze vergunning mag de vluchteling geen arbeid verrichten, hiervoor is een tewerkstellingsvergunning nodig (Judex, 2017).
- De verblijfsvergunning onbepaalde tijd regulier. Deze vergunning wordt verleend aan vreemdelingen die voor onbepaalde tijd in Nederland verblijven. Deze vergunning kan worden verstrekt na een verblijf van minimaal vijf jaar op basis van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd regulier. Arbeid is toegestaan, een tewerkstellingsvergunning is niet vereist. (Immigratie- en Naturalisatiedienst, sd).
- De vergunning bepaalde tijd asiel. Aan een vreemdeling wie op asielgronden verblijf in Nederland voor bepaalde tijd wordt toegestaan, krijgt deze vergunning. De vergunning wordt voor drie tot vijf jaar afgegeven. Bij deze vergunning maakt het niet uit op welke grond iemand bescherming nodig heeft. Arbeid is toegestaan, een tewerkstellingsvergunning is niet vereist (Immigratie- en Naturalisatiedienst, sd).
- De vergunning onbepaalde tijd asiel. Deze vergunning wordt verstrekt wanneer iemand na 5 jaar verblijf op grond van de verblijfsvergunning voor bepaalde tijd asiel nog steeds bescherming in Nederland nodig heeft. Arbeid is toegestaan, een tewerkstellingsvergunning is niet vereist. (Immigratie- en Naturalisatiedienst, sd).

1.3.11 De Nederlandse samenleving en vluchtelingen

Opinies

Het Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB), in opdracht van het Sociaal en Cultureel Planbureau, brengt elk kwartaal de mening van burgers in kaart. Er wordt onderzoek gedaan waarover burgers zich zorgen maken, wat ze belangrijk vinden, hoe het met hun gaat, en met de maatschappij en de politiek. Daarnaast is er aandacht voor de achtergronden van die opinies.

In het tweede kwartaalbericht van 2016 staat dat de immigratie en integratie voor het derde kwartaal op rij het meest genoemde probleem is. Het thema maakt 26% uit van het nationale probleembesef; 56% noemt één of meer problemen in deze categorie. Dat aandeel is wel iets lager dan vorig kwartaal, maar de komst van vluchtelingen blijft veruit de belangrijkste bron van ongerustheid (Ridder, 2016, pp. 13-14).

Uit dit zelfde onderzoek komen de volgende gegevens (Ridder, 2016, p. 32):

- 55% vindt dat er te veel vluchtelingen zijn, 56% wil er niet meer opnemen. 63% denkt dat onder de asielaanvragers veel economische vluchtelingen zijn. De groep die de grenzen zou willen sluiten is met 24% in de minderheid.
- 63% vindt het onze morele plicht om mensen toe te laten die vluchten voor oorlog en vervolging (15% vindt dat niet). Men vindt dat het een morele plicht is om te zorgen voor de medemens of men hanteert het principe van wederkerigheid ('ik zou ook geholpen willen worden'). Sommigen verbinden voorwaarden aan die morele plicht (beperkt aantal, tijdelijk, andere landen doen hun deel).
- Mensen die zich zorgen maken over de komst van vluchtelingen, zijn ongerust over de grote aantallen en over de grote culturele verschillen. Velen willen niet dat de komst van vluchtelingen ten koste gaat van Nederlanders.
- De meningen over vluchtelingen zijn sterk verdeeld. Er is een groep die negatief is, een kleinere groep met een positievere houding en een groep met een middenpositie. Veel mensen (niet alleen die middengroep) worstelen met het onderwerp. Ze verbinden voorwaarden aan de morele plicht om mensen op te vangen, hebben gemengde gevoelens bij het onderwerp en combineren zorgen over vluchtelingen met zorgen over de afwijzende houding van Nederlanders en over negatieve berichtgeving.

Effectief participeren volgens statushouders

Hierboven is de mening van Nederlanders weergegeven over vluchtelingen en de manier waarop zij vinden dat Nederland om moet gaan met vluchtelingen. Om deze reden wordt nu ook gekeken naar hoe statushouders aankijken tegen de Nederlandse samenleving en de manier van participeren.

Zoals in paragraaf 1.2.2. naar voren kwam kan participeren in de samenleving op verschillende manieren. Participeren kan door het hebben van betaald of onbetaald werk (met ondersteuning), door het volgen van een opleiding, door het actief meewerken op school of door, zonder hulp van anderen, contacten te onderhouden met Nederlandse instanties en medeburgers buiten de deur (Koert, 2010).

Volgens VluchtelingenWerk (2012) is het voor een statushouder belangrijk dat ze aanvaarden dat hij of zij moeilijk werk op zijn of haar niveau vindt, ook niet als hij hoog opgeleid is. Verder zijn motivatie en doorzettingsvermogen cruciale factoren in de zoektocht naar werk. VluchtelingenWerk (2012) geeft ook aan dat relatief jonge vluchtelingen, tot een jaar of 30, het meest kansrijk zijn met een opleiding en eerdere werkervaring in een duidelijk geprofileerd vak zoals arts, laborant of kraanmachinist. Iemand die een beroep had waar in Nederland geen of nauwelijks vraag naar is – denk aan kuiper, herder of socioloog – is het moeilijker om werk te vinden. Hoger opgeleiden zijn wel in het voordeel, omdat ze meer vaardigheden hebben in zoeken, kanalen vinden en kansen benutten. Dan is er nog een reeks eigenschappen die een vluchteling vrijwel constant paraat moet hebben: gemotiveerd blijven, zelfs na de zoveelste afwijzing niet ontmoedigd raken, aanvaarden dat hij op een lager niveau start, nieuwsgierig zijn, kunnen reflecteren op eigen gedrag en sociaal slim zijn (VluchtelingenWerk Nederland, 2012).

Na 15 jaar verblijfsduur blijkt nog minder dan de helft van de Afghanen, Irakezen, Iraniërs en Somaliërs op de arbeidsmarkt participeren, tegenover 70% van de autochtone beroepsbevolking (Leerkes & Scholten, 2016). Uit een artikel van de NOS (2016) komen oorzaken naar voren van de hoge werkloosheid onder migratiejongeren. Allereerst voelen allochtonen zich gediscrimineerd door de werkgevers. Daarnaast hebben migratiejongeren schulden, een strafblad of hun opleiding niet afgemaakt, wat het zoeken naar werk vermoeilijkt. Als laatste stappen ze niet vaak naar een uitzendbureau, omdat ze daar geen vertrouwen in hebben en zich al snel gediscrimineerd voelen (Start, 2016).

Statushouders geven aan dat ze het lastig vinden om te participeren. Uit het onderzoek van *‘Eén Vandaag’* (2016) komen drie belangrijke zaken naar voren over hoe men effectiever kan participeren, volgens statushouders zelf. Als eerste wordt door de statushouder aangegeven dat het beter zou zijn om vanaf dag één dat ze in Nederland zijn taallessen te volgen. Nu zijn mensen soms al 1,5 jaar in Nederland voor ze kunnen starten met de inburgeringscursus. Ook geven de statushouders aan dat ze wekelijks meer uren les willen. Verder wordt door de statushouders aangegeven de connectie met de maatschappij te missen. Statushouders geven aan behoefte te hebben aan vrijwilligerswerk of een stage om te oefenen met de taal en omgangsvormen. In sommige andere landen maakt een stage wel onderdeel uit van de verplichte inburgering, in Nederland niet (Heuvel, Vuren, & Vliet, 2016).

1.4 Probleemomschrijving

1.4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de probleemomschrijving van dit onderzoek weergegeven. Er wordt beschreven wat het doel van het onderzoek is en wat VWON Zwolle aan het onderzoek heeft. Daarnaast worden de centrale vraagstelling en de deelvragen geformuleerd.

1.4.2 Probleemomschrijving en doelstelling

Probleemomschrijving

Op dit moment heeft VWON Zwolle geen zicht op welke manier de inburgeringscursus die zij aanbiedt bijdraagt aan het participeren van de cursisten in de maatschappij.

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de vraag op welke manier de inburgeringscursus van VWON Zwolle bijdraagt aan de participatie van de cursisten.

Een ander doel is het leveren van aanbevelingen aan VWON Zwolle. Deze aanbevelingen kan VWON Zwolle gebruiken om de kwaliteit van de inburgeringscursus te verhogen.

1.4.3 Centrale vraagstelling en deelvragen

Centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt:

Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn bevorderend en welke aspecten zijn belemmerend voor het participeren van haar cursisten in de Nederlandse samenleving?

Deelvragen

Om antwoord te kunnen geven op bovengenoemde centrale vraag, worden in dit onderzoek drie betrokken partijen benaderd, namelijk de cursisten, de klassenassistenten en docenten van de inburgeringscursus en de maatschappelijk begeleiders van VWON Zwolle. De betrokken partijen worden via de teamleider van de inburgeringscursus benaderd, omdat zij nauw contact hebben met elkaar. Doordat er verschillende invalshoeken worden belicht, ontstaat er een zo compleet mogelijk beeld van de bevorderende en/of belemmerende aspecten van de inburgeringscursus. Om deze reden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

Cursisten

1. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle worden door de cursisten als bevorderend ervaren als het gaat om participeren in de Nederlandse samenleving?
2. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle worden door de cursisten als belemmerend ervaren als het gaat om participeren in de Nederlandse samenleving?

Docenten en klassenassistenten

3. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn volgens de docenten en klassenassistenten bevorderend als het gaat om het participeren van cursisten in de Nederlandse samenleving?
4. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn volgens de docenten en klassenassistenten belemmerend als het gaat om het participeren van cursisten in de Nederlandse samenleving?

Maatschappelijk begeleiders

5. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn volgens de maatschappelijk begeleiders bevorderend als het gaat om het participeren van cursisten in de Nederlandse samenleving?
6. Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn volgens de maatschappelijk begeleiders belemmerend als het gaat om het participeren van cursisten in de Nederlandse samenleving?

1.5 Begripsafbakening

Onderstaand worden de begrippen uitgelegd die gebruikt zijn in de hoofdvraag en deelvragen:

- **Met cursisten** worden vluchtelingen bedoeld met een status die een verplichte inburgeringscursus volgen bij VWON in Zwolle.
- **Inburgeringscursus** is de cursus die vluchtelingen verplicht zijn te halen nadat ze een status hebben gekregen. Het gaat in dit onderzoek specifiek om de inburgeraars die de inburgeringscursus volgen in Zwolle. Zij komen dan ook uit Zwolle of omgeving.
- **Participeren** (in de Nederlandse samenleving): deelnemen/meedoen in de Nederlandse samenleving. Hierin worden drie vormen onderscheiden, namelijk:
 - Maatschappelijke participatie: betaalde en onbetaalde arbeid;
 - Georganiseerde sociale participatie: lidmaatschap van verenigingen, het volgen van cursussen;
 - Ongeorganiseerde sociale participatie: dienstverleningscontacten, persoonlijke contacten (Koert, 2010).
- **Klassenassistenten** zijn vrijwilligers die een ondersteunende taak hebben in de lessen van de inburgeringscursus, zoals groepjes apart nemen om opdrachten te bespreken.
- **Docenten** zijn docenten met een NT2 diploma die de inburgeraars lessen geven.
- **Met maatschappelijk begeleiders** worden de begeleiders bedoeld die aanwezig zijn in het dagelijks leven van de cursist. Zij helpen met bijvoorbeeld het papierwerk (verzekeringen, aanvragen, toeslagen) en het helpen met het leren van de Nederlandse taal.
- **Belemmerende factoren** zijn de factoren die de cursisten mogelijk afremmen, beletten, bemoeilijken, benadelen en beperken in hun participatieproces.
- **Bevorderende factoren** zijn de factoren die de cursisten baten, begunstigen, bespoedigen en beter laten verlopen in hun participatieproces.

2. Methode

2.1 Inleiding

In de volgende paragrafen worden de ingezette deelonderzoeken, meetinstrumenten, onderzoeksprocedures en de analysemethoden beschreven. Er wordt uitgelegd welke kwalitatieve onderzoeksmethoden zijn gebruikt. Ook is weergegeven hoe de betrouwbaarheid, validiteit en de bruikbaarheid van het onderzoek gewaarborgd zijn.

2.2 Deelonderzoeken en onderzoeksprocedures

In het onderzoek is gebruik gemaakt interviews en enquêtes. De interviews zijn afgenomen bij de cursisten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle. De interviews zijn gericht op persoonlijke ervaringen van de cursisten als het gaat om het thema participatie. Er is gekozen om onder deze groep gestructureerde interviews af te nemen, omdat er op die manier zoveel mogelijk (kwalitatieve) informatie kan worden verkregen over de participatie van de cursisten in de samenleving. Daarnaast is er rekening gehouden met het vermogen van de cursisten om de vragen te kunnen begrijpen en dus ook te kunnen beantwoorden. Door lijfelijk aanwezig te zijn, is er ruimte gecreëerd voor eventuele extra uitleg en vormgeving van de vragen.

Naast het houden van interviews, heeft de onderzoeksgroep twee groepen gevraagd een enquête in te vullen. De eerste groep bestond uit docenten en klassenassistenten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle. De tweede groep bestond uit de maatschappelijk begeleiders van VWON Zwolle. Het Sociaal Wijkteam en de taalcoaches zijn echter niet meegenomen in het onderzoek. Voor de onderzoeksgroep was het namelijk niet haalbaar om deze groepen te benaderen in het onderzoek. De enquêtes waren gericht op het verzamelen van de ervaringen van de docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders. Er is gekozen om kwalitatieve enquêtes af te nemen, op deze manier werd er een grote groep bereikt en was de informatie zo inhoudelijk mogelijk. Daarnaast werden de vragen in de enquêtes open verwoordt, zodat docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders de gelegenheid hadden om hun antwoorden toe te lichten.

In de komende paragraaf is per deelonderzoek beschreven hoe de populatie, de steekproef en de steekproeftrekking tot stand zijn gekomen. Tevens is beschreven op welke manier ervoor gezorgd is de respons te verhogen.

2.2.1 Deelonderzoek 1: Interviews met cursisten

De populatie van het eerste deelonderzoek bestond uit tien inburgeringsklassen van VWON Zwolle. De respondenten die aan het onderzoek hebben mee gedaan zijn de cursisten van de inburgeringscursus.

Er is gekozen voor een systematische steekproef met een aselekt begin. Uit elk van de tien inburgeringsklassen zijn twee cursisten geïnterviewd. In totaal zijn er dus 20 cursisten geïnterviewd. De cursisten werden op een aselekte manier geselecteerd, dit werd gedaan door blind namen te prikken op de klassenlijsten. Zo werd ervoor gezorgd dat de cursisten van de tien inburgeringsklassen evenredig in de steekproef vertegenwoordigd werden. De cursisten die waren geselecteerd, werden uitgenodigd voor een interview. Er werd rekening gehouden met het feit dat er cursisten zouden zijn die niet mee wilden werken aan het interview om privacy redenen. In de praktijk bleek dit heel anders. De cursisten waren erg enthousiast en vroegen regelmatig of zij geïnterviewd mochten worden. Ook tijdens het interviewen kwamen er mensen binnen die vroegen of zij geïnterviewd mochten worden. Dan werd (nogmaals) uitgelegd dat de cursisten niet werden gekozen, maar werden 'gepikt'. Er was dus geen enkele cursist die niet mee wilde doen aan de interviews.

De basisvorm die bij het interview werd gehanteerd, was het gestructureerde interview. Om systematische fouten te voorkomen, werden er van tevoren aselekt uit elke klas twee cursisten uitgekozen. Daarbij is het aselekt kiezen van twee cursisten uit elke klas goed, om een zo compleet mogelijk beeld weer te geven van de cursisten die de inburgeringscursus volgen bij VWON Zwolle.

Nadat de onderzoeksgroep uit elke klas twee namen van cursisten had geprikt, heeft de opdrachtgever gekeken naar het (taal)niveau van deze uitgekozen cursisten. De onderzoeksgroep werd hiervan op de hoogte gesteld en kreeg te horen dat er bij zes cursisten een tolk nodig was. Het is echter twee keer voorgekomen dat een 'geselecteerde' cursist niet aanwezig was. Om de kwaliteit, representativiteit en betrouwbaarheid zo hoog mogelijk te houden, is er twee keer een nieuwe naam geprikt. Het is één keer voorgekomen dat hierbij een tolk nodig was, die was op dat moment beschikbaar. De gesprekken met de tolk gingen efficiënter. Er werden goede antwoorden gegeven op de vraag en het interview kostte minder tijd. Achteraf gezien had de onderzoeksgroep vaker de tolk in willen zetten. De taal was een barrière tijdens het interviewen. De vraagstelling bleek moeilijk en daardoor moest er vaak herhaald en uitgelegd worden. Dit resulteerde erin dat de interviews redelijk lang duurden, vaak zo tussen de 45 en 60 minuten. Hierdoor moest er ook meer uitgewerkt worden en kostte ook dit veel tijd. De gesprekken met de tolk gingen efficiënter. Er werden goede antwoorden gegeven op de vraag en het interview kostte minder tijd. Achteraf gezien had de onderzoeksgroep vaker de tolk in willen zetten. Ook doordat er in het interview vaak is doorgevraagd, veel is uitgelegd en herhaald is dit beeld betrouwbaar. Het is echter moeilijk te zeggen of de cursisten de vragen écht hebben begrepen, want er is altijd sprake van een taalbarrière.

Het afnemen van de interviews verliep soepel doordat de onderzoeksgroep een strakke planning had gemaakt, de instelling hiervan op de hoogte was, de ruimtes vooraf gereserveerd waren en de cursisten vooraf geïnformeerd waren over het afnemen van de interviews.

2.2.2 Deelonderzoek 2: Enquêtes docenten en klassenassistenten

De populatie van het tweede deelonderzoek betreft de docenten en klassenassistenten die actief zijn binnen de inburgeringscursus van VWON Zwolle. Er zijn in totaal zes docenten en 20 klassenassistenten.

Er is hier sprake van een selecte steekproef op basis van zelfselectie. Alle respondenten kregen via de mail een uitnodiging om deel te nemen aan de enquête en zij hebben zelf de keuze gehad of zij hun medewerking wilden verlenen. Om een zo hoog en representatief mogelijke respons te krijgen op de enquêtes, werd er van te voren een aankondiging via de mail gestuurd, vervolgens werd de enquête zelf gestuurd en ten slotte een herinnering. Op die manier probeerde de onderzoeksgroep een zo hoog mogelijke omvang van de steekproef te realiseren. Uiteindelijk hebben vier docenten en zeven klassenassistenten de enquête volledig ingevuld. Ook zijn er vijf andere klassenassistenten begonnen aan de enquête, zij hebben de enquête onvolledig ingevuld.

2.2.3 Deelonderzoek 3: Enquêtes maatschappelijk begeleiders

De populatie van het derde deelonderzoek van de enquêtes betreft de maatschappelijk begeleiders die de cursisten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle begeleiden in het dagelijks leven. Deze begeleiding biedt ondersteuning bij de integratie en participatie van statushouders. Het is er vooral op gericht dat de statushouder wegwijs wordt in de samenleving.

Er zijn in totaal ongeveer 20 maatschappelijk begeleiders. Uiteindelijk hebben zeven maatschappelijk begeleiders een start gemaakt met het invullen van de enquête en hebben drie maatschappelijk begeleiders de enquête volledig ingevuld.

Er is hier sprake van een selecte steekproef op basis van zelfselectie. Alle respondenten kregen via de mail een uitnodiging om deel te nemen aan de enquête en zij hebben zelf de keuze gehad of zij hun medewerking wilden verlenen.

Om een zo hoog en representatief mogelijke respons te krijgen op de enquêtes, werd er van te voren een aankondiging gestuurd via de mail, vervolgens werd de enquête zelf gestuurd en ten slotte een herinnering. Op die manier probeerde de onderzoeksgroep een zo hoog mogelijke omvang van de steekproef te realiseren.

2.3 Meetinstrumenten

In deze paragraaf zijn de gebruikte meetinstrumenten beschreven. Daarnaast wordt de kwaliteit van deze meetinstrumenten beschreven. Daarbij is ook beschreven hoe rekening is gehouden met de betrouwbaarheid, validiteit en de bruikbaarheid van het onderzoek.

Voor het verzamelen van de gegevens om de hoofdvraag te beantwoorden, is in dit onderzoek gekozen voor een kwalitatief onderzoek, waarvoor interviews en enquêtes zijn afgenomen. Allereerst zijn de interviews afgenomen om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen, waarmee de hoofd- en deelvragen van het onderzoek beantwoord konden worden. De enquêtes zijn daarna afgenomen en de informatie uit de enquêtes is gebruikt ter aanvulling op- en verdieping van de resultaten uit de interviews.

2.3.1 Interviews

Voor de kwalitatieve dataverzameling is gebruik gemaakt van gestructureerde interviews. Er is gebruik gemaakt van open vragen, omdat er op deze manier ruimte was voor de inbreng van de cursisten. Daarbij kon er zo een helder beeld worden geschetst van de participatie van de cursisten in de samenleving.

Kwaliteit

Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van de interviews te waarborgen, werd er gebruik gemaakt van opname apparatuur. Hiervoor is vooraf aan de cursisten toestemming gevraagd. De gesprekken zijn met mobiele telefoons opgenomen. Dit resulteerde erin dat het letterlijk uitwerken van de interviews lastig was, omdat de kwaliteit van het geluid niet altijd goed was. Er moest dus soms intensief geluisterd worden om de interviews goed uit te kunnen werken. Achteraf had de onderzoeksgroep beter opname apparatuur uit de mediatheek kunnen lenen, om het uitwerken van de interviews te vergemakkelijken. Er is bewust gekozen om het interview in tweetallen af te nemen. Hierbij nam één persoon het interview af en één persoon notuleerde tijdens het gesprek. Op deze manier werd er voorkomen dat er informatie verloren ging. Daarbij konden de onderzoekers elkaar aanvullen als er iets werd vergeten of niet duidelijk was.

Om ervoor te zorgen dat de interviews op een volledige en betrouwbare manier werden uitgevoerd, heeft er tevens een aankondiging plaats gevonden. Een week voor het afnemen van de interviews, kwam de onderzoeksgroep aankondigen dat er in de daarop volgende week interviews zouden worden afgenomen. Door de onderzoeksgroep werd meegedeeld dat het wenselijk was dat de cursisten transparant en eerlijk antwoord zouden geven. Dit werd verteld om sociaal gewenste antwoorden te voorkomen. Daarbij waarborgde dit de kwaliteit van het onderzoek. Bovendien werd door de onderzoeksgroep meegedeeld dat de interviews werden afgenomen op basis van anonimiteit.

Validiteit

Een systematische fout die voor kon komen was dat er een sociaal wenselijk antwoord werd gegeven en daarmee een systematische vertekening van het onderzoek. Een manier om de validiteit te waarborgen, is dat er door de onderzoeksgroep werd meegedeeld dat het wenselijk is om transparant en eerlijk antwoord te geven om sociaal gewenste antwoorden te voorkomen.

Om te achterhalen of de interviewvragen valide waren, zullen de belangrijkste begrippen uit de vraagstelling worden afgebakend. Vervolgens zal er door de onderzoeksgroep worden gekeken of er uit de vraagstelling wordt gemeten wat er moet worden gemeten. Tevens zullen de interviewvragen worden opgestuurd naar de opdrachtgever om de validiteit van de interviewvragen te waarborgen. Vervolgens zal de opdrachtgever analyseren of de interviewvragen aansluiten bij het (taal)niveau van de cursisten. Op deze manier wordt er voorkomen dat er onbegrip of onduidelijkheid zou ontstaan bij de cursisten.

De validiteit is bovendien vergroot door gebruik te maken van eenvoudige begrippen die werden afgestemd op het taalniveau van de cursisten. Tevens is de validiteit gewaarborgd door de interviews bij elke cursist apart af

te nemen. Op deze manier werden de cursisten niet afgeleid door de andere interviews die op dat moment werden gehouden en konden ze goed nadenken over hun antwoord.

Bruikbaarheid

De gegevens van de interviews zijn bruikbaar voor VWON Zwolle, omdat er nog nooit eerder onderzoek is gedaan naar welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle helpend zijn voor de cursisten als het gaat om participatie in de samenleving. De bruikbaarheid van het onderzoek is beperkt, omdat het alleen toegankelijk is voor VWON Zwolle. De opdrachtgever wil namelijk niet dat het onderzoek openbaar wordt gemaakt in verband met de privacy van de cursisten. Tevens hoeft de inburgeringscursus die VWON Zwolle aanbiedt niet gelijk te zijn aan andere inburgeringscursussen. Sommige onderdelen van het onderzoek zouden evenwel bruikbaar kunnen zijn voor andere organisaties.

2.3.2 Enquêtes

Voor de kwalitatieve dataverzameling is ook gebruik gemaakt van twee verschillende enquêtes. Zoals hierboven is beschreven, zijn de enquêtes afgenomen bij de docenten en klassenassistenten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle (zie bijlage 4) en bij de maatschappelijk begeleiders van VWON Zwolle (zie bijlage 5). Er is voor het afnemen van enquêtes gekozen, omdat op deze manier een grote groep kon worden bereikt en de informatie zo inhoudelijk mogelijk was. Daarnaast werden de vragen in de enquêtes open verwoordt, zodat op die manier docenten en klassenassistenten de gelegenheid hadden om hun antwoorden toe te lichten. De vragen van de enquêtes gingen over de ervaringen van docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders, rondom de inburgeringscursus en de participatie van cursisten.

Het afnemen van enquêtes draagt bij aan het beantwoorden van de hoofdvraag en deelvragen. De vragen in de enquêtes zijn gebaseerd op de verschillende thema's die behandeld worden in de inburgeringscursus, zie paragraaf 1.3.3.

Kwaliteit

Betrouwbaarheid

Een week voordat de enquêtes werden verspreid, werd er een aankondiging gestuurd naar de maatschappelijk begeleiders waarin het doel van het onderzoek bekend werd gemaakt. Daarnaast werd er opgeroepen om de enquête in te vullen aangezien dit van belang is voor de betrouwbaarheid van het onderzoek. Hoe meer respondenten de enquête invullen, hoe groter de representativiteit van het onderzoek is. De resultaten van het onderzoek zijn weer van belang voor VWON Zwolle. Doordat er een aankondiging via de mail is verstuurd, waren de docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders op de hoogte van de enquête die verstuurd is. Daarnaast is er na een week, nadat de enquête verstuurd was, een herinnering gestuurd. Na die herinnering kwamen nog enkele ingevulde enquêtes terug.

Voor de enquêtes heeft de onderzoeksgroep de betrouwbaarheid van de resultaten verhoogd door een standaard vragenlijst te maken voor de respondenten. Daarnaast is gekozen voor een anonieme verwerking van de resultaten om te voorkomen dat de respondenten sociaal wenselijke antwoorden zouden geven op de vragen. Dit is ook vermeld aan het begin van de enquête. Hierdoor is ook de betrouwbaarheid van de resultaten verhoogd (Verhoeven, 2011). Als laatste werd de enquête als proef gestuurd naar studiegenoten. Zij hebben gekeken of duidelijk was wat er met de vragen werd bedoeld en of er iets miste of weggelaten kon worden. De feedback van studiegenoten is meegenomen en zo zijn de vragen verbeterd. Van de docenten en klassenassistenten zijn 16 respondenten begonnen met de enquêtes, waarvan 11 respondenten de enquête volledig hebben ingevuld. De antwoorden van de respondenten die de enquête niet volledig ingevuld hebben, zijn wel meegenomen in de resultaten om een zo hoog mogelijke representativiteit te krijgen.

Dit geldt ook voor de maatschappelijk begeleiders. Van de maatschappelijk begeleiders zijn er zeven respondenten begonnen met de enquêtes, waarvan er drie respondenten de enquête volledig hebben ingevuld. Dit betekent dat de resultaten van de maatschappelijk begeleiders niet representatief zijn, omdat de groep maatschappelijk begeleiders veel groter is. Vooral de enquêtes van de maatschappelijk begeleiders zijn

vaak niet afgemaakt. Eén maatschappelijk begeleider stuurde een mail naar de onderzoeksgroep waarin vermeld stond dat deze maatschappelijk begeleider geen cliënten (meer) begeleidde die de inburgeringscursus bij VWON Zwolle volgde.

Het had dus geen toegevoegde waarde voor het onderzoek als deze maatschappelijk begeleider de enquête zou invullen. Het feit dat mensen tijdens de enquête afhaakten, heeft volgens de onderzoeksgroep veelal te maken met gebrek aan tijd en het feit dat maatschappelijk begeleiders niet veel met de inburgeringscursus te maken hebben. Dit weet de onderzoeksgroep voornamelijk uit eigen ervaringen. Aangezien de enquêtes allemaal open vragen bevatte, kostte dit zo'n 20 tot 30 minuten. En doordat de maatschappelijk begeleiders minder affiniteit met de inburgeringscursus hebben in vergelijking met de docenten en klassenassistenten, is dit gedrag van de maatschappelijk begeleiders te verklaren. Wat de oorzaak van het afbreken van de enquête van de docenten en klassenassistenten is, is voor de onderzoeksgroep onbekend.

De betrouwbaarheid van de enquêtes is volgens de onderzoeksgroep iets minder groot. Soms werden antwoorden gegeven die niet aansloten op de vraag of de enquête werd simpelweg niet afgemaakt. Er wordt aangenomen dat de antwoorden die gegeven zijn eerlijk zijn, dus wat dat betreft is het betrouwbaar te noemen. Omdat er vanuit de maatschappelijk begeleiders weinig respons op de enquêtes kwamen, kan de onderzoeksgroep daar helaas geen volledig, representatief en betrouwbaar beeld van geven.

Validiteit

De validiteit van een onderzoek wordt bepaald door de mate waarin een onderzoek vrij is van systematische fouten (Verhoeven, 2011). Om te voorkomen dat er een systematische vertekening van het onderzoek zou ontstaan, werden de enquêtes anoniem afgenomen. Op die manier werden systematische of toevallige fouten voorkomen en zijn de resultaten van het onderzoek een afspiegeling van de werkelijkheid. Door de anonimiteit namelijk te waarborgen, hebben de maatschappelijk begeleiders de ruimte om open en eerlijk hun antwoord te geven. Op deze manier wordt er een afspiegeling

Daarnaast werden de enquêtes los van elkaar afgenomen en er is in de aankondiging duidelijk gemaakt dat het gunstig is ten behoeve van de stichting, om eerlijke en waarheidsgetrouwe antwoorden te geven. Op die manier hoopte de onderzoeksgroep een zo valide mogelijk resultaat te kunnen verwerken.

Door de vragen op te stellen aan de hand van de hoofd- en deelvragen is ervoor gezorgd dat de respondenten vragen kregen op de juiste onderwerpen. Door deze onderwerpen te hanteren, kon de onderzoeksgroep achterhalen wat ze moesten weten voor het onderzoek. Zo werd de juiste informatie opgehaald die bruikbaar was voor het onderzoek. Daarnaast werden de enquêtevragen zo open en objectief mogelijk gesteld. Op de vraag of de cursist lid was van een kerk of moskee, kwam geen relevante informatie naar boven. Er werd veelal geantwoord dat dit een privé zaak is en niet een taak van de inburgeringscursus. Bij nader inzien denkt de onderzoeksgroep hier hetzelfde over en is deze vraag eigenlijk niet van waarde voor het onderzoek.

Als laatste werden de enquêtevragen als proef naar studiegenoten gestuurd. Zij hebben gekeken of duidelijk was wat er met de vragen werd bedoeld en of er gemeten werd wat de onderzoeksgroep wilde meten.

Bruikbaarheid

De onderzoeksresultaten uit de enquêtes kunnen gebruikt worden om bij te dragen aan het verbeteren van de inburgeringscursus van VWON Zwolle. Hierdoor is er sprake van instrumentele bruikbaarheid (Verhoeven, 2011). De resultaten zijn niet generaliseerbaar, omdat VWON Zwolle en andere organisaties niet exact dezelfde inburgeringscursus aanbieden. Wellicht zijn er wel onderdelen bruikbaar voor het verbeteren van de inburgeringscursus op andere locaties.

2.4 Analysemethoden

De interviews zijn volledig uitgewerkt in het programma Microsoft Office Word. Dit is gebeurd met behulp van de geluidsopnames die tijdens het interview zijn gemaakt. Deze uitwerkingen zijn vervolgens doorgenomen om stukken tekst te selecteren die iets zeggen over de bevorderende en belemmerende aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle. Vervolgens zijn aan de hand van deze selecties labels gemaakt, deze labels sloten aan op de thema's die worden behandeld binnen de inburgeringscursus. Deze geselecteerde tekst is daarna in een overzicht gezet, onder het bijhorende label.

Alle bevorderende aspecten werden groen gemarkeerd en de belemmerde aspecten werden rood gemarkeerd. Overige antwoorden, die wel van belang zijn voor het onderzoek maar niet onder een label konden worden geplaatst, werden geel gemarkeerd en onder een apart kopje weergegeven.

Met behulp van het labelingsschema is er met pen en papier geturfd hoe vaak een antwoord werd gegeven (bijvoorbeeld meer lesuren). Aan de hand hiervan is de korte beschrijving per vraag geformuleerd en kon er goed worden aangegeven of het om een kwart, de helft of een enkele respondent ging die een bepaald antwoord gaf. Ook bij het beschrijven van de resultaten van de enquêtes is geturfd met pen en papier. Op deze manier kon ook hier een zo goed en duidelijk mogelijk beeld gecreëerd worden van het aantal respondenten die hetzelfde antwoord gaven.

De enquêtes onder de docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders zijn uitgezet met behulp van het programma SurveyMonkey. Bij meerkeuze vragen zorgde SurveyMonkey ervoor dat er overzichtelijke tabellen waren met de antwoorden van de respondenten. De open antwoorden waren ook overzichtelijk weergegeven in schema's. Alle antwoorden zijn vervolgens gelabeld middels het programma Microsoft Office Word. De tabellen en schema's zijn daarbij als hulpmiddel gebruikt bij het analyseren van de resultaten van het onderzoek. Tussen de resultaten van de docenten en klassenassistenten kan er geen onderscheid worden gemaakt, omdat er tussentijds respondenten zijn gestopt met het invullen van de enquête. Hierdoor is de nummering van de respondenten versprongen, en is het niet te achterhalen welke respondent docent of klassenassistent is.

3. Resultaten

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit onderzoek weergegeven. Ten eerste worden de resultaten van de interviews van de cursisten weergegeven, vervolgens de resultaten van de enquêtes van de docenten en klassenassistenten en tenslotte de resultaten van de enquêtes van de maatschappelijk begeleiders. De resultaten worden onderverdeeld in zeven sub-paragrafen. Deze sub-paragrafen hebben steeds dezelfde opbouw. In de resultaatbeschrijving wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- 1: Algemene vragen
- 2: Ongeorganiseerde sociale participatie
- 3: Georganiseerde sociale participatie
- 4: Maatschappelijke participatie
- 5: Afsluitende vragen
- 6: Overige informatie (alleen bij de interviews van de cursisten)
- 7: Samenvatting

De weergave van de resultaten sluit aan bij de opbouw van de interview- en enquêtevragen, waardoor er een overzichtelijk geheel ontstaat. De paragraaf 'Overige informatie' behandelt diverse respons die niet aansloot op de gestelde vraag, maar wel relevant bleek voor het onderzoek.

In een vergelijkende paragraaf wordt ten slotte beschreven welke overeenkomsten en verschillen naar voren komen, uit de data-analyse, tussen de cursisten, docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders.

3.2 Methodische verantwoording

3.2.1 Interviews

Er zijn in totaal 20 interviews afgenomen, waarbij uit elke klas twee cursisten werden bevraagd. Dit werd gedaan om de representativiteit van het onderzoek te kunnen waarborgen. In totaal zijn er 10 klassen binnen de inburgeringscursus van VWON Zwolle.

Doordat de onderzoeksgroep een strakke planning had gemaakt, de instelling hiervan op de hoogte was, de ruimtes vooraf gereserveerd waren en de cursisten vooraf geïnformeerd waren over het afnemen van de interviews, verliep het afnemen van de interviews soepel. Het is echter twee keer voorgekomen dat een 'geselecteerde' cursist niet aanwezig was. Om de kwaliteit, representativiteit en betrouwbaarheid zo hoog mogelijk te houden, is er twee keer een nieuwe naam geprikt. Het is één keer voorgekomen dat hierbij een tolk nodig was, die was op dat moment beschikbaar.

De gesprekken zijn met mobiele telefoons opgenomen. Dit resulteerde erin dat het letterlijk uitwerken van de interviews lastig was, omdat de kwaliteit van het geluid niet altijd goed was. Er moest dus soms intensief geluisterd worden om de interviews goed uit te kunnen werken. Achteraf had de onderzoeksgroep beter opname apparatuur uit de mediatheek kunnen lenen, om het uitwerken van de interviews te vergemakkelijken.

De taal was een barrière tijdens het interviewen. De vraagstelling bleek moeilijk en daardoor moest er vaak herhaald en uitgelegd worden. Dit resulteerde erin dat de interviews redelijk lang duurden, vaak zo tussen de 45 en 60 minuten. Hierdoor moest er ook meer uitgewerkt worden en kostte ook dit veel tijd.

De gesprekken met de tolk gingen efficiënter. Er werden goede antwoorden gegeven op de vraag en het interview kostte minder tijd. Achteraf gezien had de onderzoeksgroep vaker de tolk in willen zetten.

Vooraf op de vraag of de cursist lid was van een kerk of moskee, kwam geen relevante informatie naar boven. Er werd veelal geantwoord dat dit een privé zaak is en niet een taak van de inburgeringscursus. Bij nader inzien denkt de onderzoeksgroep hier hetzelfde over en is deze vraag eigenlijk niet van waarde voor het onderzoek.

Er werd rekening gehouden met het feit dat er cursisten zouden zijn die niet mee wilden werken aan het interview om privacy redenen. In de praktijk bleek dit heel anders. De cursisten waren erg enthousiast en vroegen regelmatig of zij geïnterviewd mochten worden. Ook tijdens het interviewen kwamen er mensen binnen die vroegen of zij geïnterviewd mochten worden. Dan werd (nogmaals) uitgelegd dat de cursisten niet werden gekozen, maar werden 'geprikt'. Er was dus geen enkele cursist die niet mee wilde doen aan de interviews.

Bij het beschrijven van de resultaten van de interviews is per vraag gekeken naar de antwoorden van de respondenten. In korte zinnen zijn de antwoorden van de respondenten weergegeven in een apart document. Hier werden de 'bevorderende antwoorden' groen gemarkeerd, de 'belemmerende antwoorden' rood gemarkeerd en de 'overige antwoorden' geel gemarkeerd. Vanuit dit document is er geturfd hoe vaak een antwoord werd gegeven (bijvoorbeeld meer lesuren). Aan de hand hiervan is de beschrijving per vraag geformuleerd en kon er goed aangegeven worden of het om een kwart, de helft of een enkele respondent ging die een bepaald antwoord gaf.

Ook bij het beschrijven van de resultaten van de enquêtes is geturfd met pen en papier. Op deze manier kon ook hier een zo goed en duidelijk mogelijk beeld gecreëerd worden van het aantal respondenten die hetzelfde antwoord gaven.

3.2.2 Enquêtes

Doordat er een aankondiging via de mail is verstuurd, waren de docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders op de hoogte van de enquête die verstuurd is. Daarnaast is er na een week, nadat de enquête verstuurd was, een herinnering gestuurd. Na die herinnering kwamen nog enkele ingevulde enquêtes terug.

Van de docenten en klassenassistenten zijn 16 respondenten begonnen met de enquêtes, waarvan 11 respondenten de enquête volledig hebben ingevuld. De antwoorden van de respondenten die de enquête niet volledig ingevuld hebben, zijn wel meegenomen in de resultaten om een zo hoog mogelijke representativiteit te krijgen. Dit geldt ook voor de maatschappelijk begeleiders. Van de maatschappelijk begeleiders zijn er zeven respondenten begonnen met de enquêtes, waarvan er drie respondenten de enquête volledig hebben ingevuld. Dit betekent dat de resultaten van de maatschappelijk begeleiders niet representatief zijn, omdat de groep maatschappelijk begeleiders veel groter is.

Voor de enquêtes van de maatschappelijk begeleiders zijn vaak niet afgemaakt. Eén maatschappelijk begeleider stuurde een mail naar de onderzoeksgroep waarin vermeld stond dat deze maatschappelijk begeleider geen cliënten (meer) begeleidde die de inburgeringscursus bij VWON Zwolle volgde. Het had dus geen toegevoegde waarde voor het onderzoek als deze maatschappelijk begeleider de enquête zou invullen. Het feit dat mensen tijdens de enquête afhaakten, heeft volgens de onderzoeksgroep veelal te maken met gebrek aan tijd en het feit dat maatschappelijk begeleiders niet veel met de inburgeringscursus te maken hebben. Dit weet de onderzoeksgroep voornamelijk uit eigen ervaringen. Aangezien de enquêtes allemaal open vragen bevatte, kostte dit zo'n 20 tot 30 minuten. En doordat de maatschappelijk begeleiders minder affiniteit met de inburgeringscursus hebben in vergelijking met de docenten en klassenassistenten, is dit gedrag van de maatschappelijk begeleiders te verklaren. Wat de oorzaak van het afbreken van de enquête van de docenten en klassenassistenten is, is voor de onderzoeksgroep onbekend.

Er kan geen onderscheid gemaakt worden tussen de resultaten van de docenten en klassenassistenten op de enquête, omdat er tussentijds respondenten zijn gestopt met het invullen van de enquête. Hierdoor is de nummering van de respondenten versprongen, en is het niet te achterhalen welke respondent docent of klassenassistent is.

Wat betreft de betrouwbaarheid van het onderzoek, kan er volgens de onderzoeksgroep een betrouwbaar beeld gegeven worden van de antwoorden van de cursisten. Doordat er uit elke klas twee cursisten zijn geïnterviewd, kan er een representatief beeld gegeven worden. Ook doordat er in het interview vaak is

doorgevraagd, veel is uitgelegd en herhaald is dit beeld betrouwbaar. Het is echter moeilijk te zeggen of de cursisten de vragen écht hebben begrepen, want er is altijd sprake van een taalbarrière.

De betrouwbaarheid van de enquêtes is volgens de onderzoeksgroep iets minder groot. Soms werden antwoorden gegeven die niet aansloten op de vraag of de enquête werd simpelweg niet afgemaakt. Er wordt aangenomen dat de antwoorden die gegeven zijn eerlijk zijn, dus wat dat betreft is het betrouwbaar te noemen. Omdat er vanuit de maatschappelijk begeleiders weinig respons op de enquêtes kwamen, kan de onderzoeksgroep daar helaas geen volledig, representatief en betrouwbaar beeld van geven.

3.3 Resultaten interviews met cursisten

3.3.1 Algemene vragen

3.3.1.1 Persoonskenmerken

De meerderheid van de respondenten is man. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 37 jaar.

Een royale meerderheid van de respondenten komt uit Syrië. Een enkeling komt Irak, Iran, Libanon, Guinee of Libië. Een royale meerderheid van de respondenten heeft een laag opleidingsniveau. Een enkeling heeft een hoog opleidingsniveau.

De meerderheid van de respondenten volgt ongeveer één jaar de inburgeringscursus. Een enkeling volgt de inburgeringscursus drie maanden, twee jaar of drie jaar.

3.3.1.2 Mening over de inburgeringscursus in het algemeen

De meerderheid van de respondenten vindt de inburgeringscursus leuk en goed. Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan dat ze inburgeringscursus moeilijk vinden. Een enkeling geeft aan dat ze veel leren en dat dit belangrijk is voor het dagelijks leven.

3.3.2 Ongeorganiseerde sociale participatie

3.3.2.1 Contact met Nederlandse mensen

Een royale meerderheid van de respondenten geeft aan contact te hebben met Nederlandse bureaus. Een aantal respondenten geeft aan dat ze op het werk contact hebben met Nederlandse collega's. Een enkeling geeft aan dat ze in het centrum, bij de sport of de school van hun kinderen, contact hebben met Nederlanders.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus het meest helpend zijn geweest om contact aan te gaan met Nederlanders, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat het thema voorstellen helpend is geweest. Met name het vertellen en vragen van je naam, leeftijd en hoe het gaat, wordt hierbij benoemd. Een enkeling geeft aan dat de woorden, die ze leren van de docent en uit het boek, hebben geholpen om contact aan te gaan met Nederlanders.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om contact te maken met Nederlanders, geeft een royale meerderheid aan dat ze positief zijn over de aangeboden lessen. Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan dat de docenten en klassenassistenten te snel praten. Een aantal respondenten geeft aan dat ze alleen les krijgen binnen school. Een enkeling geeft aan dat twee dagen les te weinig is, dat het moeilijk is om woorden te onthouden of dat het niveau te laag ligt.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten beter contact kunnen maken met Nederlanders, wordt door ongeveer een kwart van de respondenten aangegeven dat de docenten en klassenassistenten langzamer moeten praten. Een aantal respondenten geeft aan dat ze meer de praktijk in zouden willen gaan en willen praten met Nederlanders, zoals activiteiten of workshops buiten de school. Zo hopen ze te leren hoe ze contact kunnen maken op het werk, in de bibliotheek of in de supermarkt. Een enkeling geeft aan dat ze het fijn zouden vinden als er meer aandacht wordt besteed aan de grammatica. Ook zouden ze het prettig vinden als de docent de woorden die hij zegt, op het bord zou schrijven, zodat ze de woorden beter onthouden. Eén respondent geeft aan dat ze drie of vier dagen les zou willen.

3.3.2.2 Hulp vragen

Vrijwel alle respondenten geven aan hulp te kunnen vragen in Nederland. Eén respondent geeft aan dit niet altijd te kunnen, maar wel graag zou willen. Een andere respondent geeft aan alleen hulp te kunnen vragen in het Engels. Eén respondent zegt hierover het volgende:

‘Er zal iets verteld moeten worden over dat het heel normaal is in Nederland om ergens hulp voor te zoeken, in veel landen worden mensen die naar de psycholoog gaan bijvoorbeeld als ‘gek’ gezien. Dit zorgt voor een grote drempel. Als hulpverlening nodig is, is het goed als dit al tijdens inburgeringslessen aan bod is gekomen. Dit zal er dan voor zorgen dat cliënten er meer overtuigd van zijn dat dit heel normaal is in Nederland’.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om hulp te kunnen vragen, geeft de meerderheid aan dit te hebben geleerd in de inburgeringscursus, door middel van het boek A1 en A2, de woorden die zij hebben geleerd in de lessen en de uitleg van de docent. Terwijl een enkele respondent aangeeft dat de boeken niet echt helpend zijn om hulp te vragen.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om hulp te kunnen vragen, geven enkelen aan dit nog niet behandeld te hebben in de lessen (omdat zij recent zijn begonnen aan de inburgeringscursus) en zouden hier meer uitleg over willen hebben omdat zij dit veel meemaken in de praktijk. Ook wordt er door verschillende respondenten aangegeven dat het niveauverschil in de klas te groot is. Dit wordt als een probleem ervaren, evenals het veranderen van groepen. Eén respondent geeft aan meer les te willen krijgen in het uitspreken van woorden en meer uren les te willen krijgen van de taalcoach.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten beter contact kunnen maken met Nederlanders, geeft ongeveer een kwart van de respondenten aan meer lessen per week te willen en meer te willen oefenen in de praktijk. Enkele respondenten geven aan meer één op één begeleiding te willen en meer rollenspellen te willen doen.

3.3.2.3 Contact met instanties

De helft van de respondenten geeft aan contact te kunnen opnemen met instanties, zoals de dokter, de belastingdienst en de woningstichting. Iets minder dan helft van de respondenten geeft aan dat ze hiertoe niet in staat zijn. Drie respondenten geven aan dat ze alleen contact kunnen opnemen met de dokter en/of het ziekenhuis, maar dat de belastingdienst te moeilijk is.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om contact op te kunnen nemen met instanties, geeft de helft van de respondenten aan dat ze dit zelf hebben geleerd door in de praktijk te oefenen. Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat het boek en de docent hierin helpend zijn geweest. Door te oefenen met lezen, luisteren en praten, kunnen zij een afspraak maken met de dokter en vertellen wat er is. Eén respondent geeft aan dat het thema ‘gemeente’ hierin helpend is geweest.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om contact op te kunnen nemen met instanties, geeft iets minder dan de helft van de respondenten aan dat dit onderwerp binnen de inburgeringscursus niet wordt behandeld of besproken. Eén respondent geeft aan dat de inburgeringscursus veel werkt met een dictee of oefenen op een website, terwijl je in de praktijk meer zou leren. Een andere respondent geeft aan dat ze te weinig kan oefenen, omdat ze geen laptop heeft.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten beter contact kunnen opnemen met de instanties, geeft iets minder dan de helft van de respondenten aan dat ze meer willen oefenen door bijvoorbeeld te leren bellen of e-mailen naar de gemeente of dokter. Een aantal respondenten geeft aan dat ze meer Nederlandse woorden willen leren, zoals over het lichaam, zodat ze zelfstandig contact kunnen opnemen met instanties.

3.3.2.4 Zelfstandig reizen

De royale meerderheid van de respondenten kan zelfstandig reizen met de trein en bus. Een enkeling van de respondenten durft of kan dit niet zelfstandig.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om zelfstandig te kunnen reizen, geeft de iets meer dan de helft aan dat ze dit zichzelf hebben aangeleerd en de inburgeringscursus daarbij niet heeft geholpen. Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat boek A1, en het daarbij horende thema vervoer, hierbij helpend zijn geweest. Ook geven zij aan dat de docent uitleg heeft gegeven hoe je op de borden kunt kijken en hoe je iets kunt vragen aan de chauffeur.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om zelfstandig te kunnen reizen, geeft een aantal respondenten aan dat er weinig wordt geoefend en uitleg wordt gegeven over het openbaar vervoer in Nederland. Een enkeling geeft aan dat het wel wordt besproken en herhaald, maar dat ze het zelf moeilijk vinden om het in de praktijk te brengen.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten gemakkelijker zelfstandig kunnen reizen, geeft een aantal respondenten aan dat ze meer uitleg en meer oefening zouden krijgen met betrekking tot reizen. Door langer stil te staan bij dit thema en aandacht te besteden aan bijvoorbeeld de betekenis van verkeersborden, denken ze dat het beter gaat. Een enkeling hoopt dat er nog meer informatie over reizen en openbaar vervoer zal komen of zou graag met de klas naar het station gaan om daar te oefenen in de praktijk.

3.3.2.5 Post lezen en beantwoorden

Iets meer dan de helft van de respondenten geeft aan eigen post te kunnen lezen en beantwoorden. De meeste respondenten die dit aangaven, vertelden er wel bij dat ze hier hulp bij krijgen. Bijvoorbeeld via een vertaalmachine of iemand die ze hierbij helpt. Iets minder dan de helft van de respondenten geven aan niet hun eigen post te kunnen lezen en beantwoorden.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om post te lezen en te beantwoorden, geeft de helft van de respondenten aan in de inburgeringscursus les te hebben gehad over post lezen en begrijpen. Een grote meerderheid zegt hier meer aandacht in de les voor te willen hebben. Zij willen leren om een brief te schrijven en te lezen. Enkeligen geven hierbij aan dat ze behoefte hebben aan voorbeelden uit de praktijk.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om post te lezen en te beantwoorden én wat er verbeterd zou kunnen worden in de inburgeringscursus, geven enkelen aan meer woorden te willen leren, meer les over de grammatica te willen en meer te willen oefenen in de praktijk. Eén respondent gaf aan uitjes te willen doen met de klas, bijvoorbeeld naar musea. Een andere respondent geeft aan het jammer te vinden dat er veel Arabisch wordt gesproken in de klas, waardoor er minder focus is.

3.3.3 Georganiseerde sociale participatie

3.3.3.1 Lidmaatschap van verenigingen

De royale meerderheid is geen lid van een vereniging in Nederland. Eén respondent geeft aan lid te zijn van een fitness club, een ander geeft aan in een band te spelen en weer een ander zit op basketbal.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om lid te zijn van verenigingen, geven deze respondenten (die wel lid zijn) aan dat zij in de inburgeringscursus geleerd hebben om te kunnen communiceren met Nederlanders en geleerd hebben om bijvoorbeeld borden te lezen, zodat zij weten wat de openingstijden zijn.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen én wat er verbeterd zou kunnen worden in de inburgeringscursus om lid te worden van verenigingen,

geeft de helft van de respondenten aan meer informatie te willen krijgen over lid worden van een vereniging. Bijvoorbeeld door te leren hoe zij zich kunnen inschrijven bij een vereniging. Verschillende respondenten geven echter aan hier geen behoefte aan te hebben en/of geen tijd te hebben voor een lidmaatschap van een vereniging. Een enkeling geeft aan dat het te duur is om ergens lid van te worden en anderen geven. Ook geven een aantal respondenten aan dat school hen niet kan helpen bij het lid worden van een vereniging.

3.3.3.2 Lidmaatschap van kerk of moskee

De royale meerderheid van de respondenten is geen lid van een kerk of een moskee, een enkeling geeft aan wel graag lid te willen worden, maar geen tijd te hebben. Een enkeling geeft aan wel lid te zijn van een kerk of een moskee en daar regelmatig naar toe te gaan.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om lid te zijn van een kerk of een moskee, geeft een aantal respondenten aan dat er binnen de inburgeringscursus aandacht is besteed aan verschillende geloven en ook kerken of moskeeën. Een enkeling noemt hierbij ook het boek KNM als helpend.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om lid te zijn van een kerk of moskee en wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat het zo goed is en dat het een privé aangelegenheid is. Respondenten vinden dat de inburgeringscursus hierin geen bijdrage hoeft te leveren. Eén respondent geeft aan dat ze graag meer informatie zou willen over de kerk.

3.3.3.3 Volgen cursussen

De royale meerderheid van de respondenten volgt geen cursus. Twee respondenten volgen een werk cursus (VIP). Van de respondenten die geen cursus volgen, geeft bijna de helft van de respondenten aan wel graag een cursus te willen volgen, zoals een kook-, naai-, sport, schilder- of techniekcursus. Een enkeling geeft aan wel een cursus te willen volgen, maar dat ze nog niet weten welke cursus te leuk zouden vinden.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om een cursus te volgen, geven de twee respondenten aan dat de inburgeringscursus geen rol heeft gespeeld in het vinden van de VIP- cursus.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om een cursus te volgen, geeft bijna de helft van de respondenten aan dat het thema cursussen niet wordt behandeld in de inburgeringscursus en dat ze daarom niet weten welke cursussen er zijn en waar ze een cursus kunnen volgen.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten wel een cursus zouden kunnen volgen, geeft bijna de helft van de respondenten aan dat ze graag meer informatie willen over de verschillende cursussen.

Maar ook informatie over waar ze een cursus kunnen volgen en hoe ze zich kunnen aanmelden. Respondenten zouden willen dat de inburgeringscursus meer aandacht zou besteden aan cursussen, zodat cursisten ideeën en sturing voor de toekomst krijgen.

3.3.3.4 Invulling van vrije tijd

Bijna de helft van de respondenten geeft aan voor zijn of haar kinderen te zorgen in de vrije tijd. Een kwart van de respondenten geeft aan contact met de burens te hebben in hun vrije tijd en een andere kwart van de respondenten geeft aan te sporten in hun vrije tijd. Daarnaast geven een aantal respondenten aan dat zij koken, wandelen, schoonmaken, muziek luisteren en/of Nederlands oefenen.

Enkelingen geven aan andere activiteiten te doen, zoals tv kijken, winkelen, in de tuin werken, naar de VIP cursus te gaan of naar de psycholoog te gaan.

Op de vraag hoe zij hierbij zijn gekomen, geven de respondenten aan hierbij te zijn gekomen door contacten die zij hebben, bijvoorbeeld vrienden, familie of burens. Daarnaast geven zij aan dat het gezin veel tijd vraagt.

3.3.4 Maatschappelijke participatie

3.3.4.1 (Vrijwilligers)werk en/of stage

Ruim een kwart van de respondenten geeft aan (vrijwilligers)werk, stage of een ervaringsplek te hebben. De overige respondenten, bijna driekwart, geven aan niet te werken.

Van deze respondenten geeft ruim de helft aan wel graag te willen. Enkelingen geven aan hier (nog) geen behoefte aan te hebben, doordat zij een gezin hebben, de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen of door lichamelijke klachten niet kunnen werken.

Op de vraag wat uit de inburgeringscursus heeft geholpen om werk te zoeken, geven enkele respondenten aan dat de lessen over werk zoeken en solliciteren hebben geholpen. Een enkeling geeft aan dat niet de inburgeringscursus, maar een mede cursist hem heeft geholpen om werk te vinden.

Op de vraag wat uit de inburgeringscursus niet heeft geholpen om werk te zoeken, geeft bijna de helft van de respondenten nog geen les te hebben gehad in werk zoeken.

Op de vraag wat er verbeterd zou kunnen worden in de inburgeringscursus om werk te kunnen zoeken/vinden, geeft een kwart van de respondenten aan de lessen goed te vinden zoals ze gegeven worden en hier geen aanvullingen op te hebben. Een kwart van de respondenten geeft daarnaast aan meer aandacht en uitleg in de lessen te willen hebben over werk zoeken.

3.3.4.2 Sollicitatiebrief maken

De royale meerderheid van de respondenten geeft aan zelfstandig geen sollicitatiebrief te kunnen maken. Een aantal respondenten geeft aan dit wel zelfstandig te kunnen.

Op de vraag welke onderdelen van de inburgeringscursus helpend zijn geweest om een sollicitatiebrief te kunnen maken, geeft een aantal respondenten aan dat het boek A2 hierbij helpend is geweest. Hierin leerden ze hoe ze een CV moeten opstellen en hoe ze hierbij een brief kunnen schrijven.

Op de vraag welke onderdelen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om een sollicitatiebrief te maken, geeft de helft van de respondenten aan dat ze dit niet hebben geleerd in de inburgeringscursus. Een enkeling geeft aan dat de taal nog te moeilijk is en dat ze daarom geen sollicitatiebrief kunnen maken.

Op de vraag wat er verbeterd kan worden aan de inburgeringscursus, zodat de cursisten wel zelfstandig een sollicitatiebrief kunnen maken, geeft bijna de helft van de respondenten aan dat ze meer willen leren over een CV opstellen, een sollicitatiebrief maken en inschrijven op werk. Ook willen ze meer oefenen met de docent, zodat ze het zelfstandig kunnen.

3.3.5 Afsluitende vragen

3.3.5.1 Aspecten die het meest helpend zijn geweest om te participeren

Een kwart van de respondenten geeft aan dat de thema's voorstellen, contact maken en boodschappen helpend zijn om te kunnen participeren. Ook geeft een kwart van de respondenten aan dat de uitleg van de docent, het oefenen en praten helpend zijn om deel te nemen aan de Nederlandse samenleving. Een aantal respondenten geeft aan dat het leren en horen van woorden helpend is.

Een enkeling geeft aan dat het thema veiligheid en zorg, gemeente en wonen helpend is geweest. Ook geeft een enkeling aan dat de boeken A1, A2 en KNM helpend zijn geweest. Eén respondent geeft aan dat de oefeningen op de computer hem hebben geholpen om te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving.

Eén respondent geeft aan dat de docent veel met het boek werkt en weinig aandacht besteedt aan de grammatica, terwijl cursisten dit belangrijk vinden om goede zinnen te maken.

Een andere respondent geeft aan dat de klassenassistenten niet goed zijn. Een andere respondent vond het boek KNM te moeilijk, omdat er te moeilijke woorden in staan.

Weer een andere respondent vindt dat de thema's uit de boeken gekoppeld moeten zijn aan de praktijk en dat de thema's specifieker moeten zijn. Zo staat er in het boek niet uitgelegd wat je moet doen als je een baby krijgt en waar je dat moet melden, terwijl hij dit wel van belang vindt.

3.3.5.2 Meest helpende werkvormen binnen de inburgeringscursus

Op de vraag welke werkvormen als het meest helpend worden ervaren binnen de inburgeringscursus, geeft meer dan de helft van de respondenten aan de uitleg van de docent in de grote groep het fijnst te vinden. Daarnaast geeft bijna de helft van de respondenten aan het werken in kleine groepjes het fijnst te vinden, omdat er meer tijd en aandacht voor de cursist is. Enkeligen geven aan het huiswerk, het oefenen op de computer en de oefeningen uit het boek nuttig te vinden.

Een aantal respondenten geven aan de klassenassistenten niet fijn te vinden, omdat zij hen niet altijd begrijpen. Anderen geven aan dat zij het werken op de computer moeilijk vinden, vooral het lezen. Daarnaast geven anderen aan dat zij het in de grote groep werken lastig vinden, omdat er veel geluid en afleiding is. Een enkeling geeft aan dat hij het niveauverschil in de klassen nadelig vindt en meer klassenassistenten zou willen in de klas.

3.3.5.3 Tips voor veranderingen binnen de inburgeringscursus om beter te kunnen participeren

Op de vraag wat er in de inburgeringscursus verbeterd zou kunnen worden om meer te kunnen participeren in de Nederlandse samenleving, geeft ruim een kwart van de respondenten aan meer de praktijk in te willen gaan met de klas, zoals naar het gemeentehuis gaan of naar een supermarkt.

Een kwart van de respondenten geeft aan meer lessen te willen, terwijl één respondent aangeeft minder lessen te willen. Een aantal respondenten geven aan meer contact met Nederlandse mensen te willen in de lessen, zodat zij beter leren Nederlands te praten. Ook geven een aantal respondenten aan een Arabische tolk in de les te willen, die kan vertalen en zorgt voor meer focus in de lessen.

Daarnaast wordt door een aantal respondenten aangegeven dat hij of zij meer uren met de taalcoach, meer één op één begeleiding, meer assistenten in de klas, meer de focus op lezen, meer tijd met de docent, meer tijd om te leren, een laptop om te leren of meer focus op de Nederlandse cultuur en gewoontes te willen hebben.

3.2.6 Overige vragen

Een aantal respondenten geeft aan dat zij Nederlandse mensen erg vriendelijk vinden wanneer zij hulp vragen. Daarnaast wordt er door een aantal respondenten aangegeven dat zij het examen te moeilijk vinden, moeite hebben met de grammatica, het huiswerk erg belangrijk vinden en graag een laptop willen.

Er zijn twee uitspraken van respondenten die de onderzoeksgroep in het bijzonder zijn bijgebleven. De onderzoeksgroep vroeg aan de respondent of zij ook contact had met Nederlandse mensen. De respondent zei daarop het volgende: *'Ik denken. Alleen contact met mensen buiten, niet helpen.'* De onderzoeksgroep stelde vervolgens een verduidelijkingsvraag, namelijk; Je hebt niet veel contact? De respondent zei daarop: *'Niet veel Nederlander mensen, een beetje bang voor Arabische mensen, niet goed. Beetje bang.'* De onderzoeksgroep begreep hieruit dat de respondent het minimale contact met Nederlandse mensen wijt aan het feit dat Nederlanders bang zijn voor Arabische mensen.

Tijdens een ander interview werd er aan de respondent gevraagd of ze zelfstandig contact kon opnemen met instanties zoals de dokter en de belastingdienst. De respondent gaf aan dat ze dit niet zelfstandig kan en kwam vervolgens met iets anders. De tolk legde dit als volgt aan de onderzoeksgroep uit: *'In Syrië zeiden tegen haar wij gaan verhuizen naar Windesheim, want hier is niet goed.'*

De onderzoeksgroep vond het bijzonder om te horen dat mensen in Syrië tegen elkaar zeggen dat Windesheim beter is dan VWON. De respondent zelf is zeer tevreden over VWON en vindt de inburgeringscursus goed.

3.2.7 Samenvatting

Uit de data-analyse is gebleken dat het merendeel van de respondenten man is. Opvallend is dat de meeste vrouwen rond de leeftijd van 30-40 jaar het huishouden doen en voor hun gezin zorgen. Deze respondenten houden daarom weinig tijd over om te participeren in de Nederlandse samenleving. Daarnaast valt op dat de royale meerderheid van de respondenten afkomstig is uit Syrië.

Opvallend is dat op de vraag wat de respondenten van de inburgeringscursus vinden, de royale meerderheid van de respondenten aangeeft dat ze de inburgeringscursus leuk en goed vinden. Gaandeweg de interviews verschillende worden er verschillende verbeterpunten door de cursisten aangedragen.

Als het gaat om contact met Nederlanders, dan valt het op dat bijna alle respondenten contact hebben met hun bureaus. Zo helpen bureaus soms bij het lezen van moeilijke brieven, drinken ze samen een bakje koffie of maken ze buiten een praatje. Daarbij geven verschillende respondenten aan dat ze Nederlandse mensen zo vriendelijk vinden.

Het meer de praktijk in willen gaan én de behoefte aan meer informatie over de verschillende onderwerpen wordt het vaakst als verbeterpunt voor de inburgeringscursus benoemd. Daarnaast wordt meerdere keren aangegeven dat er behoefte is aan meer uren les.

Wat ook opvalt, is dat op de vraag welke werkvormen als het prettigst en leerzaamst worden ervaren, meer dan de helft van de cursisten de uitleg van de docent in de grote groep het fijnst vindt. Daarnaast valt op dat bij het thema werk zoeken bijna de helft van de respondenten aangeeft nog geen les hierin te hebben gehad, terwijl de ondervraagde cursisten gemiddeld één jaar de inburgeringscursus volgen.

3.4 Resultaten enquêtes docenten en klassenassistenten

3.4.1 Algemene vragen

3.4.1.1 Functie

De royale meerderheid van de respondenten is klassenassistent. Een enkeling van de respondenten is docent.

3.4.1.2 Meest helpende onderdelen van de inburgeringscursus

De meerderheid van de respondenten geeft aan contact maken met Nederlanders als het meest helpend te zien voor statushouders om te kunnen participeren. Een klein deel van de respondenten geeft aan alle thema's uit 'Taalcompleet', werk, Nederlandse taal leren en oefenen in de praktijk belangrijk te vinden. Een enkeling geeft aan dat ONA, spreekoefeningen, KNM, voorlichting en excursies zouden kunnen bijdragen aan het helpen om te kunnen participeren.

3.4.1.3 Minst helpende onderdelen van de inburgeringscursus

Meer dan een kwart van de respondenten geeft aan dat ze elk onderdeel belangrijk vinden uit de inburgeringscursus. Een aantal respondenten geeft aan dat er teveel bureaucratie is en dat ze geen idee hebben wat het minst helpend is. Een enkeling geeft aan dat de nieuwe ONA-module, inhoud van de thema's, te weinig persoonlijk contact, veel lessen over bijzaken, saaie lessen, dictees, teveel nadruk op grammatica, te weinig spraakoefeningen en het ondertekenen van een contract niet helpend is uit de inburgeringscursus. Daarnaast geeft één respondent aan dat het voor de cursisten het minst helpend is om moeilijke brieven van de instanties te ontvangen.

3.4.1.4 Mening over de inburgeringscursus

Een enkeling geeft aan dat de inburgeringscursus erg theoretisch is en vooral op taal gericht is en niet op contact maken. Een enkeling geeft ook aan dat ze de nieuwe methode beter vinden dan de oude en de thema's goed aansluiten bij het dagelijks leven, maar dat het inhoudelijk praktischer kan, niet genoeg aandacht is voor participatie en dat het thema participatie in de inburgeringscursus beter kan. Er wordt door een enkeling gezegd dat de inburgeringscursus goed gericht is op (praktische) participatie en zelfredzaamheid en dat de inburgeringscursus redelijk tot goed is.

Een paar respondenten geeft aan dat cursisten zelf initiatief moeten nemen in het contact maken met Nederlanders door middel van vrijwilligerswerk of het bezoeken van een taalhuis. Een verplichte stage nadat de cursisten A1 niveau hebben bereikt, wordt ook als suggestie aangedragen. Een enkeling heeft geen mening over de inburgeringscursus.

3.4.1.5 Top 3 thema's

De royale meerderheid van de respondenten geeft bij hun eerste keuze aan dat ze aan het thema voorstellen de meeste aandacht besteden. Een aantal respondenten geeft aan het thema examenvoorbereiding belangrijk te vinden. Een enkeling vinden de thema's omgangsvormen, wonen en boodschappen belangrijk.

Bij de tweede keuze geven een aantal respondenten aan de thema's omgangsvormen en examen voorbereiding belangrijk te vinden. Een enkeling besteedt aandacht aan boodschappen, wonen, kinderen, gezondheid, werk zoeken, werken, staatsinrichtingen en rechtstaat, eigenschappen leren kennen.

Als derde keuze geven de meeste respondenten aan het thema Nederland belangrijk te vinden. Een enkeling noemt de thema's: boodschappen, vervoer, gezondheid, gemeente, werk zoeken, netwerk opbouwen, examen voorbereiding als relevante thema's.

3.4.1.6 Verbeterpunten voor de inburgeringscursus

De meeste respondenten geven aan dat er meer aandacht besteedt kan worden in de inburgeringscursus door bezoek bij verschillende beroepen, excursies, projecten en naar buiten toe. Eén respondent licht dit als volgt toe: *'Zoals gezegd zou er meer aandacht besteedt moeten worden aan participatie, bijvoorbeeld door verschillende beroepen te bezoeken zodat de cursisten in aanraking komen met verschillende beroepen en ook in contact komen met Nederlandse mensen.'*

Daarnaast geeft een aantal respondenten aan dat een stage de participatie kan bevorderen.

Een enkeling geeft aan meer informatie te willen ontvangen over vervolgopleidingen. Zodat de respondenten de cursisten beter kunnen informeren over bijvoorbeeld doorstuderen, rentree-opleiding, MBO-studie, lening of studiefinanciering. Verder geeft een enkeling aan beter toegang tot computers en laptops te willen voor de cursisten, meer variatie in bijvoorbeeld de werkvormen en meer huiswerk.

3.4.2 Ongeorganiseerde sociale participatie

3.4.2.1 Cursisten contact met mensen in Nederland

De royale meerderheid geeft aan dat de cursisten contact hebben met mensen in Nederland. Een enkeling geeft aan dat de meeste cursisten geen contact hebben of dat het per cursist erg wisselt.

De helft van de respondenten geeft aan dat het leren van de taal de cursisten heeft geholpen in het contact maken met mensen in Nederland. Daarbij geven ze specifiek aan dat woordenschatontwikkeling en spreekvaardigheidslessen goed waren. De andere helft van de respondenten hebben deze vraag niet beantwoord.

Een aantal respondenten geeft aan alles positief te vinden uit de inburgeringscursus. Een enkeling geeft aan dat hulp bij de contacten naar buiten, het onderdeel schrijven en opdrachten in het kader van contact maken niet voldoende is. Een andere respondent geeft aan dat het minder van belang is om veel aandacht te besteden aan de schrijf- en leesvaardigheden, maar juist wel aan de luister- en spreekvaardigheden.

Een aantal respondenten geeft aan dat de cursisten meer met Nederlandse mensen moeten praten, door middel van huiswerk, om het contact te bevorderen. Daarnaast geven diverse respondenten aan dat uitstapjes, stage, vrijwilligerswerk en buurt evenement waarbij cursisten betrokken zijn in de organisatie kan helpen om het contact met Nederlanders te vergemakkelijken. Nederlanders uitnodigen om wat in de les te vertellen, praktisch Nederlands leren of interactief lesgeven, waarbij cursisten hun eigen verhaal kwijt kunnen, wordt ook aangedragen.

3.4.2.2 Hulp vragen aan onbekende mensen

Driekwart van de respondenten geeft aan dat de cursisten om hulp vragen als zij ergens niet uitkomen, waarvan de helft aangeeft dat het weinig is en met moeite. Een enkeling geeft aan dat hij/zij het niet weet, de cursist(en) niet om hulp vragen of dat het erg wisselend is per cursist.

Een aantal cursisten geeft aan dat het leren van de taal de cursisten het meest hebben geholpen. Daarnaast geeft een enkeling aan dat het onderdeel spreekvaardigheid heeft geholpen en dat het oefenen erg belangrijk is. Verder heeft meer dan de helft van de respondenten geen antwoord gegeven op deze vraag.

Een kwart van de respondenten geeft aan dat ze geen idee hebben wat niet heeft geholpen uit de inburgeringscursus wat betreft contact maken met onbekende mensen. Een enkeling geeft aan dat er te weinig oefening, rollenspel, praktische kennis of afwisseling in de les is en dat de cursisten te veel in de les zitten, teveel hun eigen taal spreken of te veel nadruk ligt op de grammatica en onderwerpen die niet uitdagend zijn. Ook geeft een enkeling aan dat KNM niet heeft geholpen.

De helft van de respondenten geeft aan dat er meer geoefend kan worden, zodat hulp vragen aan onbekende mensen makkelijker wordt.

De meesten respondenten geven aan dat in de praktijk oefenen belangrijk is. Daarnaast geeft een enkeling aan dat er meer geoefend kan worden met de spreek- en luistervaardigheid en meer rollenspellen. Verder wordt er door een enkeling gezegd dat uitstapjes, openheid, taal, meer tijd en gerichte opdrachten (bv. cursisten iets laten uitzoeken, of ze op bezoek laten gaan) de inburgeringscursus zou verbeteren. Eén respondent geeft aan dat niets beter kan in de inburgeringscursus.

3.4.2.3 Zelfstandig contact opnemen met instanties

Driekwart van de respondenten geeft aan dat de cursisten contact kunnen opnemen met instanties. Van de driekwart geeft een aantal respondenten aan dat de cursisten contact opnemen na een bepaald niveau. Een kwart van de respondenten geeft aan dat de cursisten geen contact opnemen met instanties.

De respondenten geven allemaal verschillende antwoorden op de vraag wat cursisten hebben geholpen bij het contact opnemen met instanties. Een enkeling geeft aan dat het onderdeel spreek- en luistervaardigheid of de onderwerpen in de les hebben geholpen. Andere respondenten geven aan dat het oefenen, in het bijzonder met uitspraak, de woordenschat vergroten en met de cursisten een brief lezen helpend zijn.

Het merendeel van de respondenten geeft aan niet te weten wat de cursisten niet hebben geholpen uit de inburgeringscursus. Een aantal respondenten geeft aan dat de taal niet heeft geholpen, het wordt niet duidelijk wat de respondenten hier precies mee bedoelen. Een enkeling geeft aan dat weinig uitvoering in de praktijk, KNM en de stof, zeker bij nieuwelingen, niet toepasselijk is.

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat oefeningen of opdrachten in de praktijk een toevoeging kan zijn in de inburgeringscursus. Hierbij worden voorbeelden genoemd als: rollenspel,

een keer per maand excursie organiseren naar een instantie, stages, cursisten zelf op onderzoek uitgaan, spreekbeurten laten houden over onderwerpen die ze zelf kiezen, ze meer uithoren in het Nederlands over hun eigen land, cultuur en gewoonten. Een enkeling geeft aan dat openheid of wisselen met docenten een toevoeging kan zijn. Eén respondent geeft aan het niet te weten.

3.4.2.4 Reizen

Op de vraag wat uit de inburgeringscursus de cursisten heeft geholpen om zelfstandig te reizen, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat de cursisten dit wel kunnen. Een aantal van de respondenten geeft aan dat de cursisten in staat zijn om zelfstandig te reizen met behulp van vrienden of familie. Een aantal van de respondenten geeft aan dat de cursisten in staat zijn om zelfstandig te reizen met behulp van de Nederlandse taal die ze leren in de inburgeringscursus. Eén respondent geeft aan dat de cursisten in staat zijn om zelfstandig te reizen, omdat ze een taalcoach hebben die hun hierbij helpt. Eén respondent geeft aan dat de cursisten regelmatig zelfstandig reizen, omdat er in de inburgeringslessen aandacht wordt besteed aan het opladen van de ov-chipkaart dat zeker zal helpen.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet hebben geholpen om zelfstandig te reizen, geeft een aantal respondenten een antwoord dat niet gerelateerd is aan de vraag. Eén respondent geeft aan dat het niet bekend is wat de cursisten heeft geholpen om zelfstandig te reizen. Eén respondent geeft aan dat alle onderdelen van het inburgeringstraject hebben geholpen zodat de cursist zelfstandig kan reizen, behalve spreekvaardigheid en luistervaardigheid. Eén respondent geeft aan dat de voorbeelden uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om zelfstandig te reizen. Eén respondent geeft aan dat het boek Kennis Nederland en Maatschappij (KNM) niet heeft geholpen om zelfstandig te reizen. Een andere respondent geeft aan dat te veel in het lokaal zitten niet heeft geholpen om zelfstandig te reizen bij de cursisten.

De royale meerderheid van de respondenten geeft aan dat het toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus als de cursisten de praktijk in gaan. Op deze manier kunnen ze Nederland zien en worden ze geïnformeerd en leren ze hoe ze kunnen reizen. Een aantal van de respondenten geeft aan niet te weten wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel zelfstandig kunnen reizen. Eén respondent geeft aan dat het onderling uitwisselen van ervaringen een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus als het gaat om zelfstandig reizen.

3.4.2.5 Post lezen en beantwoorden

Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat de cursisten niet hun eigen post kunnen lezen en beantwoorden. Een aantal respondenten geeft aan dat cursisten dit wel kunnen, maar na een bepaald niveau of dat de meeste cursisten dit niet kunnen maar sommige wel.

Een enkeling van de respondenten geeft aan dat naarmate de cursisten meer woorden (her)kennen, het lezen van de post ook makkelijker wordt. Daarnaast geeft een enkeling aan dat het leren van de taal de cursisten hebben geholpen. De overige respondenten hebben de vraag niet beantwoord en de vraag is hierdoor niet representatief.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet hebben geholpen om de post te lezen en te beantwoorden, geeft één respondent aan dat niets heeft geholpen. De post is voor Nederlanders al lastig. Alleen mensen die staatsexamenniveau volgen, zouden de post kunnen lezen en beantwoorden. Eén respondent geeft aan dat het boek Kennis Nederlandse en Maatschappij (KNM) de cursisten niet heeft geholpen om de post te lezen en te beantwoorden. Eén respondent geeft aan dat het onbekend is welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet hebben geholpen om de post te lezen en te beantwoorden. Eén respondent geeft aan dat het leren van de taal uit de inburgeringscursus de cursisten niet heeft geholpen om de post te lezen en te beantwoorden.

Op de vraag of er een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel hun eigen post kunnen lezen en beantwoorden, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat dit thema als praktisch onderwijs moet worden gegeven.

Een aantal van de respondenten geeft aan dat er meer tijd en lesuren moet worden besteed in de inburgeringscursus aan het kunnen lezen van de post en het beantwoorden. Een aantal van de respondenten geeft aan dat er meer aandacht moet worden besteed aan leesvaardigheid in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel hun eigen post kunnen lezen en beantwoorden. Eén respondent geeft aan het niet te weten welke toevoeging er zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten hun eigen post kunnen lezen en beantwoorden. Het blijkt namelijk een moeilijke taal en daar zal de cursus ze niet bij kunnen helpen, omdat het in moeilijke taal is geschreven.

3.4.3 Georganiseerde sociale participatie

3.4.3.1 *Lidmaatschap van een vereniging*

Op de vraag wat uit de inburgeringscursus de cursisten heeft geholpen om lid te worden van een vereniging, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat de inburgeringscursus grotendeels niet heeft geholpen. Een aantal van de respondenten geeft aan dat niets uit de inburgeringscursus de cursisten heeft geholpen om lid te worden van een vereniging. Eén respondent geeft aan dat bijna niets uit de inburgeringscursus heeft geholpen om lid te worden van een vereniging omdat veel van de cursisten ook niet actief waren in hun eigen land. Eén respondent geeft aan geen idee te hebben wat uit de inburgeringscursus de cursisten heeft geholpen om lid te worden van een vereniging. De cursisten worden wel gestimuleerd of er worden tips of adressen aan ze gegeven. Eén respondent geeft aan dat het niet bekend is wat uit de inburgeringscursus heeft geholpen om lid te worden van een vereniging. Het leren van de Nederlandse taal zou hierin mogelijk een rol kunnen spelen.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet heeft geholpen om lid te worden van een vereniging, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat niets heeft geholpen. Eén respondent geeft aan dat het onbekend is welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet heeft geholpen om lid te worden van een vereniging. Eén respondent geeft aan het niet te weten welke dingen uit de inburgeringscursus de cursisten niet heeft geholpen om lid te worden van een vereniging.

De royale meerderheid van de respondenten geeft aan dat het een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten lid worden van een vereniging als er mensen van de vereniging langskomen om iets te vertellen en folders te geven of dat de cursisten naar een vereniging toe gaan. Een aantal van de respondenten geeft aan dat er geen toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus, zodat de cursisten lid worden van een vereniging. Eén respondent geeft aan het niet te weten wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten lid worden van een vereniging. Eén respondent geeft aan dat het een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus als er informatie zou worden gegeven over de subsidiemogelijkheden. Eén respondent geeft aan dat het een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus als er laagdrempelige activiteiten worden georganiseerd.

3.4.3.2 *Lidmaatschap kerk of moskee*

Op de vraag of de cursisten lid zijn van een kerk of moskee en ze hierin actief zijn, geeft meer dan de helft van de respondenten aan dit niet te weten. Een kwart van de respondenten geeft aan dat sommigen lid en actief zijn en een aantal respondenten geven aan dat de cursisten wel lid en actief zijn, maar dit losstaat van de inburgeringscursus.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus hierbij niet heeft geholpen, geeft bijna driekwart van de respondenten aan dat alles uit de inburgeringscursus helpt. Een aantal respondenten geven aan dat dit los van de inburgeringscursus staat.

Op de vraag wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel lid zouden worden, geven vrijwel alle respondenten aan dat dit geen onderdeel van de inburgeringscursus en dat de inburgeringscursus zich hier niet mee zou moeten bemoeien. Eén respondent geeft aan dat hij of zij wel informatie geeft over kerken en moskeeën in de omgeving, maar dat het aan de cursist zelf is om daar wat mee te doen.

3.4.3.3 Volgen van een cursus

Op de vraag of de cursisten een cursus volgen, geeft ruim de helft van de respondenten aan dat de cursisten geen cursus volgen. Een derde van de cursisten geeft aan hier geen zicht op te hebben en een enkele respondent geeft aan dat sommigen een cursus volgen dat door VWON wordt georganiseerd. Eén respondent geeft aan dat hij of zij de cursisten regelmatig aanspoort om te kijken in een buurthuis of wijkcentrum, maar dat dit verder los van de lessen staat.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om deel te nemen aan een cursus, geeft meer dan de helft van de respondenten aan dat er niets is uit de inburgeringscursus dat de cursisten niet heeft geholpen. Eén respondent geeft aan dat de cursus hier geen aandacht aan besteed, de drempel voor cursisten vaak te hoog is of dat de cursisten het te druk hebben met school en hun gezin.

Op de vraag wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten een cursus zouden gaan volgen, geeft meer dan de helft van de respondenten aan geen toevoegingen te hebben. Ruim een derde van de respondenten geeft aan dat er meer voorlichting en informatie moet worden gegeven over cursussen, zodat de cursisten worden gestimuleerd om een cursus te gaan volgen.

3.4.3.4 Invulling vrije tijd

Op de vraag op welke manier de cursisten hun vrije tijd invullen, geeft iets meer dan de helft aan dat de cursisten hun vrije tijd invullen met het zorgen voor het gezin en het doen van het huishouden. Een aantal respondenten geeft aan dat de cursisten hun vrije tijd invullen met het oefenen van de Nederlandse taal, contact maken met familie en burens en thuis zitten (televisie kijken bijvoorbeeld). Een enkeling geeft aan dat de cursisten in hun vrije tijd winkelen of sporten.

Op de vraag wat de cursisten hierbij heeft geholpen, geeft meer dan de helft van de respondenten aan dit niet te weten.

Een kwart van de respondenten geeft aan dat het leren van de Nederlandse taal hun hierbij heeft geholpen, mede door de taalcoach. Een enkeling geeft aan dat hun kinderen daarbij hebben geholpen of door middel van contacten die zij in Nederland hebben opgedaan.

3.4.4 Maatschappelijke participatie

3.4.4.1 (Vrijwilligers)werk of stage

Op de vraag of de cursisten (vrijwilligers)werk of stage hebben, geven bijna alle respondenten aan dat de meesten geen werk of stage hebben, maar een enkeling wel. Eén respondent geeft aan dat de cursisten wel werk of stage hebben. Een aantal respondenten geven aan dat het leren van de taal hun daarbij hebben geholpen en het stimuleren hiervan door daar, als docent of klassenassistent, enthousiast naar te vragen.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus hierbij niet hebben geholpen, geeft ruim driekwart van de respondenten aan dat er niets is wat hun hierbij niet heeft geholpen. Eén respondent geeft aan dat men zich vaak eerst concentreert op het behalen van het diploma en daarna op het zoeken naar werk. Een andere respondent geeft aan dat de mogelijkheid om te werken te weinig wordt benoemd en weer een ander geeft aan dat mensen uitgenodigd moeten worden die erover kunnen vertellen en de cursisten op die manier enthousiast kunnen maken.

Op de vraag wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus, zodat de cursisten werk of een stageplek krijgen, geeft bijna de helft aan geen toevoegingen te hebben. Een enkeling geeft aan dit onderdeel (werken, stage lopen) actiever aan te willen bieden en het verplicht stellen van een stage. Een aantal respondenten geeft aan dat er meer voorlichting moet komen over de mogelijkheden van werken of stage lopen. Eén respondent geeft aan verbinding te willen leggen met andere initiatieven.

3.4.4.2 Sollicitatiebrief maken

Op de vraag of de cursisten in staat zijn om zelf een sollicitatiebrief te maken, geeft meer dan de helft van de respondenten aan dat de cursisten dit (nog) niet kunnen, in ieder geval niet op het niveau wat in Nederland van ze gevraagd wordt. Ruim een derde van de respondenten geeft aan dat de cursisten dit wel kunnen, maar vaak wel met een beetje hulp. Een aantal respondenten geeft aan dat dit wordt aangeleerd in de cursus.

Op de vraag welke dingen uit de inburgeringscursus niet hebben geholpen om een sollicitatiebrief te maken, geeft ongeveer driekwart van de respondenten aan dat er geen dingen zijn die niet hebben geholpen. Eén respondent geeft aan dat het invullen van een sollicitatiebrief nog zal lukken, maar een echte brief schrijven nog moeilijk is voor de cursisten. Een andere respondent geeft aan dat je minimaal staatsexamen moet hebben gedaan om een echte sollicitatiebrief te kunnen schrijven en weer een ander geeft aan dat er in de inburgeringscursus niet wordt geoefend met het schrijven van een brief, maar wel wordt geoefend met minder moeilijke varianten.

Op de vraag wat een toevoeging zou kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten zelf een sollicitatiebrief kunnen maken, geeft ongeveer een derde aan geen toevoegingen te hebben voor de inburgeringscursus. Een kwart van de respondenten geeft aan meer praktijkvoorbeelden te willen gebruiken. Een aantal van de respondenten geeft aan dit te willen oefenen tijdens de ONA of VIP cursus. Een enkeling geeft aan dat de cursisten een langer traject of meer lesuren zouden moeten krijgen.

3.4.5 Afsluitende vragen

3.4.5.1 Thema's, punten of werkvormen waar meer aandacht aan besteed moet worden

Bijna een derde van de respondenten geeft aan geen op- of aanmerkingen te hebben. Nog een derde van de respondenten geeft aan meer de praktijk in te willen, waarbij cursisten letterlijk de straat op moeten. Eén respondent geeft aan dat er meer voorlichting moet komen voor opleidingen, doorstroming en stages en weer een andere respondent geeft het volgende aan: *'Het examen is vooral talig. Als de mensen niet slagen heeft dat consequenties. De lessen zijn dan ook met name gericht op het behalen van het examen en niet op participatie. Participatie kan wel het doel ondersteunen. Dan zal je al haast naar stages of vrijwilligerswerk moeten.'*

3.4.5.2 Thema's, punten of werkvormen waar minder aandacht aan besteed moet worden

Op deze vraag geeft ruim driekwart van de respondenten aan geen op- of aanmerkingen te hebben. Eén respondent geeft aan minder nadruk te willen leggen op de theoretische taalles, grammatica, stijlfiguur etc. en een andere respondent geeft aan dat er teveel nadruk wordt gelegd op de details van de taal en dat er te weinig aandacht is voor de wereld om ons heen.

3.4.6 Samenvatting

Wat opvalt aan de antwoorden van de respondenten, is dat de royale meerderheid aangeeft dat er meer aandacht moet worden besteed aan de praktische kant van de inburgeringslessen. Hierbij worden voorbeelden genoemd als (verplichte) stages tot buurtprojecten. Ook valt op dat de royale meerderheid van de respondenten aangeeft dat er geen specifieke thema's, punten of werkvormen zijn waar minder aandacht aan moet worden besteed. Wat zou kunnen betekenen dat de respondenten over het algemeen tevreden zijn met de lesstof en de werkwijze binnen de inburgeringscursus.

Verder valt het op dat de respondenten geen toevoegingen weten te noemen voor de inburgeringscursus als het gaat om vereniging, cursus, werk en sollicitatie.

3.5 Resultaten enquêtes met maatschappelijk begeleiders

3.5.1 Algemene vragen

3.5.1.1 Aantal cliënten

De respondenten begeleiden gemiddeld drie cliënten die een inburgeringscursus volgt bij VWON Zwolle.

3.5.1.2 Top 3 meest relevante thema's van participatie

Als eerste keuze wordt verschillend gereageerd door de respondenten wat betreft de thema's. Een enkeling geeft aan dat de thema's: Nederland, kinderen, omgangsvormen (normen en waarden), instanties, netwerk opbouwen en examenvoorbereiding het meest relevant is.

Als tweede keuze geven de respondenten aan dat de thema's: geld, gezondheid en gezondheidszorg, opvoeding en onderwijs en examen voorbereiding relevant is.

Als derde keuze geven de respondenten aan dat de thema's: boodschappen, Nederland, kinderen, gezondheid en gezondheidszorg en omgangsvormen (normen en waarden) relevant is.

3.5.2 Ongeorganiseerde sociale participatie

3.5.2.1 Sociale contacten

De royale meerderheid van de respondenten geeft aan geen zicht te hebben in hoeverre de geleerde kennis wat betreft het aangaan van contacten in de praktijk wordt toegepast.

Eén respondent geeft aan te zien dat het lastig is voor de cursisten om contact te maken met Nederlands sprekende mensen, omdat ze op het moment van de maatschappelijke begeleiding de taal nog niet beheersen.

Eén respondent geeft aan dat het niet mogelijk is om deze vraag goed te beantwoorden omdat de toegang tot de inburgering is ontzegd bij de cliënt die een inburgeringscursus heeft gevolgd bij VWON Zwolle.

Op de vraag wat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) sociale contacten aan te gaan, geeft de royale meerderheid van de respondenten aan dat de cliënten beter moeten leren hoe ze contact kunnen maken met Nederlanders.

Eén respondent geeft echter ook aan dat contact met medestatushouders belangrijk is. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van groepsactiviteiten of projecten waarbij men samenwerkt. Dezelfde respondent geeft tevens aan dat er moet worden benadrukt dat het van belang is om een netwerk te hebben. Ook moet er worden gekeken naar mogelijkheden om het netwerk uit te breiden door middel van vrijwilligerswerk of activiteiten die georganiseerd worden.

Eén respondent geeft aan niet te weten wat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) sociale contacten aan te gaan. Maatschappelijk begeleiders zouden beter geïnformeerd kunnen worden over datgene wat de cliënten leren.

Eén respondent geeft aan dat de cliënten de Nederlandse taal beter moeten leren om (meer) sociale contacten aan te gaan.

Eén andere respondent geeft aan dat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren hoe ze kennis maken met de burens om (meer) sociale contacten aan te gaan.

3.5.2.2 Contact opnemen met instanties

Er wordt door de respondenten verschillend gereageerd op de vraag in hoeverre de geleerde kennis in de praktijk wordt gebracht wat het zelfstandig contact opnemen met instanties. Eén respondent geeft aan dat de geleerde kennis matig in de praktijk wordt gebracht. Eén respondent geeft aan het niet te hebben gezien in hoeverre de cliënt de geleerde kennis in de praktijk toepast, omdat ze de Nederlandse taal niet beheersten.

Eén respondent geeft aan dat ze de cliënten stimuleren om hulp te vragen in de praktijk omdat ze vaak een lager niveau hebben dan gemiddeld. Echter beheersen de cliënten de Nederlandse taal niet waardoor telefoneren moeilijk is en brieven onduidelijk te lezen zijn.

Op de vraag wat de cliënten beter zouden moeten leren om (meer) zelfstandig contact op te nemen met instanties en hun eigen post te lezen en te beantwoorden, geeft één respondent aan dat de cliënten de Nederlandse taal beter moeten leren. Eén respondent geeft aan dat de cliënten tijdens de inburgeringscursus zouden moeten bellen naar bijvoorbeeld de huisarts. Op deze manier kunnen de cliënten leren welk nummer zij moeten indrukken om een afspraak te maken als het gaat om keuze menu's. Tevens geeft deze zelfde respondent aan dat het goed is voor de cliënten om reclame(brieven) te herkennen en niet te beantwoorden. Eén respondent geeft aan dat de cliënten zouden moeten leren hoe ze hulp moeten vragen. Ook geeft deze respondent aan dat de cliënten moet worden verteld dat het niet erg is om hulp te vragen of contact op te nemen met instanties. Het is namelijk heel normaal.

3.5.2.3 Reizen

Op de vraag in hoeverre er wordt opgemerkt of gezien dat de cliënten de geleerde kennis wat betreft reizen in de praktijk toepassen, geeft één respondent aan het niet te weten. Eén respondent geeft aan dat het wordt opgemerkt of gezien doordat cliënten een goedkoper OV (abonnement) hebben.

Eén respondent geeft aan niet te weten wat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) zelfstandig te gaan reizen. Eén respondent geeft aan geen antwoord te hebben op de vraag wat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) zelfstandig te gaan reizen.

3.5.2.4 Hulp vragen

Op de vraag in hoeverre wordt opgemerkt of gezien dat de cliënten de geleerde kennis wat betreft hulp vragen in de praktijk toepassen, geeft een respondent aan dat het niet wordt gezien. Eén respondent geeft aan het in het begin wel te hebben gezien dat de cliënt(en) de geleerde kennis wat betreft hulp vragen in de praktijk toepassen.

Eén respondent geeft aan dat wordt opgemerkt dat de cliënt(en) wel vragen om hulp omdat ze afhankelijk zijn de hulp die via de inburgeringscursus wordt aangeboden. De cliënten hebben namelijk te maken met een taalbarrière.

Op de vraag wat de cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (sneller) hulp te vragen als ze ergens niet uitkomen, geeft één respondent een antwoord dat niet gerelateerd is aan deze vraag. Eén respondent geeft aan dat het van belang is om informatie te verschaffen aan de cliënten wat betreft het verschil in hulpverlening tussen Nederland en het land van herkomst. Daarbij moeten ze worden geïnformeerd dat het heel normaal is in Nederland om hulp te vragen en dat ze niet als 'gek' worden gezien. Dit kan namelijk voor een grote drempel zorgen om hulp te vragen. Deze zelfde respondent geeft aan dat dit ervoor zal zorgen dat de cliënten meer overtuigd zijn dat het normaal is om hulp te vragen in Nederland.

3.5.3 Georganiseerde sociale participatie

3.5.3.1 Lidmaatschap van een vereniging, kerk of moskee of cursussen

Op de vraag in hoeverre wordt gemerkt dat de cliënten actief zijn bij een vereniging, kerk of moskee of cursussen, geeft één respondent aan dat cliënt niet actief is. Eén respondent geeft aan dat sommige cliënten het wel willen maar hier niet alleen actief in willen zijn. Hierdoor gebeurt het niet dat de cliënten actief zijn bij een vereniging, kerk of moskee of cursussen.

Eén respondent geeft aan dat persoonlijke aandacht en heldere uitleg van de inburgeringscursus de cliënt(en) heeft geholpen om lid te worden van een vereniging, kerk, moskee of een cursus.

Eén respondent geeft aan het niet te weten welke dingen uit de inburgeringscursus de cliënten hebben geholpen om lid te worden van een vereniging, kerk, moskee of een cursus.

Tevens geeft deze zelfde respondent aan geen weet te hebben op wat voor manier er in de inburgeringscursus wordt gewerkt aan dit thema. Eén respondent geeft aan dat er geen aspecten, onderdelen of thema's uit de inburgeringscursus zijn die hebben geholpen zodat de cliënt(en) lid kan worden van een vereniging, kerk, moskee of een cursus.

Op de vraag waar de inburgeringscursus meer aandacht aan zou kunnen besteden wat betreft lid worden van verenigingen en/of cursussen, geeft één respondent aan het niet te weten. Eén respondent geeft aan dat er in de inburgeringscursus aan de cliënten zou kunnen worden verteld dat het aanmelden bij verenigingen en/of cursussen prima kan zonder het beheersen van de taal. Op deze manier wordt de drempel weggenomen. Eén respondent geeft aan dat er een sportclub kan worden uitgenodigd die een presentatie geeft waarna mensen zich kunnen aanmelden. Op deze manier is de drempel lager voor de cliënten om zich in te schrijven.

3.5.4 Maatschappelijke participatie

3.5.4.1 Oriëntatie op beroepen en opleidingen, werk zoeken

Eén respondent geeft aan dat de cliënt(en) indertijd (on)betaald werk, vrijwilligerswerk of een opleiding hebben. Eén respondent geeft aan dat de cliënt vrijwilligerswerk voor VWON verricht, namelijk als gastvrouw in de huiskamer. Eén respondent geeft aan dat de cliënt(en) geen (on)betaald werk, vrijwilligerswerk of een opleiding hebben.

Op de vraag welke dingen (aspecten, onderdelen, thema's) uit de inburgeringscursus de cliënten heeft geholpen om werk of vrijwilligerswerk te hebben, geven alle respondenten aan niet te weten wat er tijdens de lessen behandeld wordt behalve het leren van de taal.

Eén respondent geeft aan niet te weten waar de inburgeringscursus wat betreft werk en opleiding meer aandacht aan zou kunnen besteden. Eén respondent geeft aan dat er binnen de inburgeringscursus informatie zou kunnen worden verschaft waar mensen zouden kunnen solliciteren. Bijvoorbeeld welke opleidingen er zijn qua niveau.

3.5.5 Afsluitende vragen

3.5.5.1 Thema's of punten waar meer aandacht aan moet worden besteed wat betreft participatie

Op de vraag of er specifieke thema's of punten zijn waar meer aandacht aan moet worden besteed in de inburgeringscursus als het gaat om participatie, geeft één respondent aan het niet te weten. Eén respondent geeft aan dat er binnen de inburgeringscursus meer aandacht moet worden besteed aan bewustwording van de cliënten als het gaat om het belang van hulp vragen. Eén respondent geeft aan dat het goed zou zijn als er onderwerpen worden behandeld die zinvol en belangrijk zijn, zoals: administratie, gezondheidszorg, hulpverlening, normen en waarden, cultuur, wachttijden of lijsten, bureaucratie etc. Op dit moment wordt er volgens deze zelfde respondent aandacht besteed aan onderwerpen die onbelangrijk zijn, zoals: de kleur van de koets van de koningin.

3.5.5.2 Thema's of punten waar minder aandacht aan moet worden besteed wat betreft participatie

Op de vraag of er specifieke thema's of punten zijn waar minder aandacht aan moet worden besteed in de inburgeringscursus als het gaat om participatie, geeft één respondent aan het niet te weten. Eén respondent geeft aan dat er een specifieke thema's of punten zijn waar minder aandacht aan moet worden besteed in de inburgeringscursus als het gaat om participatie. Eén respondent geeft aan dat er minder aandacht moet worden besteed aan bijvoorbeeld de koning of andere zaken waar de cliënten niets te maken mee hebben of nooit voorkomen in het dagelijks leven.

3.5.5.3 Opmerkingen

Er zijn geen antwoorden gegeven door de respondenten die gerelateerd zijn aan de vraag of er opmerkingen zijn over de gestelde vragen.

3.5.6 Samenvatting

Het valt op dat het beeld van de respondenten omtrent hulp vragen vrijwel gelijk is. Wat daarin opvalt aan de antwoorden van de respondenten is dat ze het belangrijk vinden dat de cursisten om hulp kunnen vragen als ze iets niet begrijpen.

Wat bovendien opvalt, is dat de respondenten aangeven dat ze geen zicht hebben op de lesstof en de werkwijze in de inburgeringscursus. Echter geven de respondenten wel antwoord op de vraag wat beter zou kunnen in de inburgeringscursus.

Ook valt het op dat de respondenten aangeven dat er in de inburgeringslessen meer aandacht kan worden besteedt aan het contact maken met instanties of verenigingen. Tijdens de inburgeringslessen kan er op een praktische manier gewerkt worden aan hulp vragen of contact maken.

Het valt tevens op dat weinig maatschappelijk begeleiders de digitale enquête hebben ingevuld: drie van de twintig respondenten. Naar eigen inzicht kan er worden gezegd dat de antwoorden van de maatschappelijk begeleiders niet representatief en betrouwbaar is.

3.6 Vergelijkende paragraaf

Wat opvalt tussen de verschillende resultaten die zijn verkregen door middel van de interviews en enquêtes is dat er meerdere keren wordt aangegeven door zowel de cursisten als de, docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders dat er meer de praktijk in moet worden gegaan. Er wordt geopperd om de straat op te gaan, hier oefeningen te doen zoals hulp vragen, naar musea gaan, enzovoorts. Er wordt gezegd dat er teveel klassikaal les wordt gegeven, in plaats van lessen buiten het klaslokaal.

Ook valt het op dat het als wenselijk wordt ervaren door alle drie de partijen, dat er meer informatie gegeven zou moeten worden over werk, stage, cursus en lidmaatschap van verenigingen. Voorlichting door een ervaringsdeskundige werd hier verschillende keren als idee aangegeven.

Wat ook opvalt, is dat de cursisten aangeven dat de thema's voorstellen en contact maken het belangrijkste zijn om te participeren. De docenten en klassenassistenten geven aan dat ze het meest aandacht besteden aan het thema voorstellen, omdat ze dat belangrijk voor de cursisten vinden om te kunnen participeren. De maatschappelijk begeleiders geven aan het thema netwerk op bouwen het meest belangrijk vinden voor de participatie van de cursisten. Dit komt redelijk met elkaar overeen.

Daarnaast valt het op dat door alle drie de partijen meerdere keren wordt aangegeven dat er behoefte is aan meer lesuren of een langer traject op de inburgeringscursus. Er wordt meerdere keren aangegeven dat er te weinig lesuren per week aangeboden worden.

Verder zijn de antwoorden van de verschillende groepen respondenten uiteenlopend. De docenten, klassenassistenten en maatschappelijk begeleiders geven aan dat weinig cursisten werk hebben. Toch blijkt uit de antwoorden van de cursisten dat bijna de helft van de respondenten werk of een stageplek heeft. Ook bij andere thema's zijn de antwoorden van de verschillende groepen respondenten uiteenlopend zoals bij lidmaatschap van verenigingen en het volgen van een cursus. Docenten en klassenassistenten zijn tevreden met de inhoud van de lessen rondom deze thema's. Terwijl de cursisten aangeven dat ze graag meer informatie willen ontvangen over het lid worden van een vereniging en/of het volgen van een cursus.

Ten slotte valt het op dat de vraag over lidmaatschap van een kerk of moskee als losstaand van de inburgeringscursus wordt ervaren. Dit geldt voor zowel de cursisten als de docenten en klassenassistenten. Meermaals wordt aangegeven dat dit niet relevant is voor de inburgeringscursus en dat de inburgeringscursus hier geen aandacht aan hoeft te besteden.

4. Conclusie en aanbevelingen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden conclusies getrokken op basis van de resultaten uit het onderzoek. De conclusies geven antwoord op de centrale vraagstelling.

Deze centrale vraagstelling is als volgt:

Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn bevorderend en welke aspecten zijn belemmerend voor het participeren van haar cursisten in de Nederlandse samenleving?

Naar aanleiding van de resultatenanalyse, zoals beschreven in hoofdstuk 3, zijn conclusies getrokken over zowel de bevorderende als de belemmerende aspecten van de inburgeringscursus volgens de cursisten, de docenten, de klassenassistenten en de maatschappelijk begeleiders.

Deze conclusies staan beschreven in paragraaf 4.2.1 en geven antwoord op de deelvragen. In 4.2.2 wordt de eindconclusie geformuleerd. Daarmee wordt de hoofdvraag van dit onderzoek beantwoord.

In paragraaf 4.3 worden een aantal aanbevelingen geformuleerd naar aanleiding van de getrokken conclusies. Tot slot is in paragraaf 4.4 een discussie opgenomen, waarin de mens- en maatschappijvisie van de onderzoeksgroep in relatie tot dit onderzoek duidelijk wordt. In paragraaf 4.5 wordt een reflectie weergegeven op het onderzoek.

4.2 Conclusie

4.2.1 Conclusies deelvragen

In deze paragraaf zijn de conclusies van dit onderzoek weergegeven. Deze paragraaf is als volgt opgebouwd. Allereerst zijn conclusies getrokken over de bevorderende en belemmerende aspecten volgens de cursisten. Daarna zijn conclusies getrokken over de bevorderende en belemmerende aspecten volgens de docenten en klassenassistenten. Vervolgens zijn conclusies getrokken over de bevorderende en belemmerende aspecten volgens de maatschappelijk begeleiders. Tot slot wordt de centrale vraagstelling beantwoord.

Bevorderende en belemmerende aspecten volgens de cursisten

Op basis van de resultaten van de interviews is te concluderen dat verschillende thema's uit de lesboeken bevorderend zijn voor de participatie van de cursisten. Vooral het thema 'voorstellen' wordt belangrijk gevonden.

Verder wordt uit de resultaten duidelijk dat de cursisten het oefenen in de lessen belangrijk vinden. Dit wordt, tot op bepaalde hoogte, gedaan in de lessen. De cursisten geven als voorbeeld: aan oefenen met lezen, luisteren, praten en contact opnemen met instanties.

Uit de resultaten is te concluderen dat veel cursisten les in een grote groep met een docent het fijnst vinden. Het wordt ook duidelijk dat de cursisten de uitleg van de docenten als helpend ervaren. Een iets kleiner deel van de cursisten geeft aan dat ze het werken in kleine groepjes prettig vinden, omdat ze zich op deze manier beter kunnen concentreren.

Daarnaast blijkt uit de afgenomen interviews welke aspecten de cursisten belemmerend vinden in de inburgeringscursus. Hier komt naar voren dat een aantal onderwerpen niet of te weinig behandeld zijn in de inburgeringscursus, welke ze wel graag (meer) behandeld zien. Als voorbeeld geven de cursisten aan dat het gaat om informatie over cursussen, contact met instanties en werk zoeken.

Een ander aspect wat de cursisten als belemmerend ervaren is dat ze alleen les krijgen in het schoolgebouw. De cursisten geven aan dat ze verwachten in de praktijk meer te zullen leren.

Ze vinden dat er weinig oefeningen voor in de praktijk zijn. Bij het onderwerp 'post' geven cursisten aan voorbeelden uit de praktijk te willen gebruiken. Uit de resultaten is voorts te concluderen dat het niveauverschil in de klas als belemmerend wordt ervaren.

Tot slot kan er geconcludeerd worden dat de cursisten meer uren les willen. Ze geven aan dat twee dagen in de week te weinig is. Dit punt komt ook naar voren in paragraaf 1.3.11. Uit een onderzoek van 'Eén Vandaag' (2016) geven de statushouders ook aan dat ze wekelijks meer uren les willen. Daarnaast is gebleken dat de cursisten de klassenassistenten niet fijn vinden in de begeleiding, omdat zij de cursisten niet altijd begrijpen.

Bevorderende en belemmerende aspecten volgens de docenten en klassenassistenten

Uit de resultaten is te concluderen dat de docenten en klassenassistenten veelal de lesstof van de inburgeringscursus het meest bevorderend vinden. Zij geven hierbij aan dat bijvoorbeeld de Nederlandse taal, de woordenschatontwikkeling en de thema's uit het boek bevorderend zijn voor de participatie van de cursisten in de Nederlandse samenleving. Tot slot wordt een enkele keer aangegeven dat de taalcoach het participatieproces van de cursisten bevordert.

Daarnaast is op basis van de resultaten uit de enquêtes te concluderen wat volgens de docenten en klassenassistenten de belemmerende aspecten zijn van de inburgeringscursus ten opzichte van de participatie van de cursisten. De docenten en klassenassistenten vinden de manier waarop de lessen worden aangeboden belemmerend. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de lessen te saai zijn, er niet genoeg aandacht voor participatie is en dat cursisten tijdens de les nog te veel hun eigen taal spreken. Ook is op basis van de resultaten uit de enquêtes te concluderen dat de docenten en klassenassistenten de werkvormen in de lessen belemmerend vinden. Zij geven veelal aan dat er te weinig afwisseling is de les is en dat er te weinig op praktisch niveau les wordt gegeven, waarbij de focus volgens de docenten en klassenassistenten te veel ligt op de grammatica en dictees. Uit de resultaten van de enquêtes blijkt dat de docenten en klassenassistenten variatie in de lessen door bijvoorbeeld rollenspellen prefereren en dat zij graag met de klas naar willen buiten gaan om in de praktijk oefeningen te doen.

Wanneer er wordt gekeken naar de visie en het mensbeeld van VWON Zwolle, staat in hoofdstuk 1.3.8 het volgende beschreven: VWON Zwolle pleit voor participatief leren, individuele taal coaching en leerwerktrajecten om een brug te bouwen tussen vluchteling en samenleving. Daarnaast laat VWON Zwolle vluchtelingen zelf voorlichting geven aan vluchtelingen en ze informeert de Nederlandse samenleving over wat inburgering is en zou moeten zijn (VluchtelingenWerk Nederland, sd). Merkwaardig genoeg sluit dit niet aan bij de resultaten die uit de enquêtes van de docenten en klassenassistenten naar voren kwamen. Hieruit blijkt immers dat de lessen te veel gericht zijn op grammatica en dictees en dat er niet genoeg aandacht is voor participatie. Uit deze vergelijking is dus te concluderen dat er van participatief leren niet veel terecht komt, terwijl daar volgens de cursisten, docenten en klassenassistenten wel behoefte aan is.

Bevorderende en belemmerende aspecten volgens de maatschappelijk begeleiders

De maatschappelijk begeleiders begeleiden de cursisten naar zelfredzaamheid en helpen bij het vergroten van het sociale netwerk. Hierdoor hebben ze zicht op de participatie van de cursisten in de maatschappij. Er is echter weinig respons gekomen op de enquête. Mogelijkerwijs zou het motief kunnen zijn dat de maatschappelijk begeleiders nauwelijks weten wat er in de inburgeringslessen wordt behandeld wat betreft de lesstof. In paragraaf 1.1.3 staan de taken beschreven van maatschappelijk begeleiders. Hier wordt beschreven dat de maatschappelijk begeleiders ondersteuning bieden bij de integratie en participatie van statushouders en dat de focus ligt op het wegwijs maken van een statushouder in de gemeente en het ondersteuning bieden bij praktische zaken. De maatschappelijk begeleiders hebben echter geen taken of verantwoordelijkheden rondom de inburgeringscursus. Daarom is het verklaarbaar dat de maatschappelijk begeleiders weinig zicht hebben op de inburgeringscursus.

Omdat drie van de twintig respondenten de digitale enquête hebben ingevuld, zijn de antwoorden van de maatschappelijk begeleiders niet representatief en evenmin betrouwbaar.

4.2.2 Eindconclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat bevorderende aspecten van de inburgeringscursus de verschillende thema's uit de lesstof zijn, zoals het thema voorstellen en boodschappen doen. Ook geven cursisten aan dat oefenen met lezen, luisteren, praten en contact opnemen met instanties hun helpt om contact te maken met Nederlanders. Door zowel de cursisten als de docenten en klassenassistenten worden de (thema's uit de) boeken als bevorderend aspect aangedragen. Daarbij geven de cursisten aan de oefeningen in de lessen, de uitleg van de docent en het werken in een kleine én grote groep als bevorderend te ervaren. De docenten en klassenassistenten geven hierbij aan dat ze het leren van de Nederlandse taal, de woordenschatontwikkeling en de begeleiding van de taalcoach als bevorderend ervaren voor de participatie van de cursisten in de Nederlandse samenleving.

Op basis van de verkregen resultaten van de interviews en enquêtes is te concluderen dat de belemmerende aspecten voor de cursisten de onderwerpen zijn die niet of te weinig worden behandeld. Bijvoorbeeld cursussen of verenigingen. Cursisten zouden hier meer informatie over willen ontvangen. Ook blijken de volgende aspecten belemmerend te zijn: Te weinig oefenen in de praktijk, te weinig lesuren en een te groot niveauverschil in de klas tussen cursisten. Ook blijkt uit de resultaten dat een aantal cursisten de klassenassistenten in de lessen belemmerend vinden, omdat zij hun niet altijd goed begrijpen.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dus dat cursisten meer lesuren en praktijkoefeningen wensen, zodat zij beter en sneller de Nederlandse taal zullen beheersen. De docenten en klassenassistenten bevestigen dit en geven aan dat dit (meer) bevorderend zou zijn voor het participatieproces van de cursisten. Ook uit onderzoek van 'Eén Vandaag' (2016) kwam naar voren dat statushouders behoefte hebben aan meer lesuren en meer praktijkervaringen zoals (vrijwilligers)werk of stage.

De docenten en klassenassistenten geven daarbij aan dat de lessen te saai zijn en te veel nadruk wordt gelegd op de dictees en de grammatica. Daarbij kan er op basis van de resultaten geconcludeerd worden dat er behoefte is aan meer variatie van werkvormen, zoals het toevoegen van rollenspellen in de lessen.

4.3 Aanbevelingen

In deze paragraaf zullen enkele aanbevelingen worden gedaan die aansluiten op de conclusies.

Aanbeveling 1: Meer lesuren

Eén van de meest voorkomende verbeterpunten die naar voren komt in het onderzoek, is de behoefte aan meer lesuren. Vooral cursisten geven dit meerdere malen aan. Zij geven daarbij aan dat de tijd tussen de lessen te lang is en dat ze daarom geleerde stof snel weer vergeten. Als zij bijvoorbeeld les hebben op woensdag en vrijdag, zit er tussen vrijdag en woensdag vier dagen.

Wanneer er meer lesuren (dus ook op meer dagen) zouden zijn, zouden de cursisten de geleerde stof naar eigen zeggen beter kunnen onthouden. Omdat dit verbeterpunt regelmatig wordt aangedragen, is dit een aanbeveling voor VWON Zwolle. Er moet echter wel gekeken worden naar de financiële mogelijkheden.

Aanbeveling 2: Meer praktijkoefeningen

Ook wordt er door zowel cursisten als docenten en klassenassistenten regelmatig aangegeven dat er behoefte is aan meer praktijk, zodat cursisten in de praktijk kunnen oefenen met de Nederlandse taal en gemakkelijker informatie onthouden. Ze geven aan dat ze meer naar buiten willen, door bijvoorbeeld buiten oefeningen te doen. Maar ook excursies naar bijvoorbeeld werkplekken of projecten in de buurt worden aangedragen.

Aanbeveling 3: Afwisseling van werkvormen in de les

De lessen worden door sommige cursisten als saai ervaren en daarom geven ze aan meer variatie/afwisseling te willen in de lessen. Ze geven aan bijvoorbeeld rollenspellen te willen doen in de les.

Daarnaast geeft een docent/klassenassistent de tip om de cursisten spreekbeurten te laten houden, zodat ze over een bepaald onderwerp en tegelijkertijd de Nederlandse taal leren. Ook wordt er aangegeven meer behoefte te hebben aan praktijkvoorbeelden, bijvoorbeeld door brieven die de cursisten thuis krijgen, te bespreken in de lessen.

Aanbeveling 4: Voorlichting door andere partijen

Uit onderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer informatie over bijvoorbeeld cursussen, verenigingen, vervolgonderwijs of werk. Een aanbeveling hierin is dan ook om dergelijke partijen uit te nodigen om voorlichting te geven, bijvoorbeeld een plaatselijke sportvereniging of een MBO school. Op die manier krijgen de cursisten de juiste informatie en is dit wellicht een opstapje naar participatie.

Aanbeveling 5: Meer ondersteuning voor klassenassistenten

Meermaals geven cursisten aan dat klassenassistenten hun niet altijd goed begrijpen. Aangezien het werk als klassenassistent op vrijwillige basis is, worden er geen specifieke voorwaarden gesteld om klassenassistent te zijn. De cursisten prefereren vaak wel de lessen van de docent in plaats van de uitleg van een klassenassistent. Een aanbeveling is dan ook om klassenassistenten toe te rusten met handvatten wat betreft hun rol in de les en de uitvoering hiervan.

Aanbeveling 6: Structurele evaluaties cursisten

Uit onderzoek blijkt dat cursisten graag gehoord willen worden, want er was niemand die niet mee wilde werken aan een interview. Zelfs toen er al twee cursisten uit een klas geïnterviewd waren, kwamen er nog mensen naar de onderzoekers toe die vroegen of zij óók geïnterviewd mochten worden. Ook blijkt dat de cursisten met veel bruikbare tips en veel informatie komen. Binnen de inburgering worden er twee keer in het jaar gesprekken gehouden met de cursisten om de vorderingen van de cursist te bespreken.

Om de kwaliteit van de inburgeringscursus te verhogen en cursisten ruimte te geven om hun tips te delen, adviseert de onderzoeksgroep om structurele evaluaties met cursisten te realiseren. Dit kan door middel van enquêtes, omdat dit een tijdbesparende methode is. Bijvoorbeeld door bij elke cursist een enquête af te nemen die (bijna) klaar is met de inburgeringscursus. De cursist beheerst namelijk de Nederlandse taal en heeft een goed beeld kunnen krijgen van de inburgeringscursus. De cursist kan doorgeven wat hij/zij mist in de inburgeringscursus. De onderzoeksgroep denkt dat dit een toegevoegde waarde is voor VWON Zwolle, omdat er op die manier structureel in kaart wordt gebracht hoe de inburgeringscursus door cursisten wordt ervaren en wat er eventueel verbeterd kan worden.

Aanbeveling 7: Verbinding tussen maatschappelijk begeleiders en de inburgeringscursus

Uit onderzoek blijkt dat de maatschappelijk begeleiders weinig zicht hebben op de lesinhoud van de inburgeringscursus. De respons op de enquête voor de maatschappelijk begeleiders was nihil en de maatschappelijk begeleiders die de enquête wel hebben ingevuld, hebben vaak geen antwoord gegeven op de thema's en werkvormen die bevorderend of belemmerend zijn voor de participatie van de cursisten. De onderzoeksgroep denkt dat het een waardevolle toevoeging zou zijn om de maatschappelijk begeleiders en de inburgeringscursus meer met elkaar in verbinding te brengen.

Dit zou bijvoorbeeld gerealiseerd kunnen worden door middel van een bijeenkomst waarbij er informatie wordt gegeven over de lessen, thema's en werkvormen van de inburgeringscursus. De maatschappelijk begeleiders weten dan wat hun cliënten leren en zij kunnen hun hulpverlening hier op aan sluiten. De maatschappelijk begeleiders kunnen tijdens deze bijeenkomst ook hun mening en ideeën delen, bijvoorbeeld wat zij bij cliënten in de praktijk zien of welke oefeningen gewenst zijn.

4.4 Discussie

Tijdens het onderzoek heeft de onderzoeksgroep zich verdiept in de doelgroep vluchtelingen. In het literatuuronderzoek hebben zij zich ook verdiept in de achtergrond en problematiek van vluchtelingen. In het voorwoord is geschreven dat de onderzoeksgroep vluchtelingen een kwetsbare doelgroep vindt in de Nederlandse samenleving. Dit werd tijdens het onderzoek bevestigd. De onderzoeksgroep heeft mensen gesproken die een klein stukje van hun problemen hebben verteld. Zo was er een vrouwelijke cursist die tijdens het interview aangaf dat haar man door de oorlog in een rolstoel is beland. Ook haar kinderen hebben problemen en ze gaan dan ook regelmatig naar een psycholoog om over hun problemen te praten. Een man die is geïnterviewd heeft een verminkte arm vanwege een bombardement. De onderzoeksgroep beseft telkens weer dat vluchtelingen vaak ernstige trauma's hebben meegemaakt, die de onderzoeksgroep ten diepste niet kan begrijpen als vrije Nederlanders.

Vluchtelingen behoren tot een kwetsbare groep. Ze hebben minder kansen en vaardigheden om zelf de verantwoordelijkheid te nemen over hun nieuwe bestaan in de Nederlandse samenleving. Omdat het een kwetsbare doelgroep is, is de onderzoeksgroep van mening dat het noodzakelijk is dat de vluchtelingen als 'gasten' worden opgevangen. Dat wil zeggen dat de vluchtelingen de nodige zorg en ondersteuning behoren te krijgen van het land waar ze zich vestigen en dus ontvangen worden. De onderzoeksgroep vindt dat mensen hierin een taak hebben voor vluchtelingen in de maatschappij. Zo schrijft ook de Nederlandse filosoof Henk van der Waal als reactie op een essay van Jacques Derrida. Hij schrijft hierin het volgende:

"Een gast is pas een gast als hij ontvangen wordt. Maar om ontvangen te kunnen worden moet er een gastheer zijn. Iemand die een huis heeft en de gast kan bieden waarom hij met zijn netelige positie vraagt: iemand om tegenaan te praten, een (waterdicht) dak boven zijn hoofd, een vloer op de grond, een matras om op te slapen, voedsel, bescherming. Een gastheer moet zijn gast dus enige kwaliteit kunnen bieden en kan er daarom niet om heen restricties te stellen aan de toegang tot zijn domein. Hij is kortom iemand die zijn gasten selecteert (Waal, 1998)".

De onderzoeksgroep is van mening dat alle mensen van gelijke waarde zijn: er is niet één superieur aan de ander. Op dezelfde wijze vindt de onderzoeksgroep het van belang dat er onbevooroordeeld naar de vluchtelingen wordt gekeken. Vluchtelingen zijn ook mensen, net zoals iedereen. De onderzoeksgroep merkt in hun eigen omgeving dat er mensen zijn die negatief kijken naar vluchtelingen. Ze geven bijvoorbeeld aan dat vluchtelingen alles krijgen, dat ze economische vluchtelingen zijn, dat ze onterecht een dure telefoon hebben, dat ze mogelijk gelieerd zijn aan een terreurgroep (omdat ze een donker uiterlijk hebben en/of een hoofddoek dragen). Dit merkt de onderzoeksgroep bijvoorbeeld in hun familie, in de straat, in hun kennissenkring. Ook de onderzoeksgroep werd hier onbewust door beïnvloedt, want sommigen van de groep vonden het toch wel spannend om vluchtelingen te interviewen. Het was voor twee van de groep nog een onbekende doelgroep, dit maakte de drempel hoger. Gaandeweg het onderzoek leerde de onderzoeksgroep de doelgroep beter kennen en werd de spanning minder.

Ook vindt de onderzoeksgroep dat ieder mens uniek is, want elk mens is door God geschapen. Die uniciteit staat ook bij Levinas hoog in het vaandel. Zo zijn ook niet alle vluchtelingen hetzelfde. Ze dragen allemaal hun eigen verhaal met zich mee waardoor ze niet gegeneraliseerd kunnen worden als één groep. Een kerngedachte van Levinas gaat om het kijken naar verschil tussen mensen en het serieus nemen daarvan. Wanneer dit te weinig gebeurt, leidt dit volgens Levinas ertoe dat mensen verschillen tussen elkaar gaan wegpoetsen en het Andere op kunnen laten gaan in het Zelfde.

De onderzoeksgroep denkt dat dit inderdaad een probleem is, omdat er vaak wordt gegeneraliseerd, ook als het gaat om vluchtelingen. Als er één economische vluchteling tussen een grote groep zit, wordt de hele groep aangekeken als economische vluchtelingen.

De onderzoeksgroep vindt het belangrijk om de 'de zwakkeren' in de samenleving te helpen. Zij zijn het meest kwetsbaar en hebben de hulp van anderen nodig. De onderzoeksgroep vindt het belangrijk dat er rekening wordt gehouden met elkaar en om aandacht te geven aan de zwakkeren in de samenleving, net zoals Jezus deed.

Het basisuitgangspunt dat Levinas schetst, is het appèl dat de Ander op je doet. Dit is volgens de onderzoeksgroep een leerpunt. Want ook zij zijn verantwoordelijk voor de Ander. Ook vanuit de christelijke mensvisie kan de onderzoeksgroep zich hierbij aansluiten: *Heb uw naasten lief als uzelf*. Mensen mogen voor een ander klaarstaan, een ander helpen, naar de ander omzien. Dit is iets wat God van mensen vraagt en daarmee ziet de onderzoeksgroep dit ook als een plicht in hun leven. God heeft de mens niet alleen geschapen. Hij heeft Adam samen met Eva geschapen. Mensen zijn dus geschapen om een relatie met de Ander te hebben. Dit sluit ook bij het centrale punt dat Levinas aanhaalt: de relatie met de Ander.

De onderzoeksgroep vindt het belangrijk dat vluchtelingen integreren en participeren in de Nederlandse maatschappij. Omdat het een kwetsbare doelgroep is, hebben ze minder kansen en vaardigheden om te participeren in de Nederlandse samenleving. Daarom vindt de onderzoeksgroep het belangrijk dat vluchtelingen volwaardig kunnen functioneren in de samenleving. Op deze manier kunnen de vluchtelingen meedraaien in de Nederlandse samenleving als volwaardige burgers. In het nieuws is regelmatig te lezen over de problematieken die er zijn omtrent de inburgering van vluchtelingen. Echter, denkt de onderzoeksgroep hier zelf iets mee kunnen doen. Mensen selecteren (onbewust) hun 'gasten' en die baseren ze vaak op voorwaarden (restricties). Ook dit schrijft Henk van der Waal later in het artikel: *"Slechts onder strikte voorwaarden wordt hij of zij toegelaten, en dat liefst tijdelijk"* (Waal, 1998)". De onderzoeksgroep vindt de les die Henk van der Waal hun leert in zijn artikel, erg boeiend. Zijn we als Nederlanders in staat om onze voorwaarden te laten vallen? Kunnen we iemand eerlijk, zonder oordeel, leren kennen of schepen we iemand gelijk af vanwege bijvoorbeeld iemands huidskleur? Kunnen we een gastheer of -vrouw zijn voor hun naasten? Wat mooi bij de bovenstaande visie aansluit, is de tekst uit een lied van Elly en Rikkert (Thomas, sd):

*God heeft ieder mens geschapen,
Bijzonder en heel speciaal,
Met een uniek karakter
En zo verschillen we allemaal!*

Als er wordt gekeken naar het onderzoek, is er een verband te ontdekken. Als het gaat om participatie, dus meedoen in de Nederlandse samenleving, moet er wel plek zijn voor vluchtelingen. Uit eigen ervaring is het wel eens voorgekomen, in de begeleiding van een vluchteling, dat een sportvereniging geen vluchteling wilde opnemen in het voetbalteam. Hier was dus geen plek, er was geen ruimte voor de Ander, de vluchteling voldeed niet aan de eisen van het sportteam.

Om cursisten dus te kunnen laten participeren, ligt er voor Nederlanders een taak, namelijk het gastvrij ontvangen van deze mensen om hun een kans te geven om daadwerkelijk te kunnen participeren. De onderzoeksgroep is van mening dat de inburgeringcursus erg belangrijk is voor de participatie van vluchtelingen. Maar in het leven naast de inburgeringcursus moeten vluchtelingen zelfredzaam zijn en zelf kunnen participeren en integreren. Daarom is deze taak voor de Nederlanders zo belangrijk. In de inburgeringcursus leren de cursisten onder andere hoe zij kunnen participeren in de Nederlandse maatschappij, maar dan moeten zij wel de kans krijgen om dit te realiseren. Uit het onderzoek is gebleken dat de cursisten graag contact willen maken met Nederlanders. Het is daarbij van belang dat wij, als Nederlanders de ruimte hiervoor creëren.

Wat betreft het sociale beroep, ziet de onderzoeksgroep hier een duidelijke taak in. Hulpverleners moeten zich bewust zijn van hun vooroordelen en referentiekaders. De onderzoeksgroep vindt het van belang dat er binnen de opleiding aandacht wordt besteed aan de interculturele vorming, omdat je binnen de hulpverlening contact maakt met mensen van verschillende culturen. De onderzoeksgroep is daarbij van mening dat het van belang is dat studenten handvatten krijgen hoe ze moeten omgaan met mensen uit een andere cultuur. Vaak is het onbewust zo dat mensen al beoordeeld worden op hun uiterlijk. Interpretaties worden snel overgenomen als feiten en daardoor kan er een miscommunicatie ontstaan of ruis in de boodschap die overgebracht wordt. De onderzoeksgroep vindt het daarom belangrijk dat hulpverleners zich hiervan bewust zijn. De onderzoeksgroep sluit zich daarom aan bij de methode die David Pinto heeft opgesteld. In zijn Drie Stappen Methode (DSM) geeft hij aan hoe belangrijk het is om bewust te zijn van je eigen normen en waarden, maar ook dat het belangrijk is om de ander te leren kennen en je eigen grenzen leren kennen en benoemen (Pinto D., 2007).

4.5 Reflectie op het onderzoek

De onderzoeksgroep is van mening dat de kwaliteit van dit onderzoek hoog is. De onderzoeksgroep heeft de cursisten, die het dichtst bij de inburgeringscursus staan, geïnterviewd. Zij zijn degenen die elke week de lessen volgen van de inburgeringscursus en moeten leren om te participeren in Nederland. Om de kwaliteit en representativiteit te waarborgen, heeft de onderzoeksgroep ervoor gekozen om uit elke klas twee cursisten te interviewen. De onderzoeksgroep heeft deze informatie goed verkregen door middel van de interviews, waarin ze ook door konden vragen waar dat nodig was. Zo heeft de onderzoeksgroep de juiste informatie gekregen. Ook de respons van de docenten en klassenassistenten is erg bruikbaar, want ook zij staan dicht bij de inburgeringscursus en bekijken dit vanuit een ander perspectief dan de cursisten.

Zoals beschreven in het onderzoek, gaf dit soms ook merkwaardige verschillen in antwoorden. Toch komt uiteindelijk, vooral qua aanbevelingen, veel overeen.

Aangezien de verkregen informatie van de bovenstaande groepen erg nuttig is voor het onderzoek, wordt de waarde van dit onderzoek hoog ingeschat.

Vooraf had de onderzoeksgroep gedacht om de antwoorden van de docenten en de klassenassistenten op de enquête, van elkaar te kunnen scheiden in de verwerking van de resultaten. Daarom was de eerste vraag in de enquête ook wat de functie is van de respondent. Het bleek echter niet realiseerbaar om de antwoorden van respondenten te kunnen koppelen aan de eerste vraag over hun functie, omdat er ook respondenten de enquête onvolledig hebben ingevuld. Tijdens het verwerken van de resultaten was de onderzoeksgroep daarom genoodzaakt om de antwoorden van de docenten en klassenassistenten samen te voegen. Om deze reden heeft de onderzoeksgroep geen zicht op het verschil in de antwoorden van de docenten en klassenassistenten en de onderzoeksgroep realiseert zich dat er misschien wel verschil tussen zit. De docenten hebben immers een opleiding gevolgd om docent te worden, terwijl de klassenassistenten hun functie op vrijwillige basis vervullen en hiervoor geen opleiding hoeven te volgen. Er zit dus automatisch verschil in de kennis en vaardigheden van deze twee groepen en waarschijnlijk ook in hun antwoorden op de enquête. De onderzoeksgroep is zich ervan bewust dat dit mogelijk de resultaten van het onderzoek heeft beïnvloed.

Ook ziet de onderzoeksgroep mogelijkheden/wenselijkheden voor een eventueel vervolgonderzoek. Zo kan het nuttig zijn om over een paar jaar opnieuw onderzoek te doen naar de bevorderende en belemmerende aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle. Op die manier wordt de inburgeringscursus als het ware opnieuw geëvalueerd. Is er binnen de inburgeringscursus wat veranderd? Welke doorgevoerde veranderingen worden positief beoordeeld en welke minder positief? Worden er nu andere helpende aspecten genoemd? De onderzoeksgroep is ervan overtuigd dat onderzoek ervoor kan zorgen dat de inburgeringscursus steeds beter aan kan sluiten op wensen en behoeften van de cursisten.

5. Bibliografie

- Amnesty International. (sd). *Vluchtelingenverdrag (in 10 vragen)*. Opgehaald van Amnesty International: <https://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/vluchtelingenverdrag-in-10-vragen>
- Deltion. (sd). *Inburgering NT2*. Opgehaald van Deltion: <http://www.deltion.nl/volwassenen-onderwijs/cursus/start-deltion71/inburgering-nt2>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (sd). *Inburgeren betalen*. Opgehaald van Dienst Uitvoering Onderwijs: <https://www.inburgeren.nl/inburgeren-betalen.jsp#>
- Disk Eindhoven. (2017, 01 24). *Participatieladder voor de dienst WZI van de gemeente Eindhoven*. Opgehaald van Disk Eindhoven: <http://www.disk-eindhoven.nl/informatie/participatieladder.html>
- DUO. (sd). *Inburgeren: hoe moet dat?* Opgehaald van DUO.
- Elmas. (2008, 11 04). *Inburgeren - hoe en waarom?* Opgehaald van Mens en samenleving: <http://mens-en-samenleving.info.nu/sociaal-cultureel/13973-inburgeren-hoe-en-waarom.html>
- Heuvel, C. v., Vuren, R. v., & Vliet, L. v. (2016, september). *Vluchtelingen: 'Kwaliteit inburgering onder de maat'*. Opgehaald van EenVandaag opiniepanel: http://opiniepanel.eenvandaag.nl/uitslagen/69455/vluchtelingen_kwaliteit_inburgering_onder_de_maat_
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (sd). *I: Verblijfsvergunning voor bepaalde tijd regulier*. Opgehaald van Echtheidskenmerken van Nederlandse documenten voor vreemdelingen: <https://www.vreemdelingendocumenten.nl/nl/documenten/verblijfsdocument/model-2001/type-i/>
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (sd). *II: Verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd regulier*. Opgehaald van Echtheidskenmerken van Nederlandse documenten voor vreemdelingen: <https://www.vreemdelingendocumenten.nl/nl/documenten/verblijfsdocument/model-2001/type-ii/>
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (sd). *III: Verblijfsvergunning voor bepaalde tijd asiel*. Opgehaald van Echtheidskenmerken van Nederlandse documenten voor vreemdelingen: <https://www.vreemdelingendocumenten.nl/nl/documenten/verblijfsdocument/model-2001/type-iii/>
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (sd). *IV: Verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd asiel*. Opgehaald van Echtheidskenmerken van Nederlandse documenten voor vreemdelingen: <https://www.vreemdelingendocumenten.nl/nl/documenten/verblijfsdocument/model-2001/type-iv/>
- InfoNu. (2012). *Bevolking en godsdiensten in Syrië*. Opgehaald van InfoNu: <http://reizen-en-recreatie.info.nu/diversen/6089-bevolking-en-godsdiensten-in-syrie.html>
- Judex. (2017). *Wanneer mag ik als vreemdeling in Nederland verblijven?* Opgehaald van Judex: https://www.judex.nl/rechtsgebied/vreemdelingenrecht_%26_asiel/vreemdeling-en-nederlanderschap/artikelen/934/wanneer-mag-ik-als-vreemdeling-in-nederland-verblijven_.htm
- Justice, M. o. (2016). *Asylum Trends*. Rijswijk: IND Business Information Centre (BIC).
- Koert, W. G. (2010). *Inburgeren en participeren*. Den Haag: B&A.
- Landstede. (sd). *Landstede* . Opgehaald van Landstede : <http://www.landstedetrainingopleidingenadvies.nl/TOA/Inburgeringscursus#.WJxBnnkixYc>
- Leerkes, A., & Scholten, P. (2016, februari 11). *Landen in Nederland*. Opgehaald van Arjan Leerkes: http://www.arjanleerkes.nl/Landen_in_Nederland_De_vluchtelingenstroom_in_integratieperspectief_-_final_februari_23.pdf

- Meijer, F. (2012, 02 21). *David Pinto: Stop met het integratiebeleid*. Opgehaald van Republiek Allochtonië: <http://www.republiekallochtonie.nl/david-pinto-stop-met-het-integratiebeleid>
- Nederland, V. (sd). *Asielprocedure*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/asielprocedure>
- Nederland, V. (sd). *Procedures, wetten en beleid*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid>
- Organisatieadviseurs. (2010). *Evaluatierapport inburgering Nederland*. Opgehaald van Significant: <https://www.google.nl/#q=evaluatie+rapport+inburgering+in+nederland>
- Pharos. (2012, 11). *Gun ons de tijd...* Opgehaald van Pharos: <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/202/gun-ons-de-tijd>
- Pharos. (sd). *Asielzoekers en vluchtelingen*. Opgehaald van Pharos: <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/asielzoekers-en-vluchtelingen/asielzoekers-en-vluchtelingen>
- Pinto, D. (2007). *Interculturele communicatie*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Pinto, P. d. (2004). *Interculturele communicatie, conflicten en management (ICCM)*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Profi-Leren. (sd). *(L)LB*. Opgehaald van Profi-Leren: <http://www.profi-leren.nl/docentenmateriaal/IIb/82-naslag-IIb.html>
- Ridder, J. d. (2016, juni 30). *COB*. Opgehaald van COB: <https://www.scp.nl/dsresource?objectid=fb6698a3-6b10-4aad-838f-77fcb673134&type=org>.
- Start, R. (2016, oktober 25). *Allochtone jongeren nog heel vaak werkloos*. Opgehaald van NOS: <http://nos.nl/artikel/2139596-allochtone-jongeren-nog-heel-vaak-werkloos.html>
- Taalunieversum. (2017). *Inburgeringscursus Nederland en Vlaanderen*. Opgehaald van <http://taalunieversum.org/onderwijs/termen/term/994/inburgeringscursus/>
- Thomas. (sd). *Elly & Rikkert - Iedereen is anders*. Opgehaald van Thomas: <https://www.kuleuven.be/thomas/page/jukebox/listen/56050/>
- Verhoeven. (2011). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- VluchtelingenWerk. (sd). *Eritrea: onderdrukking en eindeloze dienstplicht*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/landen-van-herkomst/eritrea>
- VluchtelingenWerk Nederland. (2012). *Fietsen met tegenwind*. Opgehaald van Somajeh: http://somajeh.nl/wp-content/uploads/2012/08/VWN_BINNENWERKDEFpdf-2.pdf
- VluchtelingenWerk Nederland. (2012-2013). *Publicaties*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/noordnederland/publicaties/publicaties>
- VluchtelingenWerk Nederland. (2013). *Gedragscode VluchtelingenWerk Nederland*. Opgehaald van Vluchtelingenwerk Nederland: <https://www.google.nl/#q=gedragsregels+vluchtelingenwerk>
- VluchtelingenWerk Nederland. (sd). *Visie op inburgering*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/artikel/visie-op-inburgering>
- VluchtelingenWerk Nederland. (sd). *Wat doet VluchtelingenWerk Oost Nederland?* Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/oostnederland/wat-wij-doen>
- VluchtelingenWerk Nederland. (sd). *Wat is inburgering?* Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/inburgering>

- VluchtelingenWerk Nederland. (sd). *Wat wij doen: in beeld*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland:
<https://www.vluchtelingenwerk.nl/wat-wij-doen/wat-wij-doen-beeld>
- VluchtelingenWerk Oost- Nederland. (2014). Infomap. Zwolle, Overijssel: VluchtelingenWerk Oost Nederland.
- VluchtelingenWerk Oost Nederland. (2014). Infomap VluchtelingenWerk Oost Nederland.
- VluchtelingenWerk Oost- Nederland. (sd). *Inburgeren met VluchtelingenWerk*. Opgehaald van
 VluchtelingenWerk Nederland: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/oostnederland/inburgeren-met-vluchtelingenwerk>
- VluchtelingenWerk. (sd). *Wat is inburgering?* Opgehaald van VluchtelingenWerk:
<https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/procedures-wetten-beleid/inburgering>
- Voorn, C. (2015, 12 20). *Zorgen om integratie Eritrese vluchtelingen*. Opgehaald van NOS:
<http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2076388-zorgen-om-integratie-eritrese-vluchtelingen.html>
- VWON. (sd). *Over VluchtelingenWerk Oost Nederland*. Opgehaald van VluchtelingenWerk Nederland:
<https://www.vluchtelingenwerk.nl/oostnederland/doe-met-ons-mee/over-vluchtelingenwerk-oost-nederland>
- Waal, H. v. (1998). *Essay van Derrida over asielzoekers en een gastheer*. Opgehaald van Trouw:
<https://www.trouw.nl/home/essay-van-derrida-over-asielzoekers-en-een-gastheer~aa4e39c1/>
- Windesheim. (sd). *Inhoud cursus*. Opgehaald van Windesheim:
<https://www.windesheim.nl/werk%20en%20studie/opleidingen%20en%20cursussen/educatie/taal%20en%20vvt%20to%20nt%20basiscursus%20taalent2/inhoud%20cursus/>

Bijlage 1: Introductie interview

Allereerst stelt de interviewer zichzelf voor en legt zij uit waar het onderzoek over gaat. Vervolgens wordt onderstaand stukje uitgelegd:

Het doel van dit onderzoek is om de inburgeringscursus te verbeteren en daar hebben we uw mening bij nodig! In dit interview zullen we u een aantal vragen stellen over verschillende onderwerpen uit de cursus, zoals wonen, werken en boodschappen doen in Nederland. Daarnaast kijken we naar uw ervaring met de werkvormen binnen de inburgeringscursus, zoals de klassikale uitleg, het werken in groepjes en het huiswerk.

In dit onderzoek worden vragen gesteld en u mag daarop antwoord geven. Het gaat om uw mening en er zijn geen goede of foute antwoorden. U mag de tijd nemen om over een antwoord na te denken en u mag altijd vragen stellen als u iets niet begrijpt.

Vindt u het goed als het gesprek wordt opgenomen met een mobiele telefoon? Alleen het geluid wordt opgenomen. Deze opname wordt gebruikt om al uw antwoorden nogmaals te kunnen horen en zal daarna worden verwijderd.

Het interview is anoniem, dit betekent dat u niet hoeft te vertellen hoe u heet. Ook worden uw antwoorden alleen gebruikt in het verslag. Dit betekent dat het niet aan andere mensen wordt doorverteld.

Heeft u nog vragen?

Bijlage 2: Interviewvragen

Algemene vragen

1. Bent u een man of vrouw?
2. Wat is uw leeftijd?
3. Wat is uw herkomstland?
4. Wat is uw opleidingsniveau (laag/hoog)?
5. Hoelang volgt u de inburgeringscursus?
6. Wat vindt u van de inburgeringscursus?

Ongeorganiseerde sociale participatie: dienstverleningscontacten, persoonlijke contacten

7. Heeft u contact met mensen in Nederland (buren, vrienden, kennissen)?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u (meer) contact gaat maken?
8. Vraagt u hulp aan onbekende mensen als u zelf ergens niet uitkomt (bijvoorbeeld de weg vragen/als er iets kapot is in uw huis)?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u hulp kunt vragen aan onbekende mensen?
9. Kunt u zelfstandig contact op te nemen met instanties (dokter, belastingdienst, woningbouwvereniging en dergelijke)?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u zelfstandig contact op kan nemen met instanties?
10. Kunt u zelfstandig reizen?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u wel zelfstandig kunt reizen?
11. Kunt u uw eigen post lezen en te beantwoorden?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u uw eigen post kunt lezen en beantwoorden?

Georganiseerde sociale participatie: lidmaatschap van verenigingen, het volgen van cursussen

12. Bent u lid van een (sport/muziek/kunst)vereniging?
 - a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?

- b. Wanneer u geen lid bent van een vereniging, zou u dat wel willen?
 - c. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - d. Wanneer de cursist wel lid zou willen worden: Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u wel lid zou kunnen worden van een vereniging?
13. Bent u lid van een kerk of moskee en bent u hierin actief?
- a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Wanneer u geen lid bent van een kerk of moskee, zou u dat wel willen?
 - c. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - d. Wanneer de cursist wel lid zou willen worden: Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u wel lid zou kunnen worden van een kerk of moskee?
14. Volgt u een cursus? (bijvoorbeeld een schilder- of bakcursus)
- a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Wanneer de cursist geen cursus volgt: Zou u dat wel willen?
 - c. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - d. Wanneer de cursist wel een cursus zou willen volgen: Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u wel een cursus kunt volgen?
15. Hoe vult u uw vrije tijd in? Hoe bent u hierbij gekomen?

Maatschappelijke participatie: betaalde en onbetaalde arbeid

16. Hebt u (vrijwilligers)werk of stage?
- a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u (vrijwilligers)werk of een stageplek krijgt?
17. Kunt u zelf een sollicitatiebrief maken?
- a. Zo ja, kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u daarbij hebben geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben u hierbij niet geholpen? Wat vond u niet goed?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen in de inburgeringscursus zodat u zelf een sollicitatiebrief kunt maken?

Afsluitende vragen

18. Kunt u dingen (zoals aspecten, onderdelen, thema's, opdrachten of oefeningen) benoemen uit de inburgeringscursus die u het meest hebben geholpen om mee te doen in de Nederlandse samenleving?
19. Welke werkvormen binnen de inburgeringscursus helpen u om de geleerde kennis in de praktijk te brengen? Waarom?
20. Zijn er dingen die u zou willen veranderen in de inburgeringscursus om beter te kunnen participeren?
- a. Zo ja, wat en waarom?

Bijlage 3: Introductiebrief enquête

Beste docent, klassenassistent of maatschappelijk begeleider van VWON Zwolle,

Wij zijn Vera, Nathalia, Annick en Annelies en wij zijn MWD en SPH studenten van hogeschool Viaa in Zwolle. Voor ons afstuderen doen wij onderzoek bij VWON Zwolle naar de inburgeringscursus en de mate waarin deze cursus helpend is voor het participatieproces van de cursisten. Een hele mond vol, waar wij, om deze vraag te kunnen beantwoorden, jullie hulp hard bij nodig hebben!

Graag willen wij als onderzoekers jullie meningen/ervaringen hierover ontvangen, want jullie staan immers dicht bij de cursisten! Daarom wordt er in week 13 via Dianne een anonieme enquête naar jullie gemaild. In deze enquête zullen wij jullie vragen naar jullie blik op de cursisten en hun participatieproces. Het gaat hierbij uitsluitend over cursisten die hun inburgeringscursus volgen bij VWON Zwolle. Naast het afnemen van deze enquêtes zullen we (natuurlijk) ook de cursisten zelf bevragen, en wel door hun te interviewen.

Dit onderzoek is bedoeld om bij te dragen aan de kwaliteit van de inburgeringscursus, dus het is zeer waardevol om uw medewerking te verlenen!

De verwachting is dat wij half mei ons onderzoek afronden. We zullen dan de uitkomsten presenteren in het gebouw van VWON Zwolle. Bij dezen zijn jullie alvast hartelijk uitgenodigd voor deze presentatie. De exacte datum horen jullie nog.

We hopen op jullie medewerking. Alvast hartelijk dank!

Een hartelijke groet,
Vera, Nathalia, Annick en Annelies
MWD-4 en SPH-4

Bijlage 4: Enquêtevragen docenten en klassenassistenten

Beste docent of klassenassistent,

Naar aanleiding van de mail van vorige week vinden jullie in onderstaande mail de beloofde enquête. In deze enquête zullen we u 19 vragen stellen over de cursisten die u les geeft of ondersteunt in de les.

Bij het beantwoorden van de vragen willen we u verzoeken om niet specifiek per cursist te denken maar het gemiddelde te nemen. Bijvoorbeeld: Hebben de cursisten contact met mensen in Nederland? Neem hierbij de klas(sen) globaal in gedachten en geef vanuit dat perspectief antwoord.

De enquête vragen zijn allemaal gericht op de inburgeringscursus en de participatie. Er wordt op verschillende thema's uw meningen en inzichten gevraagd, zoals op het thema reizen, werk en post beantwoorden.

De 19 vragen zijn open vragen. Neem de tijd om ze zo compleet en helder te beantwoorden. Op die manier kunnen we de resultaten zo goed en duidelijk mogelijk verwerken. Met uw antwoorden draagt u bij aan de kwaliteit van de inburgeringscursus. De enquête is geheel anoniem en zal ongeveer 20 minuten duren.

Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Hartelijke groet,

Annelies, Annick, Nathalia en Vera
SPH en MWD studenten van hogeschool Viaa Zwolle

Algemene vragen

1. Wat is uw functie bij VWON Zwolle?
2. Welke onderdelen uit de inburgeringscursus zijn, naar uw mening, voor cursisten het meest helpend om te kunnen participeren?
3. Welke onderdelen uit de inburgeringscursus zijn, naar uw mening, voor cursisten het minst helpend om te kunnen participeren?
4. Wat vindt u in het algemeen over de inburgeringscursus rondom het thema participatie?
5. Aan welke drie thema's uit de inburgeringscursus besteedt u de meeste aandacht in uw lessen?
6. Waar zouden verbeterpunten voor de cursus kunnen liggen als het gaat om participatie?

Ongeorganiseerde sociale participatie

7. Hebben de cursisten volgens u contact met mensen in Nederland? (Denk aan burens, vrienden, kennissen.)
 - a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten (meer) contact gaat maken?
8. Vragen de cursisten volgens u hulp aan onbekende mensen als zij zelf ergens niet uitkomen? (Bijvoorbeeld de weg vragen/ als er iets kapot is in uw huis.)
 - a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou volgens u beter kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat cursisten wel hulp kunnen vragen aan onbekende mensen?
9. Zijn de cursisten volgens u in staat om zelfstandig contact op te nemen met instanties? (Dokter, belastingdienst, woningbouwvereniging en dergelijke.)
 - a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?

- c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten (meer) contact gaan maken?
10. Zijn de cursisten volgens u in staat om zelfstandig te reizen?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel zelfstandig kunnen reizen?
11. Zijn de cursisten volgens u in staat om hun eigen post te lezen en te beantwoorden?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel hun eigen post kunnen lezen en beantwoorden?

Georganiseerde sociale participatie

12. Zijn de cursisten lid van een (sport/ muziek/ kunst) vereniging?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel lid zouden kunnen worden van een vereniging?
13. Zijn de cursisten lid van een kerk of moskee en zijn ze volgens u hierin actief?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel lid zouden kunnen worden van een kerk of moskee?
14. Volgen de cursisten een cursus? (bijvoorbeeld een schilder-of bakcursus)
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel een cursus kunnen volgen?

We hebben naar verschillende thema's van de inburgeringscursus gekeken en de mate waarin de cursisten hierin deelnemen. Wellicht ziet u bij de cursisten dat zij, los van de genoemde thema's ergens anders wel of ook deelnemen in de maatschappij.

15. Op welke manier vullen de cursisten (het grootste deel) van hun vrije tijd in?
- a. Wat heeft hun hierbij geholpen?

Maatschappelijke participatie

16. Hebben de cursisten (vrijwilligers)werk of stage?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel (vrijwilligers)werk of een stageplek krijgen?
17. Zijn de cursisten in staat om zelf een sollicitatiebrief te maken?
- a. Zo ja, wat uit de inburgeringscursus heeft volgens u de cursisten hierbij geholpen?
 - b. Welke dingen uit de inburgeringscursus hebben volgens u de cursisten hierbij niet geholpen?
 - c. Wat zou een toevoeging kunnen zijn in de inburgeringscursus zodat de cursisten wel zelf een sollicitatiebrief kunnen maken?

Afsluitende vragen

18. Zijn er specifieke thema's, punten of werkvormen waar u meer aandacht aan zou willen besteden in de cursus als het gaat om participatie? Zo ja, welke en waarom?
19. Zijn er specifieke thema's, punten of werkvormen waar u minder aandacht aan zou willen besteden of zou willen overslaan in de cursus als het gaat om participatie?
- a. Zo ja, welke en waarom?

Bijlage 5: Enquêtevragen maatschappelijk begeleiders

Introductie

Beste maatschappelijk begeleider van VWON,

Naar aanleiding van de mail van vorige week vinden jullie in onderstaande link de beloofde enquête. In deze enquête zullen wij u 11 vragen stellen over cliënten die u begeleidt én die bij VWON Zwolle hun inburgeringscursus volgen. Bij het beantwoorden van de vragen willen wij u dan ook verzoeken om alleen die cliënten in uw achterhoofd te houden.

De enquêtevragen zijn allemaal gericht op de inburgeringscursus en de participatie. Er wordt op verschillende thema's uw mening en inzicht gevraagd, zoals op het thema sociale contacten, reizen en werk.

De 11 vragen zijn open vragen. Neem de tijd om ze zo compleet en helder mogelijk te beantwoorden. Op die manier kunnen wij de resultaten zo goed en duidelijk mogelijk verwerken.

De enquête is geheel anoniem en zal 10 tot 15 minuten duren. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Hartelijke groet,

Vera, Annick, Nathalia en Annelies

SPH en MWD studenten van hogeschool Viaa, Zwolle

Algemene vragen

1. Hoeveel cliënten begeleidt u die hun inburgeringscursus volgen bij VWON Zwolle?
2. Welke thema's uit de inburgeringscursus zijn naar uw mening voor cursisten het meest relevant om te kunnen participeren? Kies een top 3.

Ongeorganiseerde sociale participatie

3. *In de inburgeringscursus leren de cursisten hoe zij zich voor moeten stellen, hoe zij contact aangaan in de buurt of contact maken met onbekende mensen, en hoe zij een netwerk opbouwen in Nederland.*
 - a. In hoeverre merkt of ziet u dat uw cliënt(en) deze geleerde kennis in de praktijk toepassen?
 - b. Wat zouden uw cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) sociale contacten aan te gaan?
4. *In de inburgeringscursus leren de cursisten hoe zij zelfstandig contact op kunnen nemen met instanties als bijvoorbeeld de dokter of de belastingdienst. Ze leren ook om hun eigen post te lezen en te beantwoorden.*
 - a. In hoeverre merkt of ziet u dat uw cliënt(en) deze geleerde kennis in de praktijk toepassen?
 - b. Wat zouden uw cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) zelfstandig contact op te nemen met instanties en hun eigen post te lezen en te beantwoorden?
5. *In de inburgeringscursus leren de cursisten hoe zij zelfstandig kunnen reizen en wat de vervoers- en verkeersregels in Nederland zijn.*
 - a. In hoeverre merkt of ziet u dat uw cliënt(en) deze geleerde kennis in de praktijk toepassen?
 - b. Wat zouden uw cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (meer) zelfstandig gaan reizen?
6. *In de inburgeringscursus leren de cursisten hoe en wanneer zij om hulp kunnen vragen als zij ergens niet uitkomen.*
 - a. In hoeverre merkt of ziet u dat uw cliënt(en) deze geleerde kennis in de praktijk toepassen?
 - b. Wat zouden uw cliënten in de inburgeringscursus beter moeten leren om (sneller) hulp vragen als zij ergens niet uitkomen?

Georganiseerde sociale participatie

7. *Onder georganiseerde sociale participatie worden lidmaatschappen van verenigingen en cursussen (niet de inburgeringscursus!) bedoeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een sport- of muziekvereniging, maar ook aan een kerk of moskee.*
- In hoeverre merkt u dat uw cliënten hierin actief zijn?
 - Welke dingen (aspecten, onderdelen, thema's) uit de inburgeringscursus hebben hun hierbij volgens u geholpen?
 - Waar zou de inburgeringscursus wat betreft lid worden van verenigingen en/of cursussen meer aandacht aan kunnen besteden?

Maatschappelijke participatie

8. *In de inburgeringscursus leren de cursisten hoe zij zich oriënteren op beroepen en opleidingen in Nederland. Daarnaast leren zij hoe zij werk kunnen zoeken en hoe zij kunnen solliciteren.*
- Hebben uw cliënten (on)betaald werk, vrijwilligerswerk of volgen ze een opleiding?
 - Zo ja, welke dingen (aspecten, onderdelen, thema's) uit de inburgeringscursus hebben hun hierbij volgens u geholpen?
 - Waar zou de inburgeringscursus wat betreft werk en opleiding meer aandacht aan kunnen besteden?

Afsluitende vragen

- Zijn er specifieke thema's of punten waarvan u denkt dat er meer aandacht aan moet worden besteed in de inburgeringscursus als het gaat om participatie? Zo ja, welke en waarom?
- Zijn er specifieke thema's of punten waarvan u denkt dat er minder aandacht aan moet worden besteed in de inburgeringscursus als het gaat om participatie? Zo ja, welke en waarom?
- Heeft u nog opmerkingen n.a.v. de gestelde vragen?

Uitnodiging!

Beste geïnteresseerde,

Zoals jullie wellicht hebben gemerkt, zijn wij als Viaa studenten de afgelopen maanden bezig geweest met een onderzoek bij VWON Zwolle. En bij dezen nodigen wij u en jou van harte uit om onze eindpresentatie bij te wonen! In deze eindpresentatie zullen wij een antwoord geven op de vraag die wij de afgelopen tijd bij VWON Zwolle hebben onderzocht, namelijk:

“Welke aspecten van de inburgeringscursus van VWON Zwolle zijn bevorderend en/of belemmerend voor het participeren van haar cursisten in de Nederlandse samenleving?”

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, hebben we drie groepen mensen ondervraagd. De docenten en klassenassistenten, de maatschappelijk begeleiders en natuurlijk de cursisten zelf.

Ook benieuwd wat dit onderzoek heeft opgeleverd? Kom op maandag 29 mei om 15:00 naar de kantine van VWON Zwolle en wij zullen de resultaten presenteren onder het genot van koffie/thee/fris en wat lekkers!
Iedereen is van harte welkom.

Graag tot dan!

Een hartelijke groet,

Vera, Annick, Nathalia en Annelies
Hogeschool Viaa Zwolle

